

Teataja

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

64. aastakäik

26. märts 2021

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/522, 24. märts 2021, millega luuakse liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm (programm „EL tervise heaks“) ajavahemikuks 2021–2027 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 282/2014 ⁽¹⁾ 1
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/523, 24. märts 2021, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 30

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/522,

24. märts 2021,

**millega luuakse liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm (programm „EL tervise heaks“)
ajavahemikuks 2021–2027 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 282/2014**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 168 lõiget 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 3 lõike 1 kohaselt on liidu üks eesmärke edendada oma rahvaste hüvangut.
- (2) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklitega 9 ja 168 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 35 tuleb kogu liidu poliitika ja tegevuse kindlaksmääramisel ja rakendamisel tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.
- (3) ELi toimimise lepingu artiklis 168 on sätestatud, et liit peab täiendama ja toetama liikmesriikide tervishoiupoliitikat, soodustama liikmesriikide koostööd ja edendama liikmesriikide programmide kooskõlastamist, võttes täielikult arvesse liikmesriikide vastutust oma tervishoiupoliitika kindlaksmääramisel ning tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel, haldamisel ja kättesaadavaks muutmisel.

⁽¹⁾ ELT C 429, 11.12.2020, lk 251.

⁽²⁾ ELT C 440, 18.12.2020, lk 131.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 9. märtsi 2021. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 17. märtsi 2021. aasta otsus.

- (4) ELi toimimise lepingu artiklis 168 sätestatud nõuete täitmiseks on võetud meetmeid eelkõige liidu varasemate rahvatervise valdkonna tegevusprogrammide raames, nimelt selliseid, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsustega nr 1786/2002/EÜ⁽⁴⁾ ja nr 1350/2007/EÜ⁽⁵⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 282/2014⁽⁶⁾.
- (5) Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) kuulutas uue koroonaviiruse (COVID-19) puhangu 11. märtsil 2020 ülemaailmseks pandeemiaks. Pandeemia on põhjustanud enneolematu üleilmse tervisekriisi, mis on kaasa toonud rängad sotsiaal-majanduslikud tagajärjed ja inimkannatused eriti kroonilisi haigusi põdevatele inimestele. Lisaks on tervishoiutöötajad, kes on COVID-19 kriisi ajal olnud asendamatud, puutunud kokku suurte terviseriskidega.
- (6) Kuigi liikmesriigid vastutavad oma tervishoiupoliitika eest ise, peaksid nad kaitsma rahvatervist Euroopa solidaarsuse vaimus nagu märgiti komisjoni 13. märtsi 2020. aasta teatises „Euroopa koordineeritud majanduslikud meetmed COVID-19 puhangule reageerimiseks“. COVID-19 kriisist saadud kogemused on näidanud vajadust võtta liidu tasandil lisameetmeid, et toetada liikmesriikidevahelist koostööd ja koordineerimist. See koostöö peaks tõhustama inimestel esinevate raskete nakkuste ja haiguste piiriüleseks levikuks valmisolekut ning selle ennetamist ja kontrolli, et vältida muude tõsiste piiriüleste terviseohtudega ning kaitsa ja parandada kõigi inimeste tervist ja heaolu liidus. Tulevastele ohtudele vastupanuvõime suurendamise seisukohast on valmisolek otsustava tähtsusega. Selleks tuleks liikmesriikidele anda võimalus teha vabatahtlikult stressiteste, et parandada valmisolekut ja suurendada vastupanuvõimet.
- (7) Seepärast on asjakohane luua ajavahemikuks 2021–2027 uus tugevdatud liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm „EL tervise heaks“ (edaspidi „terviseprogramm“). Kooskõlas liidu tegevuse eesmärkidega ja liidu pädevusega rahvatervise valdkonnas tuleks terviseprogrammis keskenduda meetmetele, mille puhul liidu tasandil tehtaval koostööl on eelised ja suurem tõhusus, ning meetmetele, millel on mõju siseturule.
- (8) Terviseprogramm peaks olema vahend, millega edendada meetmeid valdkondades, kus on olemas tõendatav liidu lisaväärtus. Sellised meetmed peaksid hõlmama muu hulgas liikmesriikide parimate tavade vahetamise parandamist, teadmiste jagamise või vastastikuse õppimise võrgustike toetamist, piiriüleste terviseohtudega tegelemist, et vähendada nendest tulenevaid riske ja leevendada tagajärgi, teatavate siseturuga seotud küsimuste käsitlemist, millega seoses suudab liit saavutada kogu liitu hõlmavaid kvaliteetseid lahendusi, vallandades tervisevaldkonna innovatsioonipotentsiaali ning tõhususe parandamise, vältides tegevuste dubleerimist ja optimeerides rahaliste vahendite kasutamist. Terviseprogrammiga tuleks toetada ka suutlikkuse suurendamise meetmeid, et parandada strateegilist planeerimist, juurdepääsu mitmest allikast pärinevale rahastamisele ning suurendada suutlikkust investeerida terviseprogrammi meetmetesse ja neid rakendada. Sellega seoses peaks terviseprogramm pakkuma riigipõhist kohandatut abi liikmesriikidele või liikmesriikide rühmadele, kellel on kõige suuremad vajadused.
- (9) Käesoleva määrusega sätestatakse terviseprogrammi rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava,⁽⁷⁾ punkti 18 tähenduses. Rahastamispaketi suurus on 500 000 000 eurot (2018. aasta hindades) kooskõlas Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 22. detsembri 2020. aasta ühisdeklaratsiooniga eriprogrammide tugevdamise ja alusaktide kohandamise kohta⁽⁸⁾.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2002. aasta otsus nr 1786/2002/EÜ, millega võetakse vastu ühenduse tegevusprogramm rahvatervise valdkonnas (aastateks 2003–2008) (EÜT L 271, 9.10.2002, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta otsus nr 1350/2007/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse teine tervisevaldkonna tegevusprogramm (2008–2013) (ELT L 301, 20.11.2007, lk 3).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 282/2014, millega luuakse liidu kolmas tervisevaldkonna tegevusprogramm aastateks 2014–2020 ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1350/2007/EÜ (ELT L 86, 21.3.2014, lk 1).

⁽⁷⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

⁽⁸⁾ ELT C 444 I, 22.12.2020, lk 1.

- (10) Selleks et terviseprogramm oleks tasakaalus ja fookuseeritud, tuleks käesolevas määruuses sätestada teatavate tegevusvaldkondade minimaalne ja maksimaalne osakaal terviseprogrammi üldeelarves, et anda suuniseid vahendite eraldamiseks seoses selle rakendamisega.
- (11) Piiriüleste terviseohtude tõsiduse tõttu tuleks terviseprogrammiga toetada koordineeritud rahvatervisealaseid meetmeid liidu tasandil, et tegelda selliste ohtude eri aspektidega. Selleks et tugevdada liidu suutlikkust tulevasteks tervisekriisideks valmistuda, nendele reageerida ja neid ohjata, tuleks terviseprogrammist toetada meetmeid, mida võetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1082/2013/EL^(*) alusel loodud mehhanismide ja struktuuride ning muude asjakohaste mehhanismide ja struktuuride raames, millele on osutatud komisjoni 11. novembri 2020. aasta teatises „Euroopa tervisealiidu loomine: ELi vastupanuvõime tugevdamine piiriüleste terviseohtude suhtes“, sealhulgas meetmed, mis on suunatud valmisoleku planeerimise ja reageerimisvõime tugevdamisele riiklikul ja liidu tasandil, Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) ja Euroopa Ravimiameti (EMA) rolli tugevdamisele ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutuse loomisele. Meetmed võiksid hõlmata tervisekriisidele reageerimise suutlikkuse suurendamist, vaksineerimise ja immuniseerimisega seotud ennetusmeetmeid, tugevdatud seireprogramme, tervisetabe andmist ja platvorme parimate tavade jagamiseks. Sellega seoses tuleks terviseprogrammiga edendada liidu ja liikmesriigi tasandi osalejate liidu- ja sektoriülest suutlikkust kriiside ennetamise, nendeks valmisoleku ja nende seire ning nende ohjamise ja neile reageerimise valdkonnas, sealhulgas hädaolukorra lahendamise planeerimist ja valmisolekuõppusi, pidades silmas terviseühtsuse ja „tervis kõikides poliitikavaldkondades“ lähenemisviise. Terviseprogramm peaks hõlbustama sellise integreeritud valdkondadevahelise riskiteavituse raamistiku loomist tervisekriisi kõikideks etappideks, nimelt ennetamiseks, valmisolekuks ja reageerimiseks.
- (12) Selleks et tugevdada liidu suutlikkust ennetada tervisekriise, nendeks valmistuda, neile reageerida ja neid ohjata, tuleks terviseprogrammiga toetada meetmeid, mida võetakse asjakohaste liidu õigusaktide alusel loodud mehhanismide ja struktuuride raames. See toetus võiks hõlmata tervisekriisidele reageerimise suutlikkuse suurendamist, sealhulgas hädaolukorra lahendamise planeerimise ja valmisoleku, ennetavad meetmed, näiteks vaksineerimise ja immuniseerimisega seotud meetmed, tugevdatud seireprogrammid ning parem koordineerimine ja koostöö.
- (13) Rahvatervise kriisi kontekstis võivad kliinilised uuringud ja tervisetehnoloogia hindamised aidata kiiremini välja töötada ja kindlaks teha tõhusaid meditsiinilisi vastumeetmeid. Seepärast peaks olema võimalik terviseprogrammiga toetada nendes valdkondades meetmete hõlbustamist.
- (14) Selleks et kaitsta riskirühma kuuluvaid inimesi, sealhulgas psüühikahäiretega inimesi ja nakkushaigusi, mittenakkuslikke või kroonilisi haigusi põdevaid ning neist kõige rohkem mõjutatud inimesi, tuleks terviseprogrammist edendada ka meetmeid, mis käsitlevad ja ennetavad tervisekriiside kõrvalmõjusid sellistes riskirühmadesse kuuluvatele inimestele ning meetmeid, mis parandavad vaimset tervist.
- (15) COVID-19 kriis on toonud esile palju probleeme, sealhulgas liidu sõltuvuse kolmandatest riikidest tervisekriisi, eriti pandeemia ajal liidus vajaminevate toorainete, ravimite toimeainete, ravimite, meditsiiniseadmete ja isikukaitsevahendite tarnete tagamisel. Seepärast tuleks terviseprogrammist toetada meetmeid, millega edendatakse kriisi korral oluliste toodete tootmist, hankimist ja haldamist liidus, et leevendada nappuse ohtu, tagades samas täiendavuse muude liidu vahenditega.
- (16) Selleks et vähendada tõsiste piiriüleste terviseohtude tagajärgi rahvatervisele, peaks terviseprogrammi raames toetatavate meetmete puhul olema võimalik parandada liikmesriikide tervisesüsteemide koostalitlusvõimet koostöö ja parimate tavade vahetamise, samuti ühismeetmete suurendamise abil. Need meetmed peaksid tagama, et liikmesriigid on võimelised reageerima tervisealastele hädaolukordadele, mis hõlmab hädaolukorra lahendamise planeerimist, valmisolekuõppusi ning tervishoiu- ja rahvatervisetöötajate oskuste täiendamist ja vastavalt riiklikele strateegiatele mehhanismide loomist tõhusa seire ja vajadustest lähtuva kaupade ning teenuste jaotamise või eraldamise jaoks kriisi ajal.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta otsus nr 1082/2013/EL tõsiste piiriüleste terviseohtude kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 2119/98/EÜ (ELT L 293, 5.11.2013, lk 1).

- (17) Inimeste teavitamisel on oluline roll haiguste ennetamisel ja neile reageerimisel. Terviseprogramm peaks seetõttu toetama üldsusele või konkreetsetele isikute või spetsialistide rühmadele suunatud teavitustegevust, et edendada haiguste ennetamist ja tervislikku eluviisi, võidelda haiguste ennetamise, nende põhjuste ja raviga seotud väärinfo ja desinformatsiooni vastu, tegelda vaktsiinikõhklusega ning toetada jõupingutusi altruistliku käitumise, näiteks elundi- ja veredoonorluse tugevdamiseks, viisil, mis täiendab neid küsimusi käsitlevaid riiklikke kampaaniaid.
- (18) Koostoimes muude liidu programmidega, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240) loodud programm „Digitaalne Euroopa“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013) loodud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ (programm „Euroopa horisont“), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi) loodud Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (Euroopa Sotsiaalfondi+ kohta) loodud Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523⁽¹⁰⁾ loodud programm „InvestEU“ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241⁽¹¹⁾ loodud taaste- ja vastupidavusrahastu, võiks terviseprogrammi raames toetada meetmeid, millega edendatakse digipööret tervishoiuteenustes ja suurendatakse nende koostalitlusvõimet, sealhulgas tervishoiu Euroopa andmeruumi arendamist.
- (19) Tervis on investering ja terviseprogrammis peaks see idee olema kesksel kohal. Kui aidata inimestel kauem säilitada tervislikku ja aktiivset eluviisi ja avardada nende võimalusi aktiivselt oma tervise eest hoolitseda, parandades nende tervisealast teadlikkust, mõjub see positiivselt tervisele, tervisealase ebavõrdsuse ja tervisealaste erinevuste vähendamisele, seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu kättesaadavusele, elukvaliteedile, töötajate tervisele, jõudlusele, konkurentsivõimele ja kaasavusele ning vähendab ühtlasi survet riikide tervishoiusüsteemidele ja riigieelarvetele. Terviseprogrammist tuleks samuti toetada meetmeid, mille eesmärk on vähendada ebavõrdsust tervishoiuteenuste osutamisel, eelkõige maapiirkondades ja äärealadel, sealhulgas äärepoolseimates piirkondades, et saavutada kaasav majanduskasv. Komisjon on võtnud enesele ülesandeks aidata liikmesriikidel saavutada ÜRO 25. septembri 2015. aasta resolutsioonis „Kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma““ (edaspidi „kestliku arengu tegevuskava 2030“) sätestatud kestliku arengu eesmärged, eelkõige kestliku arengu 3. eesmärki, milleks on tagada kõikidele vanuserühmadele tervislik elu ja edendada heaolu. Seepärast tuleks terviseprogrammiga toetada meetmeid nende sihtide saavutamiseks.
- (20) Mittenakkuslikud haigused tulenevad sageli geneetiliste, füsioloogiliste, keskkonna- ja käitumistegurite kombinatsioonist. Mittenakkuslikud haigused, nagu südame-veresoonkonna haigused, vähktõbi, psüühikahäired, neuroloogilised haigused, kroonilised hingamisteede haigused ja diabeet on liidus peamised puuete, terviseprobleemide, tervisega seotud pensionile jäämise ja enneaegse surma põhjused ning nende põhjustatav sotsiaalne ja majanduslik mõju on märkimisväärne. Selleks et vähendada liidus mittenakkuslike haiguste mõju üksikisikutele ja ühiskonnale ning saavutada eeskätt, kuid mitte ainult, ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 3. eesmärk (sihtmärk 3.4), nimelt vähendada mittenakkuslikest haigustest tingitud enneaegset suremust 2030. aastaks ühe kolmandiku võrra, on oluline reageerida integreeritud viisil, mis keskenduks asjakohaste sektorite ja poliitika- valdkondade üleselt tervishoiu edendamisele ja haiguste ennetamisele.
- (21) Seepärast peaks terviseprogramm toetama tervise edendamist ja haiguste ennetamist ning parandama vaimset tervist kogu inimese eluea jooksul, tegeledes tervist ohustavate ja tervist mõjutavate teguritega, mis aitaks samuti saavutada ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 3. eesmärki. Seega peaks terviseprogramm aitama saavutada ka eesmärged, mis püstitati komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ (edaspidi „Euroopa roheline kokkulepe“).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 30).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (22) Terviseprogramm peaks jätkama meetmete toetamist alkoholist põhjustatud kahju vähendamise ja ennetamise valdkonnas, pöörates erilist tähelepanu noorte kaitsmisele.
- (23) Krooniliste haiguste koormus on liidus endiselt märkimisväärne. Sellega seoses on hästi teada, et ennetamine ja varajane avastamine on olulised. Terviseprogrammist tuleks toetada meetmeid selles valdkonnas, samuti haiguste ennetamise ja ohjamise liidu suuniste väljatöötamist liidus ning püüda seega vähendada liikmesriikide koormust, tehes koostööd, et saavutada krooniliste haiguste parem ja tõhusam ohjamine. Demograafilised muutused, eelkõige vananev ühiskond, seavad ohtu tervishoiusüsteemide jätkusuutlikkuse. Vanusega seotud haigused ja häired, nagu dementsus ja vanusega seotud puuded vajavad erilist tähelepanu.
- (24) Vähktõbi on liikmesriikides südame- ja veresoonekonna haiguste järel teine peamine surma põhjus. See on ka üks mittenakkuslikest haigustest, millel on ühised riskitegurid ning mille ennetamisest ja mille kontrolli all hoidmisest saaks kasu enamik inimesi. Kehv toitumine, vähene kehaline aktiivsus, ülekaalulisus ning kahjulik tubaka ja alkoholi tarvitamine on ka teistele kroonilistele haigustele, näiteks südame- ja veresoonekonna haigustele omased riskitegurid. Seepärast tuleks vähiennetusprogramme ellu viia krooniliste haiguste ennetamise integreeritud strateegia raames. Komisjoni 3. veebruari 2021 teatises „Euroopa vähktõvevastase võitluse kava“ sätestatud asjakohased meetmed peaksid saama toetust terviseprogrammist ja vähivastase võitluse eesmärgi raames programmist „Euroopa horisont“ ning aitama edendada integreeritud lähenemisviisi, mis hõlmab ennetamist, sõeluuringuid, varajast diagnoosimist, seiret, ravi ja hooldust, samuti patsientide ja ellujäänute elukvaliteedi parandamist.
- (25) Peaks olema võimalik toetada uuringuid, mis käsitlevad soo mõju haiguste omadustele, et aidata parandada teadmisi ja haridust selles valdkonnas, tugevdades seeläbi ennetamist, diagnoosimist, seiret ja ravi.
- (26) Terviseprogrammi peaks ellu viima koostoimes ja täiendavuses muude liidu poliitikameetmete, programmide ja rahaliste vahenditega, nagu programm „Digitaalne Euroopa“, programm „Euroopa horisont“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2019/420⁽¹²⁾ loodud liidu elanikkonnakaitse mehhanismi rescEU reserv, nõukogu määrusega (EL) 2016/369⁽¹³⁾ loodud erakorralise toetuse rahastamisvahend, ESF+, mille osaks on tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru, sh koostoime, mis on seotud miljonite töötajate tervise ja ohutuse parema kaitsega liidus, programm „InvestEU“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse siseturu, ettevõtete, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna ja Euroopa statistika programm (ühtse turu programm) ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014) loodud ühtse turu programm, ERF, taaste- ja vastupidavusrahastu, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse liidu haridus-, kooolitus-, noorte- ja spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013) loodud programm „Erasmus+“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse Euroopa solidaarsuskorpuse programm ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2018/1475 ja (EL) nr 375/2014) loodud Euroopa solidaarsuskorpuse programm

ning liidu välistegevuse vahendid, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009) loodud naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPAI)) loodud ühinemiseelse abi instrument (IPA III). Kohasel juhul tuleks kehtestada ühised reeglid, et tagada liidu poliitiliste suundade, programmide ja rahaliste vahendite

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2019. aasta otsus (EL) 2019/420, millega muudetakse otsust nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta (ELT L 77I, 20.3.2019, lk 1).

⁽¹³⁾ Nõukogu 15. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/369 erakorralise toetuse andmise kohta liidus (ELT L 70, 16.3.2016, lk 1).

omavaheline kooskõla ja vastastikune täiendavus, samas tagades, et nende poliitikameetmete eripära võetakse arvesse, selleks et ühitada meetmed, programmid ja rahalised vahendid nimetatud poliitikameetmete strateegiliste nõuetega, näiteks ERFi ja ESF+ rakendamistingimustega. Komisjon ja liikmesriigid peaksid käesolevas määruses ette nähtud iga-aastaste tööprogrammide koostamisel tagama, et koostoimet ja vastastikust täiendavust võetakse piisavalt arvesse.

- (27) Komisjon peaks konsulteerima liikmesriikidega käesoleva määrusega loodava „EL tervise heaks“ juhtrühma (edaspidi „terviseprogrammi juhtrühma“) kaudu terviseprogrammi prioriteetide ja strateegiliste suuniste asjus, et tagada kooskõla ja täiendavus terviseprogrammi ning muude liidu poliitikavaldkondade, instrumentide ja meetmete vahel, samuti selle rakendamise küsimustes.
- (28) Terviseprogrammiga tuleks aidata kaasa kriisi korral esmatähtsate toodete varu loomisele vastastikusel koostööl ja täiendavuses rescEU reserviga, määrusega (EL) 2016/369 sätestatud erakorralise toetusega, taaste- ja vastupidavusrahastuga ning muude liidu poliitikameetmete, programmide ja rahaliste vahenditega, mis vajaduse korral täiendavad liikmesriikide varusid liidu tasandil.
- (29) Arvestades kasvavat nõudlust tervishoiuteenuste järele, seisavad liikmesriikide tervishoiusüsteemid silmitsi probleemidega, mis on seotud ravimite kättesaadavuse ja taskukohasusega. Selleks et tagada liidus parem rahvatervise kaitse ning patsientide ohutus ja võimendamine, on väga oluline, et patsientidel ja tervishoiusüsteemidel oleks juurdepääs kestlikele, tõhusatele, võrdsetele, taskukohastele ja kvaliteetsetele ravimitele, sealhulgas piiriülesest, ja et nad saaksid nendest ravimitest täit kasu läbipaistva, sidusa ning patsiendisõbraliku meditsiinilise teabe põhjal.
- (30) Võttes muu hulgas arvesse tervishoiuvaldkonnas kasvavat nõudlust, tuleks terviseprogrammist toetada liidu ravimite ja meditsiiniseadmete nappuse seire, aruandluse ja teatamise süsteemi väljatöötamist, et vältida siseturu killustumist ning tagada nende ravimite ja meditsiiniseadete parem kättesaadavus ja taskukohasus, piirates samal ajal nende tarneahelate sõltuvust kolmandatest riikidest. Terviseprogramm peaks seetõttu soodustama ravimite ja meditsiiniseadmete tootmist liidus. Rahuldumata ravivajadustele tähelepanu pööramiseks tuleks terviseprogrammist toetada kliiniliste tõendite ja tegelikes tingimustes tõendite kogumist, et võimaldada tõhusate ravimite, sealhulgas geneeriliste ravimite ja sarnaste bioloogiliste ravimite, meditsiiniseadmete ja ravimeetodite väljatöötamist, neile lubade andmist ja nende kättesaadavust, edendada teadusuuringuid ja uute ravimite väljatöötamist, pöörates erilist tähelepanu antimikroobikumidele ja vaktsiinidele, et võidelda antimikroobikumiresistentsuse ja vaktsiinennetatavate haiguste vastu; tuleks vastavalt edendada stiimuleid antimikroobikumide tootmisvõimuse suurendamiseks, personaalseks raviks ja vaktsineerimiseks ning soodustada tervishoiutoodete digitaliseerimist ja platvormide ravimeid käsitleva teabe jälgimiseks ja kogumiseks. Terviseprogramm peaks samuti tugevdama otsustusprotsessi ravimite valdkonnas, võimaldades juurdepääsu tegelikes tingimustes kogutud tervishoiuandmetele ja nende analüüsi. Terviseprogramm peaks aitama ka tagada teadusuuringute tulemuste parima kasutamise ning hõlbustama terviseinnovatsiooni kasutuselevõttu, laiendamist ja kasutamist tervishoiusüsteemis ja kliinilises praktikas.
- (31) Kuna ravimite ja eelkõige antimikroobikumide optimaalne tarnimine ja kasutamine toob üksikisikutele ja tervishoiusüsteemidele kasu, tuleks terviseprogrammiga edendada nende mõistlikku ja tõhusat kasutamist kooskõlas terviseühtsuse põhimõttega, Euroopa terviseühtsuse tegevuskavaga antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemiseks, mis on sätestatud komisjoni 29. juuni 2017. aasta teatistes, ja Euroopa Liidu strateegilise lähenemisviisiga ravimitele keskkonnas, mis on sätestatud komisjoni 11. märtsi 2019. aasta teatistes. Terviseprogramm peaks samuti edendama meetmeid, millega tugevdatakse ravimite tootmise, kasutamise ja kõrvaldamise seotud keskkonnanriskide hindamist ja asjakohast juhtimist
- (32) Liidu tervisealased õigusaktid mõjutavad vahetult rahvatervist, inimeste elu, tervishoiusüsteemide tõhusust ja vastupanuvõimet ning siseturu nõuetekohast toimimist. Meditsiinitooteid ja -tehnoloogiaid, sealhulgas ravimid, meditsiiniseadmed ja inimpäritoluga ained, käsitlev õiguslik raamistik nagu ka tubakatooteid, patsientide õigusi piiriülese tervishoiu puhul ning tõsiseid piiriüleseid terviseohte käsitlev õiguslik raamistik on liidus tervise kaitsmisel väga tähtis. Terviseprogramm peaks seega toetama liidu tervisealaste õigusaktide väljatöötamist,

rakendamist ja nende täitmise tagamist ning pakkuma koos asjaomaste asutustega, nagu EMA ja ECDC, kvaliteetseid, võrreldavaid ja usaldusväärseid andmeid, sealhulgas tegelikes tingimustes kogutud tervishoiuandmeid, mis toetaksid poliitika kujundamist ja seiret, aitaksid seada eesmärgid ja töötada välja vahendeid edusammude mõõtmiseks.

- (33) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/24/EL⁽¹⁴⁾ kohaselt loodud Euroopa tugivõrgustikud on virtuaalsed võrgustikud, kuhu on kaasatud tervishoiuteenuste osutajad kogu Euroopas. Võrgustike eesmärk on hõlbustada eriravi ning teadmiste ja vahendite koondamist vajavaid keerukaid või harvikaigusi ja seisundeid käsitlevat arutelu. Kuna Euroopa tugivõrgustikud võivad parandada harva esineva seisundiga patsientide juurdepääsu diagnostikale ja kvaliteetsetele tervishoiuteenustele ning olla teabe levitamise, meditsiinikoolituse ja -uuringute keskusteks, peaks terviseprogramm aitama kaasa koostöö tõhustamisele Euroopa tugivõrgustike ja muude riikidevaheliste võrgustike vahendusel.
- (34) Euroopa tugivõrgustikud ja piiriülene koostöö liikmesriikide vahel liikuvatele patsientidele tervishoiuteenuste osutamisel on näited valdkondadest, kus liikmesriikidevaheline integreeritud tegevus on andnud suure lisaväärtuse ja näidanud potentsiaali tervishoiusüsteemide tõhususe ja seega rahvatervise üldiseks parandamiseks. Tervisetehnoloogia hindamise alane koostöö on veel üks valdkond, mis annab liikmesriikidele lisaväärtust. Seepärast peaks terviseprogrammist toetama meetmeid, mis võimaldavad integreeritud ja pidevalt koordineeritud tööd, millega edendatakse ka selliste heade tavade rakendamist, mille eesmärk on jagada olemasolevad ressursid elanikkonna ja piirkondade vahel kõige tõhusamalt, et nende mõju oleks võimalikult suur.
- (35) Terviseprogrammi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/1046⁽¹⁵⁾ (edaspidi „finantsmäärus“). Finantsmääruses sätestatakse liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta.
- (36) Nimetatud määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete eesmärgid ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollimise kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, ühtse määra alusel rahastamise ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning rahastamist, mis ei ole seotud finantsmääruse artikli 125 lõike 1 kohaste kuludega. Toetusesaajatele esitatavad tehnilised ja finantsaruandluse nõuded peaksid tagama kohaldatavate finantsreeglite järgimise, minimeerides samas halduskoormust.
- (37) Liidu eelarvest täielikult või osaliselt rahastatavate investeeringute lisaväärtuse ja mõju optimeerimiseks tuleks eelkõige saavutada terviseprogrammi ja muude liidu programmide koostoime, hõlmates ka programme, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega. Sellise koostoime maksimeerimiseks ja dubleerimise vältimiseks tuleks ette näha asjakohased mehhanismid, sealhulgas meetmete kumulatiivne rahastamine terviseprogrammi ja mõne muu liidu programmi vahenditest tingimisel, et see ei ületa meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid. Selleks tuleks käesolevas määruses sätestada asjakohased reeglid, eelkõige võimalus deklareerida sama maksumus või kulu proportsionaalselt liidu terviseprogrammi ja muu liidu programmi raames, et tagada üksikasjalik ja läbipaistev aruandlus.
- (38) Võttes arvesse terviseprogrammi eesmärkide ja meetmete eripära, on mõnel juhul kõige paremad võimalused terviseprogrammi meetmete rakendamiseks just liikmesriikide asjaomastel pädevatel asutustel. Neid liikmesriikide määratud asutusi tuleks seepärast käsitleda kindlaks määratud toetusesaajatena finantsmääruse artikli 195

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta direktiiv 2011/24/EL patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleses tervishoius (ELT L 88, 4.4.2011, lk 45).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

tähenduses ja neile tuleks seepärast toetust anda ilma projektikonkurssi eelnevalt välja kuulutamata. Terviseprogrammi raames tehtavaid investeeringuid tuleks ellu viia tihedas koostöös liikmesriikidega.

- (39) Finantsmääruse artikli 193 lõike 2 kohaselt võib toetust anda juba alustatud meetmele, tingimusel et taotleja suudab tõendada vajadust alustada meetet enne toetuslepingu allkirjastamist. Enne toetuseavalduse esitamise kuupäeva kantud kulud ei ole rahastamiskõlblikud, välja arvatud asjakohaselt põhjendatud erandjuhtudel. Selleks et vältida häireid liidu toetuses, mis võib kahjustada liidu huve, peaks olema võimalik sätestada rahastamisotsuses, et meetmed ja kulud on rahastamiskõlblikud alates eelarveaasta 2021 algusest piiratud ajavahemikul mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 alguses ja üksnes asjakohaselt põhjendatud juhtudel, isegi kui neid meetmeid rakendati ja need kulud kanti enne toetuseavalduse esitamist.
- (40) Euroopa tugivõrgustikud on heaks kiitnud Euroopa tugivõrgustikke käsitlev liikmesriikide nõukogu oma heakskiitmismenetlusega, mis on sätestatud komisjoni rakendusotsuses 2014/287/EL⁽¹⁶⁾. Neid võrgustikke tuleks seepärast käsitada kindlaks määratud toetusesaajatena finantsmääruse artikli 195 tähenduses ja neile tuleks seepärast toetust anda ilma projektikonkurssi eelnevalt välja kuulutamata. Otsetoetusi tuleks anda ka muudele liidu reeglite kohaselt määratud üksustele, näiteks referentlaborid ja -keskused, tippkeskused ja riikidevahelised võrgustikud.
- (41) Kuna liidu poliitika aluseks selles valdkonnas on ühise kokkulepitud väärtusena solidaarsus kvaliteetsete tervishoiuteenuste võrdse ja üldise kättesaadavuse tagamisel ning asjaolu, et liidul on keskne roll kiirendada edasiminekut, koordineerimist ja koostööd tegelemisel ülemaailmsete terviseetemadega, mis on sätestatud nõukogu 10. mai 2010. aasta järeldustes ELi rolli kohta tervise edendamisel maailmas, ning nagu on tõdetud ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkides, peaks terviseprogrammiga suurendama liidu toetust rahvusvahelistele ja ülemaailmsetele, eriti WHO tervisealgatustele, mille eesmärk on parandada tervist, tegelda tervisealase ebavõrdsusega ja tugevdada kaitset ülemaailmsete terviseohtude vastu.
- (42) Selleks et liidu ja rahvusvahelise tasandi meetmed oleksid võimalikult tulemuslikud ja tõhusad, tuleks terviseprogrammi rakendamisel arendada koostööd asjakohaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu ÜRO ja Maailmapank, samuti Euroopa Nõukogu ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD). Mõju suurendamiseks tuleks püüda saavutada koostoime ka liikmesriikide organisatsioonidega, kes tegutsevad ülemaailmses tervishoius. Vastavalt nõukogu otsusele 2013/755/EL⁽¹⁷⁾ võivad ülemeremaades ja -territooriumidel (ÜMT) elavad isikud ja asutatud üksused saada liidu rahalist toetust vastavalt terviseprogrammi reeglitele ja eesmärkidele ning asjaomase ÜMTga seotud liikmesriigi suhtes kohaldatavale võimalikule korrale.
- (43) Terviseprogrammi rakendamist tuleks toetada ulatusliku teavitustegevusega, et tagada kodanikuühiskonna seisukohtade ja vajaduste nõuetekohane esindatus ja arvessevõtmine. Selleks peaks komisjon üks kord aastas küsima asjaomastelt sidusrühmadelt, sealhulgas kodanikuühiskonna ja patsientide ühenduste esindajatelt, teadusringkondadelt ja tervishoiutöötajate organisatsioonidelt tagasisidet terviseprogrammi prioriteetide ja strateegiliste suuniste kohta ning vajaduste kohta, millega tuleb tegelda selle meetmetes. Samuti peaks komisjon igal aastal enne tööprogrammide ettevalmistamise lõppu teavitama Euroopa Parlamenti kõnealuse ettevalmistava töö edenemisest ja sidusrühmadele suunatud teavitustegevuse tulemustest.

⁽¹⁶⁾ Komisjoni 10. märtsi 2014. aasta rakendusotsus 2014/287/EL, millega sätestatakse kriteeriumid Euroopa tugivõrgustike rajamiseks, kõnealuste tugivõrgustike ja nende liikmete hindamiseks ning selliste võrgustike rajamise ja hindamisega seotud teabe ja eksperditeadmiste vahetuse hõlbustamiseks (ELT L 147, 17.5.2014, lk 79).

⁽¹⁷⁾ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta („ÜMTde assotsieerimise otsus“) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

- (44) Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ⁽¹⁸⁾, milles on sätestatud, et selliseid programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse terviseprogrammis osalevatelt kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja kontrollikoja vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.
- (45) Kolmandate riikidega tuleks tugevdada koostööd teadmiste ja parimate tavade vahetamisel, et parandada tervishoiu-süsteemide valmisolekut ja reageerimisvõimet.
- (46) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ⁽¹⁹⁾ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ⁽²⁰⁾, (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ⁽²¹⁾ ja (EL) 2017/1939 ⁽²²⁾ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on OLAFil vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrollid ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371 ⁽²³⁾, ja esitada süüdistusi.
- (47) Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikoja ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide suhtes kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.
- (48) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastuvõetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ja nendega määratakse eelkõige kindlaks kord, mille kohaselt eelarvet koostatakse ja täidetakse toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu, ning nähakse ette finantshalduses osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.
- (49) Kuna tähtis on leevendada kliimamuutusi vastavalt liidu kohustustele rakendada ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepet ning saavutada ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärgid, aitab terviseprogramm integreerida kliimameetmeid liidu poliitikavaldkondadesse ja saavutada üldise eesmärgi – suunata vähemalt 30 % kogu liidu eelarvest ja nõukogu määrusega (EL) 2020/2094 ⁽²⁴⁾ loodud Euroopa

⁽¹⁸⁾ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁰⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽²¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽²²⁾ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁽²⁴⁾ Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

Liidu taasterahastu kulutustest kliimaeesmärkide toetamiseks. Terviseprogrammist tuleks toetada meetmeid, mis järgivad liidu kliima- ja keskkonnavalaseid standardeid ja prioriteete ning Euroopa rohelise kokkuleppe põhimõtet „ei tekita kahju“. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks terviseprogrammi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti terviseprogrammi vahhindamisel.

- (50) Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 8 on liidu eesmärk kõigi oma meetmete puhul meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine. Terviseprogrammi hindamise, ettevalmistamise, rakendamise ja seire käigus tuleks arvesse võtta ja edendada soolist võrdõiguslikkust ning kõigi õigusi ja võrdseid võimalusi ning nende eesmärkide peavoolustamist.
- (51) Terviseprogrammi eesmärke võib täita samuti rahastamisvahendite ja eelarveliste garantiide kaudu programmiga „InvestEU“ ette nähtud InvestEU fondi raames. Turutõrgete ja mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks tuleks rahalist toetust kasutada proportsionaalselt. Terviseprogrammist rahastatavad meetmed ei tohiks dubleerida või välja tõrjuda erasektori poolset rahastamist ega moonutada konkurentsi siseturul. Üldiselt peaks toetatavatel meetmetel olema selge liidu lisaväärtus.
- (52) Terviseprogrammi rakendamisel tuleks võtta arvesse liikmesriikide vastutust oma tervisepoliitika kindlaksmääramisel ning tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ja kättesaadavaks muutmisel. Tuleks tagada liikmesriikide aktiivne kaasamine terviseprogrammi juhtimisse ja rakendamisse.
- (53) Tervist ähvardavate piiriüleste ohtude laadi ja võimaliku ulatuse tõttu ei suuda liikmesriigid üksi tegutsedes piisavalt saavutada eesmärke kaitsta inimesi liidus selliste ohtude eest ja parandada tervisekriisi ennetust ja tervisekriisideks valmisolekut. Kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega võib liidu tasandil võtta meetmeid ka liikmesriikide jõupingutuste toetamiseks rahvatervise kõrgetasemelise kaitse huvides, liidus ravimite, meditsiiniseadmete ja kriisi korral oluliste toodete ja teenuste olemasolu, kestlikkuse, sobivuse, kättesaadavuse, ohutuse ja taskukohasuse parandamiseks, innovatsiooni toetamiseks, liikmesriikide integreeritud ja koordineeritud tegevuse ja parimate tavade rakendamise toetamiseks ning tervishoiu kättesaadavusel ilmneva ebavõrdsuse ja ebaõigluse vähendamiseks kogu liidus viisil, mis tagab suurema tõhususe ja lisaväärtuse, mida ei oleks võimalik saavutada liikmesriigi tasandil, võttes samal ajal arvesse liikmesriikide pädevust ja vastutust terviseprogrammiga hõlmatud valdkondades. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (54) Terviseprogrammi eesmärkide saavutamiseks vajalike võimalike kohanduste tegemiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse II lisas sätestatud näitajate läbivaatamise, muutmise ja lisamise kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽²⁵⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (55) Liikmesriigid ja osalevad riigid on määranud oma koordineeritud keskused, kes abistavad komisjoni määrusega (EL) nr 282/2014 loodud liidu kolmanda tervisevaldkonna tegevusprogrammi (2014–2020) edendamisel ning vajaduse korral selle tulemuste ja kättesaadava teabe levitamisel selle mõju kohta liikmesriikides ja osalevates riikides. Pidades silmas sellise tegevuse olulisust, on programmi raames asjakohane neid jätkuvuse huvides toetada.

⁽²⁵⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (56) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse kooskõlas käesolevas määruses ette nähtud kriteeriumidega iga-aastased tööprogrammid, kiidetakse heaks teatavad rahastamiskõlblikud meetmed ning kehtestatakse tehnilisi ja haldusküsimusi käsitlevad reeglid, mis on vajalikud terviseprogrammi meetmete rakendamiseks, ning andmete kogumise ühtsed vormid, mis on vajalikud terviseprogrammi rakendamise seireks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²⁶⁾. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust, kuna need on seotud terviseprogrammiga, millel on suur mõju.
- (57) Terviseprogrammi väärtust ja mõju tuleks korrapäraselt ja hoolikalt seirata ja hinnata. Hindamisel tuleks keskenduda terviseprogrammi eesmärkidele ja võtta arvesse asjaolu, et terviseprogrammi eesmärkide saavutamine võib võtta terviseprogrammi kestusest kauem aega. Selleks tuleks koostada vahehindamise aruanne ja terviseprogrammi lõpus hindamisaruanne, et hinnata terviseprogrammi prioriteetide elluviimist.
- (58) Kuna liidu kolmas tervisevaldkonna tegevusprogramm (2014–2020) on lõppenud, on määrus (EL) nr 282/2014 aegunud ning see tuleks tunnistada kehtetuks.
- (59) Selleks et tagada tervisevaldkonnas toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada terviseprogrammi rakendamist alates mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ja seda tuleks kohaldada tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva määrusega luuakse programm „EL tervise heaks“ (edaspidi „terviseprogramm“) mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusajaks aastatel 2021–2027. Terviseprogrammi kestus vastab mitmeaastase finantsraamistiku kestusele.

Määruses sätestatakse terviseprogrammi eesmärgid, selle eelarve ajavahemikuks 2021–2027 ning liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „terviseprogrammiga ühinenud riik“ – kolmas riik, kes on sõlminud liiduga lepingu, mis võimaldab tal osaleda terviseprogrammis vastavalt artiklile 6;
- 2) „segarahastamistoiming“ – liidu eelarvest toetatavad meetmed, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 lõike 6 kohased segarahastamisvahendid, milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus ja/või liidu eelarvest antavad rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagastatavas vormis toetus;

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- 3) „tervisekriis“ – kriis või ohujuhtum, mis tuleneb inimeste, loomade, taimede või toiduga seotud ning bioloogilise või keemilise päritoluga või keskkonnast või tundmatust allikast lähtuvast ohust, millel on rahvatervisemõõde ja mis nõuab ametiasutuste kiiret tegutsemist;
- 4) „kriisi korral olulised tooted“ – tooted, vahendid ja ained, mis on tervisekriisi puhul vajalikud haiguse ja selle tagajärgede ennetamiseks, diagnoosimiseks või ravimiseks ning haiguste ja nakkuste seireks ja epidemioloogiliseks järelevalveks, ning mille hulka kuuluvad muu hulgas: ravimid, näiteks vaktsiinid, ja nende vaheained, ravimite toimeained ja toorained; samuti meditsiiniseadmed ning haigla- ja meditsiinivarustus (näiteks hingamisaparaadid, kaitseriietus ja -varustus, diagnostilised materjalid ja vahendid); isikukaitsevahendid; desinfektsioonivahendid ja nende vahetooted ning nende tootmiseks vajalikud toorained;
- 5) „terviseühtsuse põhimõte“ – mitut valdkonda hõlmav lähenemisviis, milles tunnistatakse, et inimeste tervis on seotud loomade tervise ja keskkonnaga ning et terviseohtude vastu võitlemise meetmetes tuleb neid kolme mõõdet arvesse võtta;
- 6) „Euroopa tugivõrgustikud“ – direktiivi 2011/24/EL artiklis 12 osutatud võrgustikud;
- 7) „õigussubjekt“ – füüsiline isik või juriidiline isik, kes on asutatud ja sellisena tunnustatud liikmesriigi, liidu või rahvusvahelise õiguse alusel, kellel on iseseisev õigusvõime ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi, või üksus, mis ei ole juriidiline isik finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punkti c tähenduses;
- 8) „kolmas riik“ – riik, mis ei ole Euroopa Liidu liikmesriik.
- 9) „tõsine piiriülene terviseoht“ – bioloogiline, keemiline, keskkonnavalne või teadmata päritolu eluohtlik või muidu tõsine oht, mis levib või kätkeb märkimisväärset sellise leviku ohtu üle liikmesriikide piiride, ning mille puhul võib olla vajalik koordineerimine liidu tasandil, et tagada inimeste tervise kaitse kõrge tase;
- 10) „tervis kõikides poliitikavaldkondades“ – elanikkonna tervise ja tervisealase võrdsuse parandamisele suunatud, valdkonnast sõltumatu lähenemisviis avaliku poliitika väljatöötamisele, rakendamisele ja läbivaatamisele, mille puhul võetakse arvesse otsuste tervisemõju, püütakse saavutada koostoimet ning vältida sellisest poliitikast tulenevat kahjulikku tervisemõju;
- 11) „tervist mõjutavad tegurid“ – rida isiku tervislikku seisundit mõjutavaid tegureid, näiteks käitumuslikud, bioloogilised, sotsiaal-majanduslikud ja keskkonnategurid;
- 12) „erakorraline toetus“ – vajadusepõhine erakorraline abi, mis täiendab mõjutatud liikmesriikide meetmeid ja mille eesmärk on hoida inimesi, hoida ära ja leevendada inimeste kannatusi ning säilitada inimväärikus alati, kui tõsise piiriülese terviseohtu tõttu vajadus tekib.

Artikkel 3

Üldeesmärgid

Terviseprogrammil on liidu lisaväärtus ja see täiendab liikmesriikide poliitikat, et parandada inimeste tervist kogu liidus ja tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse kõigi liidu poliitikavaldkondade ja meetmetega. Terviseprogrammil on kooskõlas terviseühtsuse põhimõttega, kui see on kohaldatav, järgmised üldeesmärgid:

- a) tervise parandamine ja tugevdamine liidus, et vähendada nakkushaiguste ja mittenakkuslike haigustega seotud koormust, toetades tervise edendamist ja haiguste ennetamist, vähendades tervisealast ebavõrdsust, propageerides tervislikke eluviise ja edendades juurdepääsu tervishoiule;
- b) inimeste kaitsmine liidus tõsiste piiriüleste terviseohtude eest ning tervishoiusüsteemide reageerimisvõime ja liikmesriikidevahelise koordineerimise parandamine tõsiste piiriüleste terviseohtudega toimetulekuks;
- c) ravimite ja meditsiiniseadmete ning kriisi korral oluliste toodete kättesaadavuse, juurdepääsetavuse ja taskukohasuse parandamine liidus ning selliste toodetega seotud innovatsiooni toetamine;

- d) tervishoiusüsteemide tugevdamine nende vastupanuvõime ja ressursitõhususe suurendamise teel, eelkõige
 - i) toetades liikmesriikide vahelist integreeritud ja kooskõlastatud tööd;
 - ii) edendades parimaid tavasid ning teabe vahetamist;
 - iii) suurendades tervishoiutöötajate arvu;
 - iv) tegeldes demograafiliste probleemide tagajärgedega ja
 - v) edendades digipööret.

Artikkel 4

Erieesmärgid

Artiklis 3 nimetatud üldeesmärkide täitmiseks püstitatakse järgmised erieesmärgid, tagades inimeste tervise kõrgetasemelise kaitse kõigis liidu poliitikavaldkondades ja meetmetes kooskõlas terviseühtsuse põhimõttega, kui see on kohaldatav:

- a) koostöös muude liidu asjakohaste meetmetega haiguste ennetamise, tervise edendamise ja tervist mõjutavate teguritega tegelemise meetmete toetamine, sealhulgas uimastite ebaseaduslikust tarbimisest ja sõltuvusest tulenevate tervisekahjustuste vähendamise teel; tervisealase ebavõrdsuse vähendamise, tervisealase teadlikkuse parandamise, patsientide õiguste ja ohutuse suurendamise, hoolduse ja piiriülese tervishoiu kvaliteedi parandamise meetmete toetamine; nakkushaiguste ja mittenakkuslike haiguste, eelkõige vähktõve ja laste vähktõve seire, diagnoosimise ja ravi parandamise meetmete toetamine ning vaimse tervise parandamise meetmete toetamine, pöörates erilist tähelepanu uutele hooldusmudelitele ja pikaajalise hooldusega seotud probleemidele, et tugevdada liidu tervishoiusüsteemide vastupanuvõimet;
- b) liidu suutlikkuse tugevdamine tõsiste piiriüleste terviseohtude ennetamiseks, nendeks valmisolekuks ja neile kiireks reageerimiseks kooskõlas asjakohaste liidu õigusaktidega ning tervisekriiside ohjamise parandamine, eelkõige erakorralise arstiabi suutlikkuse koordineerimise, osutamise ja kasutamise, andmete kogumise toetamine, teabevahetuse, seire, riiklike tervishoiusüsteemide vabatahtliku stressitestimise koordineerimise ja riiklikul tasandil kvaliteetse tervishoiu standardite väljatöötamise abil;
- c) ravimite ja meditsiiniseadmete ning kriisi korral oluliste toodete kättesaadavuse, juurdepääsetavuse ja taskukohasuse meetmete toetamine, soodustades liidus jätkusuutlikke tootmis- ja tarneahelaid ning innovatsiooni, toetades samal ajal ravimite (eelkõige antimikroobikumide) mõistlikku ja tõhusat kasutamist; keskkonnale vähem kahjulike ravimite väljatöötamise meetmed ning ravimite ja meditsiiniseadmete keskkonnasõbralikku tootmise ja kõrvaldamise meetmed;
- d) tihedas koostöös asjaomaste liidu asutustega selliste meetmete toetamine, mis täiendavad esmatähtsate kriisi korral oluliste toodete riiklikke varusid, tehes seda vajaduse korral liidu tasandil ja koostöös muude liidu instrumentide, programmide ja rahaliste vahenditega, ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust;
- e) ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust ja tihedas koostöös Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega ning koostöös muude liidu rahastamisvahendite, programmide ja rahaliste vahenditega selliste meditsiini-, tervishoiu- ja tugitöötajate reservile struktuuri ja koolitusressursside loomine, kelle liikmesriigid on vabatahtlikkuse alusel arvanud reservi, mis võetakse kasutusele tervisekriisi korral;
- f) terviseandmete kasutamise ja taaskasutamise tugevdamine tervishoiuteenuste osutamise ning teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks, digivahendite ja -teenuste kasutuselevõtu ning tervishoiusüsteemide digiülemineku edendamine, toetades muu hulgas tervishoiu Euroopa andmeruumi loomist;
- g) juurdepääsu suurendamine kvaliteetsetele, patsiendikesksetele ja tulemuskesksetele tervishoiuteenustele ja seonduvatele hooldusteenustele, et saavutada üldise tervishoiuteenuse osutamine;
- h) liidu tervisealaste õigusaktide väljatöötamise, rakendamise ja täitmise tagamise ning vajaduse korral nende läbivaatamise toetamine; kehtivate, usaldusväärsete ja võrreldavate kvaliteetsete andmete esitamise toetamine tõenditel põhinevate otsuste tegemiseks ja seireks ning muude asjakohaste liidu poliitikavaldkondade tervisemõju hindamise kasutamise edendamine;

- i) liikmesriikide ja eelkõige nende tervishoiusüsteemide vahelise integreeritud tegevuse toetamine, sealhulgas suure mõjuga ennetustegevuse rakendamine; tervisetehnoloogia hindamise alase töö toetamine ning võrgustike tugevdamine ja laiendamine Euroopa tugivõrgustike ja muude riikidevaheliste võrgustike vahendusel, sealhulgas muude haiguste kui harvikaiguste puhul, et suurendada hõlmatud patsientide hulka ning reageerimist vähese levimusega ja komplekssetele nakkushaigustele ja mittenakkuslikele haigustele;
- j) ülemaailmsete kohustuste ja tervisealgatuste toetamine, tugevdades liidu toetust rahvusvaheliste organisatsioonide, eelkõige WHO tegevusele ning edendades koostööd kolmandate riikidega.

Artikkel 5

Eelarv

1. Terviseprogrammi rakendamise rahastamispakett aastatel 2021–2027 on jooksevhindades 2 446 000 000 eurot.
2. Nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093 ⁽²⁷⁾ artiklis 5 sätestatud programmispetsiifilise kohanduse tulemusena suurendatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud summasid täiendava eraldise võrra, milleks on 2 900 000 000 eurot 2018. aasta hindades, nagu on täpsustatud kõnealuse määruse II lisas.
3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud summasid võib kasutada ka terviseprogrammi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas asutusesiseste infotehnoloogiasüsteemide jaoks.
4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud summad jaotatakse järgmiselt:
 - a) minimaalselt 20 % summadest eraldatakse artikli 4 punktis a osutatud tervise edendamise ja haiguste ennetamise meetmetele;
 - b) maksimaalselt 12,5 % summadest eraldatakse hangeteks, millega täiendatakse artikli 4 punktis d osutatud esmatähtsate kriisi korral oluliste toodete riiklikke varusid liidu tasandil;
 - c) maksimaalselt 12,5 % summadest eraldatakse artikli 4 punktis j osutatud ülemaailmsete kohustuste ja tervisealgatuste toetamiseks;
 - d) maksimaalselt 8 % summadest eraldatakse lõikes 3 osutatud halduskulude katmiseks.
5. Assigneeringud, mis on seotud käesoleva määruse artikli 9 lõike 1 punkti c kohaste tegevustega, loetakse sihtotstarbeliseks tuluks finantsmääruse artikli 21 lõike 3 punkti a ja lõike 5 tähenduses.
6. Pikemalt kui ühe eelarveaastaga kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastaste osamaksetena mitmele aastale.
7. Kooskõlas finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktiga a võib piiratud ajavahemiku jooksul rahastamisotsuses täpsustatud asjakohaselt põhjendatud juhtudel käesoleva määruse alusel toetatavaid tegevusi ja nendega seotud kulud käsitada rahastamiskõlblikena alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui need tegevused viidi ellu ja need kulud tekkisid enne toetuseavalduse esitamist.
8. Vajaduse korral võib lõikes 3 osutatud kulude katmiseks kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 31. detsembrit 2027, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

⁽²⁷⁾ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

*Artikkel 6***Terviseprogrammiga ühinenud kolmandad riigid**

1. Terviseprogrammis võivad osaleda järgmised kolmandad riigid:
 - a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele;
 - b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;
 - c) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;
 - d) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga:
 - i) tagatakse õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;
 - ii) määratakse kindlaks liidu programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete ja halduskulude kalkulatsioon;
 - iii) ei anta kolmandale riigile liidu programmiga seoses otsustusõigust;
 - iv) on kindlustatud liidu õigused tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.
2. Lõike 1 punkti d alapunktis ii osutatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

II PEATÜKK

RAHASTAMINE*Artikkel 7***Liidupoelse rahastamise rakendamine ja vormid**

1. Terviseprogrammi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös kõnealuse määruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustega.
2. Terviseprogrammist võib eraldada rahalisi vahendeid ükskõik millises finantsmääruse kohases vormis, eelkõige toetuste, auhindade ja hangete vormis.
3. Vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega võib katta riske, mis on seotud toetusesaajale määratud vahendite sissenõudmisega, ning neid osamakseid võib käsitada finantsmääruse kohase piisava tagatisena. Komisjon sätestab mehhanismi toimimiseks eraldi reeglid.

4. Kui komisjon rakendab erakorralise toetuse meetmeid valitsusvälise organisatsiooni kaudu, loetakse finants- ja tegevussuutlikkuse kriteeriumid täidetuks, kui asjaomase organisatsiooni ja komisjoni vahel on sõlmitud määruse (EÜ) nr 1257/96 ⁽²⁸⁾ kohane partnerluse raamleping.

Artikkel 8

Toetused

1. Terviseprogrammi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega.
2. Toetusi võib kasutada koos Euroopa Investeerimispannga, riiklike tugipankade või muude arenguabi andvate või avaliku sektori finantsasutuste antava rahastamisega, samuti erasektori finantsasutuste ning avaliku sektori või erasektori investorite antava rahastamisega, sealhulgas avaliku sektori partnerluste või avaliku ja erasektori partnerlussuhete alusel.
3. Liidu antav toetus ei tohi ületada 60 % rahastamiskõlblikest kuludest meetme puhul, mis on seotud terviseprogrammi mõne eesmärgiga või valitsusvälise asutuse tegevusega. Eriti kasulikel juhtudel võib liidu toetus olla kuni 80 % rahastamiskõlblikest kuludest. Selge liidu lisaväärtusega meetmete puhul loetakse eriti kasulikeks muu hulgas neid juhtusid, mille puhul
 - a) eraldatakse vähemalt 30 % kavandatava meetme eelarvest liikmesriikidele, kelle kogurahvatulu ühe elaniku kohta on alla 90 % liidu keskmisest või
 - b) meetmes osalevad vähemalt 14 osalevast liikmesriigist pärit asutused ning vähemalt nelja osaleva liikmesriigi kogurahvatulu ühe elaniku kohta on alla 90 % liidu keskmisest.
4. Artikli 13 lõigetes 6 ja 7 osutatud otsetoetuste puhul võivad kõnealused toetused olla kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 9

Hanked tervisealastes hädaolukordades

1. Kui otsuse nr 1082/2013/EL artikli 9 kohaselt on teatatud tõsise piiriülese terviseohtu tekkimisest või kujunemisest või kõnealuse otsuse artikli 12 kohaselt on välja kuulutatud rahvatervise hädaolukord, võib käesoleva määruse kohane hange toimuda järgmises vormis:
 - a) finantsmääruse artikli 165 lõikes 2 osutatud ühishanked liikmesriikidega, mille käigus liikmesriigid võivad ühiselt hangitud vahendeid täielikult omandada, rentida või liisida;
 - b) hanked, mille komisjon korraldab liikmesriikide nimel komisjoni ja liikmesriikide vahelise kokkuleppe alusel;
 - c) komisjoni tegutsemine hulgikauplejana, ostes, ladustades ja müües edasi asju ja teenuseid, sealhulgas rentimisega, liikmesriikide või komisjoni valitud partnerorganisatsioonide heaks.
2. Lõike 1 punktis b osutatud hankemenetluse korral sõlmitakse lepingud ühel järgmisel moel:
 - a) komisjoni poolt, kusjuures teenuseid osutatakse või kaupu tarnitakse liikmesriikidele või komisjoni valitud partnerorganisatsioonidele;
 - b) osalevate liikmesriikide poolt, kusjuures nad vahetult omandavad, rendivad või liisivad vahendid, mida komisjon on nende jaoks hankinud.

⁽²⁸⁾ Nõukogu 20. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1257/96 humanitaarabi kohta (EÜT L 163, 2.7.1996, lk 1).

3. Lõike 1 punktides b ja c osutatud hankemenetluste kasutamisel järgib komisjon oma hangete puhul finantsmäärust.

Artikkel 10

Segarahastamistoimingud

Terviseprogrammi kohased segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas määrusega (EL) 2021/523 ja finantsmääruse X jaotisega.

Artikkel 11

Kumulatiivne rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust terviseprogrammi alusel, võib saada toetust ka mõnest muust liidu programmist, sealhulgas eelarve jagatud täitmise korras, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid.
2. Asjakohase liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega on meetet toetatud.
3. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõblikke kogukulusid. Liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

III PEATÜKK

MEETMED

Artikkel 12

Rahastamiskõblikud meetmed

Rahastamiskõblikud on üksnes meetmed, millega täidetakse artiklites 3 ja 4 loetletud eesmäärke, eelkõige I lisas osutatud meetmeid.

Artikkel 13

Rahastamiskõblikud õigussubjektid

1. Selleks et õigussubjektid oleksid rahastamiskõblikud, peavad nad lisaks finantsmääruse artiklis 197 sätestatud kriteeriumidele
 - a) olema asutatud mõnes järgmistest:
 - i) liikmesriik või sellega seotud ülemeremaa või -territoorium;
 - ii) terviseprogrammiga ühinenud kolmas riik või
 - iii) vastavalt artiklile 17 kehtestatud iga-aastases tööprogrammis (edaspidi „iga-aastane tööprogramm“) nimetatud kolmas riik vastavalt lõigetes 2 ja 3 osutatud tingimustele või
 - b) olema õigussubjekt, kes on loodud liidu õiguse alusel, või rahvusvaheline organisatsioon.
2. Õigussubjektid, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole terviseprogrammiga ühinenud riik, võivad erandkorras terviseprogrammis osaleda, kui see on vajalik konkreetse meetme eesmärkide saavutamiseks. Selle vajaduse hindamine peab olema rahastamisotsuses asjakohaselt kajastatud.
3. Õigussubjektid, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole terviseprogrammiga ühinenud, kannavad oma osalemise kulud ise.

4. Füüsilised isikud ei ole terviseprogrammi raames rahastamiskõlblikud.
5. Terviseprogrammi raames võib anda ilma projektikonkurssi korraldamata otsetoetusi, et rahastada meetmeid, kui selliste toetuste andmine on asjakohaselt põhjendatud ja kui nendel meetmetel on liidu lisaväärtus, mis on sõnaselgelt sätestatud iga-aastases tööprogrammis, ning kui neid kaasrahastavad pädevad asutused, kes vastutavad tervise eest liikmesriikides või terviseprogrammiga ühinenud kolmandates riikides, rahvusvahelised tervishoiuorganisatsioonid või avaliku sektori asutused või valitsusvälised asutused, kelle kõnealused pädevad asutused on selleks volitanud, olenemata sellest, kas need asutused tegutsevad eraldi või võrgustikus.
6. Euroopa tugivõrgustikele antakse terviseprogrammi raames otsetoetusi ilma projektikonkursita. Otsetoetusi võib anda ka muudele rahvusvahelistele võrgustikele, mis on loodud kooskõlas liidu õigusega.
7. Terviseprogrammi raames võib ilma projektikonkursita anda toetusi WHO meetmete rahastamiseks, kui rahaline toetus on vajalik terviseprogrammi ühe või mitme eesmärgi elluviimiseks, millel on liidu lisaväärtus, mis on sõnaselgelt sätestatud iga-aastases tööprogrammides.
8. Terviseprogrammi raames võib ilma projektikonkursita anda toetusi valitsusväliste asutuste tegevuse rahastamiseks, kui rahaline toetus on vajalik terviseprogrammi ühe või mitme eesmärgi elluviimiseks, millel on liidu lisaväärtus, mis on sõnaselgelt sätestatud iga-aastases tööprogrammis, tingimusel et need asutused vastavad kõigile järgmistele kriteeriumidele:
 - a) nad on mittetulunduslikud ning tööstus-, kaubandus- ja ärihuvidest või muudest vastandlikest huvidest sõltumatud;
 - b) nad töötavad rahvatervise valdkonnas, täidavad vähemalt ühte terviseprogrammi eesmärki ning on liidu tasandil tõhusad;
 - c) nad tegutsevad liidu tasandil ja vähemalt pooltes liikmesriikides, kusjuures nende geograafiline katvus liidu piires on tasakaalustatud.

Komisjon kajastab rahastamisotsuses nende kriteeriumide täitmise analüüsi.

Artikkel 14

Rahastamiskõlblikud kulud

1. Kui finantsmääruse artiklist 186 ja artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktist a ei tulene teisiti, on enne toetuseavalduse esitamise kuupäeva kantud kulud rahastamiskõlblikud järgmistele meetmetele:
 - a) meetmed, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 punktis b osutatud eesmärki või
 - b) asjakohaselt põhjendatud erandjuhtudel meetmed, millega täidetakse eesmärgi, mis ei ole käesoleva lõike punktis a osutatud eesmärgid, tingimusel et need kulud on otseselt seotud toetatavate meetmete ja tegevuste rakendamisega.
2. Lõike 1 punkti a kohased kulud, mis on seotud meetmetega, mille eesmärk on tegeleda tekkida võiva haigusega, mis võib põhjustada piiriülese terviseohu, on rahastamiskõlblikud alates kuupäevast, mil komisjonile teatatakse kõnealuse haiguse tekkimise kahtlusest, tingimusel et kõnealuse haiguse tekkimine või esinemine leiab hiljem kinnitust.
3. Erandjuhtudel, otsuse nr 1082/2013/EL artikli 3 punktis g määratletud tõsise piiriülese terviseohu põhjustatud tervisekriisi korral võib terviseprogrammiga mitteühinenud riikides asutatud üksuste kantud kulusid pidada rahastamiskõlblikuks, kui need kulud on asjakohaselt põhjendatud vajadusega peatada ohu levik liidu elanike tervise kaitsmiseks.

IV PEATÜKK

JUHTIMINE

*Artikkel 15***Ühine poliitika rakendamine**

1. Käesolevaga luuakse terviseprogrammi juhtrühm.
2. Terviseprogrammi juhtrühma liikmed on komisjon ja liikmesriigid. Iga liikmesriik nimetab terviseprogrammi juhtrühma ühe liikme ja ühe asendusliikme. Sekretariaaditeenust osutab terviseprogrammi juhtrühmale komisjon.
3. Komisjon konsulteerib terviseprogrammi juhtrühmaga
 - a) komisjoni ettevalmistava töö osas seoses iga-aastaste tööprogrammidega;
 - b) igal aastal vähemalt kuus kuud enne iga-aastase tööprogrammi kavandi artikli 23 lõikes 1 osutatud terviseprogrammi komiteele esitamist iga-aastase tööprogrammi prioriteetide ja strateegiliste suundade osas.
4. Terviseprogrammi juhtrühm
 - a) töötab selle nimel, et tagada liikmesriikide tervishoiupoliitika ning terviseprogrammi ja muude liidu, sealhulgas liidu asutustega seotud poliitikavaldkondade, rahastamisvahendite ja meetmete kooskõla ja vastastikune täiendus;
 - b) jälgib terviseprogrammi rakendamist ja teeb hindamiste põhjal ettepanekuid vajalike kohanduste tegemiseks;
 - c) võtab vastu oma töökorra, mis sisaldab sätteid tagamaks, et rühm kohtub vähemalt kolm korda aastas, vajaduse korral füüsiliselt, võimaldades seeläbi liikmesriikide vahel korrapäraselt ja läbipaistvat arvamuste vahetust.

*Artikkel 16***Sidusrühmadega konsulteerimine ja Euroopa Parlamendi teavitamine**

1. Komisjon konsulteerib asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonna ja patsiendiorganisatsioonide esindajatega, et küsida nende arvamust järgmistes küsimustes:
 - a) iga-aastase tööprogrammi prioriteedid ja strateegilised suunad;
 - b) iga-aastases tööprogrammis käsitletavat vajadused ja selle abil saavutatud tulemused.
2. Lõike 1 kohaldamise eesmärgil korraldab komisjon vähemalt kord aastas artikli 23 lõikes 1 osutatud terviseprogrammi komiteele tööprogrammi kavandi esitamisele eelneva kuue kuu jooksul sidusrühmadega konsulteerimise ja nende teavitamise.
3. Komisjon võib igal ajal küsida terviseprogrammi rakendamise seisukohast olulistest tehnilistes või teaduslikes küsimustes asjaomaste detsentraliseeritud asutuste ja sõltumatute tervishoiuekspertide seisukohti.
4. Igal aastal enne terviseprogrammi juhtrühma viimast koosolekut esitab komisjon Euroopa Parlamendile terviseprogrammi juhtrühma töö ning lõigetes 1 ja 2 osutatud sidusrühmadega toimunud konsultatsioonide tulemused.

*Artikkel 17***Terviseprogrammi rakendamine**

1. Komisjon kehtestab terviseprogrammi rakendamiseks iga-aastased tööprogrammid kooskõlas finantsmäärusega.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu
 - a) iga-aastased tööprogrammid, milles sätestatakse eelkõige
 - i) võetavad meetmed, sealhulgas rahaliste vahendite soovituslik jaotus;
 - ii) segarahastamistoiminguteks ette nähtud kogusumma;
 - iii) rahastamiskõlblikud meetmed, mis jäävad artikli 7 lõigete 3 ja 4 kohaldamisalasse;
 - iv) artikli 13 lõike 1 punktis b osutatud õigussubjektide rahastamiskõlblikud meetmed;
 - v) rahastamiskõlblikud meetmed, mida võtavad õigussubjektid kolmandast riigist, mis ei ole terviseprogrammiga ühinenud, kuid on loetletud iga-aastases tööprogrammis vastavalt artikli 13 lõigetes 2 ja 3 sätestatud tingimustele;
 - b) otsused, millega kiidetakse heaks meetmed, mille maksumus on 20 000 000 eurot või rohkem;
 - c) reeglid, millega sätestatakse
 - i) terviseprogrammi meetmete rakendamiseks vajalik tehniline ja halduskord;
 - ii) ühtsed vormid terviseprogrammi rakendamise seireks vajalike andmete kogumiseks.
3. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 23 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 18

Andmekaitse

Terviseprogrammi haldamisel ja rakendamisel tagavad komisjon ja liikmesriigid kõigi isikuandmete kaitset käsitlevate asjakohaste õigusnormide järgimise ning kohasel juhul selliste andmete konfidentsiaalsust ja ohutust tagavate mehhanismide kasutuselevõtmise.

V PEATÜKK

SEIRE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 19

Seire ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artiklites 3 ja 4 loetletud terviseprogrammi üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest, on esitatud II lisas.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 25 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmiseks seoses näitajatega, kui seda peetakse vajalikuks..
3. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et terviseprogrammi rakendamise ja selle tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal. Selleks võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse liidu vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 20

Hindamine

1. Komisjon viib finantsmääruse artikli 34 lõike 3 kohased hindamised läbi piisavalt varakult, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.

2. Komisjon esitab terviseprogrammi vahhindamise hiljemalt 31. detsembril 2024. Vahhindamise alusel kohandatakse vastavalt vajadusele terviseprogrammi rakendamist.
3. Komisjon esitab lõpliku hindamise terviseprogrammi lõpus ja mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 osutatud ajavahemiku lõppu.
4. Komisjon avaldab ja edastab nii vahe- kui ka lõpphindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 21

Auditid

Liidu rahalise toetuse kasutamise auditid, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud isikud või üksused kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või organitelt, on aluseks finantsmääruse artiklis 127 osutatud üldisele kindlusele.

Artikkel 22

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb terviseprogrammis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

Artikkel 23

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab terviseprogrammi komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui terviseprogrammi komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 24

Kooskõla ja täiendavus liidu muude poliitikavaldkondade, instrumentide ja meetmetega

Komisjon ja liikmesriigid tagavad, muu hulgas terviseprogrammi juhtühmas tehtava ühise töö kaudu terviseprogrammi ja muude liidu, sealhulgas liidu asutustega seotud poliitikavaldkondade, instrumentide ja meetmete üldise kooskõla, koostoime ja vastastikuse täiendavuse.

Artikkel 25

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 19 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 26. märtsist 2021.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 19 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 19 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

VI PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 26

Teavitamine, teabevahetus ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon rakendab terviseprogrammi, terviseprogrammi raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid.
3. Terviseprogrammile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamisse institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kui võrd need prioriteedid on seotud artiklites 3 ja 4 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 27

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) nr 282/2014 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021, ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 28 kohaldamist.

Artikkel 28

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta nende meetmete jätkamist või muutmist, mis on algatatud määruse (EL) nr 282/2014 alusel, mille kohaldamist nende meetmete suhtes jätkatakse kuni nende lõpetamiseni.
2. Terviseprogrammi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mida on vaja selleks, et tagada üleminek terviseprogrammi ja määruse (EL) nr 282/2014 alusel vastu võetud meetmete vahel.

*Artikkel 29***Jõustumine ja kohaldamine**

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 24. märts 2021

Euroopa Parlamendi nimel
president
D. M. SASSOLI

Nõukogu nimel
eesistuja
A.P. ZACARIAS

I LISA

ARTIKLIS 12 SÄTESTATUD VÕIMALIKE RAHASTAMISKÕLBLIKE MEETMETE LOEND

1. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis a sätestatud eesmärgile

- a) selliste programmide loomise ja rakendamise toetamine, millega aidatakse liikmesriike ja toetatakse liikmesriikide meetmeid tervise edendamiseks ja haiguste paremaks ennetamiseks;
- b) küsitluste, uuringute, võrreldavate andmete ja vajaduse korral statistika, sealhulgas soo ja vanuse alusel liigitatud andmete kogumise, meetodikate, liigituste, mikrosimulatsioonide, prooviuuringute, indikaatorite, teadmiste vahendamise ja võrdlusuuringute läbiviimise ja edasiarendamise toetamine;
- c) liikmesriikide selliste meetmete toetamine, millega luuakse tervislik ja ohutu linna-, töö- ja koolikeskkond, võimaldatakse teha tervislikke valikuid, soodustatakse tervislikku toitumist ja regulaarset kehalist aktiivsust, võttes arvesse riskirühmade vajadusi igas eluetapis eesmärgiga edendada tervist kogu elu jooksul;
- d) liikmesriikide toetamine nakkushaigustele tõhusal reageerimisel ning selliste haiguste ennetamisel, seirel, diagnoosimisel ja ravimisel;
- e) liikmesriikide selliste meetmete toetamine, mille eesmärk on tervise edendamine ja haiguste ennetamine kogu inimese eluaeg jooksul ning tegelemine tervist ohustavate teguritega, nagu rasvumine, ebatervislik toitumine ja vähene kehaline aktiivsus;
- f) vaimset tervist parandavate meetmete toetamine;
- g) selliste meetmete toetamine, millega täiendatakse liikmesriikide meetmeid uimastite ebaseaduslikust tarbimisest ja sõltuvusest tulenevate tervisekahjustuste vähendamiseks, sealhulgas teavitamine ja ennetamine;
- h) poliitika ja meetmete rakendamise toetamine, et vähendada tervisealast ebavõrdsust ja tervishoiuga seotud ebavõrdsust;
- i) tervisealast teadlikkust parandavate meetmete toetamine;
- j) Euroopa vähktõvevastases tegevuskavas antud soovitude edendamise ja rakendamise toetamine ning kõnealuse tegevuskava kehtiva versiooni läbivaatamise toetamine;
- k) meetmed, millega toetatakse vähiregistrite rakendamist kõigis liikmesriikides;
- l) osalevate liikmesriikide asjaomaste riigiasutuste koostöö tugevdamine eesmärgiga toetada Euroopa tippkeskuste virtuaalse võrgustiku loomist, et tugevdada igat liiki vähktõve, sealhulgas laste vähktõve alaseid teadusuuringuid, ja edendada kliiniliste andmete kogumist ja vahetamist ning teadusuuringute tulemuste kasutamist vähipatsientide igapäevaseks hoolduseks ja raviks;
- m) selliste meetmete toetamine, mille eesmärk on vähiravi kvaliteedi parandamine, sealhulgas ennetamise, sõeluuringute, varajase diagnoosimise, seire ja ravi toetamine, toetava ja palliatiivse ravi toetamine integreerival ja patsiendikesksel lähenemisviisil ning vähikeskustele või muudele vähihaigeid patsiente, sealhulgas laste vähktõbe ravivatele keskustele kvaliteedi tagamise kavade loomise toetamine;
- n) vähikeskuste ja vähihaigeid patsiente ravivate keskuste kvaliteedi tagamise kavade loomise toetamine;
- o) erialadevahelise suutlikkuse arendamise ja täiskasvanuhariduse mehhanismide toetamine, eelkõige vähiravi valdkonnas;
- p) vähktõve üleelanute ja nende hooldajate elukvaliteeti toetavad meetmed, sealhulgas psühholoogilise toe pakkumine, valuravi ja tööalase taasintegreerimise tervisega seotud aspektid;
- q) koostöö tugevdamine patsiendi õiguste, patsiendi ohutuse ja ravi kvaliteedi valdkonnas;
- r) epidemioloogilise seirega seotud meetmete toetamine, millega aidatakse hinnata inimeste tervist mõjutavaid või määravaid tegureid;

- s) koostoiimes teiste programmidega tervishoiutöötajate geograafilise jaotumise parandamise ja nn meditsiiniliste kõrbete vältimise meetmete toetamine, ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust;
- t) nii nakkushaiguste kui ka mittenakkuslike haiguste ennetamise ja ohjamise suuniste koostamise toetamine ning vahendite ja võrgustike väljatöötamise toetamine parimate tavade vahetamiseks selles valdkonnas;
- u) liikmesriikide selliste meetmete toetamine, mis tegelevad tervist mõjutavate teguritega, sealhulgas alkoholist põhjustatud kahju ja tubakatarbimise vähendamine;
- v) vahendite ja platvormide toetamine tegelikes tingimustes saadud tõendusmaterjali kogumiseks vaktsiinide ohutuse, tõhususe ja mõju kohta pärast kasutamist;
- w) liikmesriikides vaksineerituse taseme parandamise algatuste toetamine;
- x) üldsusele ja sidusrühmadele suunatud teabevahetustegevus liidu meetmete edendamiseks käesolevas lisas nimetatud valdkondades;
- y) nii üldsusele kui ka sihtrühmadele suunatud teadlikkuse suurendamise kampaaniad ja teavitusmeetmed, mille eesmärk on ennetada ja käsitleda vaktsiinikõhklust ning väärinfot ja desinformatsiooni haiguste ennetamise, nende põhjuste ja ravi kohta, riiklikke kampaaniaid ja teavitusmeetmeid nendes küsimustes täiendaval viisil;
- z) üldsusele suunatud teabevahetustegevus terviseriskide ja tervist mõjutavate tegurite teemal;
- za) tervishoiuteenustega seotud nakkuste riski vähendamise meetmete toetamine.

2. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis b sätestatud eesmärgile

- a) elutähtsa tervishoiutaristu tugevdamine, et tulla toime tervisekriisidega, toetades haiguspuhangute seire, prognoosimise, ennetamise ja ohjamise vahendite loomist;
- b) selliste meetmete toetamine, millega edendatakse kogu liitu hõlmavat suutlikkust tervisekriiside ennetamiseks ja nendeks valmisolekuks ning liidu ja riikide tasandi osalejate võimekust nende ohjamisel ja nendele reageerimisel, sealhulgas vabatahtlikud stressitestid, hädaolukorra lahendamise planeerimine ja valmisolekuõppused; meetmed, millega toetatakse kvaliteetsete tervisestandardite väljatöötamist riiklikul tasandil, valmisoleku ja reageerimise tõhusa koordineerimise mehhanisme ning nende meetmete liidu tasandil koordineerimist;
- c) meetmete toetamine integreeritud valdkondadevahelise riskiteavituse raamistiku loomiseks, mis hõlmab tervisekriisi kõiki etappe, nimelt ennetamist, valmisolekut, reageerimist ja taastumist;
- d) ennetusmeetmete toetamine riskirühmade kaitsmiseks terviseohtude eest ning selliste meetmete toetamine, mille eesmärk on kohandada tervisekriisidele reageerimist ja nende ohjamist vastavalt riskirühmade vajadustele, näiteks meetmed, et tagada põhiline hooldus kroonilisi või haruldasi haigusi põdevatele patsientidele;
- e) selliste meetmete toetamine, millega leevendatakse tervisekriisiga kaasnevaid tagajärgi tervisele, eelkõige tagajärgi vaimsele tervisele, vähihaigetele patsientidele, kroonilisi haigusi põdevatele patsientidele ja muudes riskirühmadesse kuuluvatele patsientidele, sealhulgas sõltuvushaiged, HIViga nakatunud ja AIDSi haigestunud või hepatiidi- ja tuberkuloosihaiged;
- f) koostoiimes muude programmidega tervishoiutöötajate ja rahvatervise valdkonna töötajate oskuste täiendamiseks koolitus- ja haridusprogrammide ning ajutise personalivahetuse programmide toetamine, eelkõige eesmärgiga parandada nende digioskusi;
- g) liidu referentlaborite, liidu referentkeskuste ning tippkeskuste loomise ja koordineerimise toetamine;
- h) liikmesriikide valmisoleku ja reageerimise korra auditeerimine, näiteks seoses kriisiohjamise, antimikroobikumiresistentsuse, vaksineerimisega;
- i) üldsusele suunatud teabevahetus seoses riskijuhtimise ja tervisekriisiks valmisolekuga;

- j) riiklike süsteemide toimivuse ülespoole suunatud lähenemise toetamine tervisenäitajate väljatöötamise, analüüsi ja teadmiste vahendamise ning riiklike tervishoiusüsteemide vabatahtlike stressitide korraldamise kaudu;
- k) loomatervise, keskkonnategurite ja inimestel esinevate haiguste vahelise seose uurimise, riskihindamise ja riskijuhtimise toetamine, sealhulgas tervisekriiside ajal.

3. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis c sätestatud eesmärgile

- a) selliste meetmete toetamine, millega tõhustatakse laborivõimekust ja liidus tervisetoodete ja kriisi korral oluliste nišitoodete tootmist, uurimist, arendamist ja kasutuselevõttu;
- b) meetmete ja koostalitlusvõimeliste IT-vahendite toetamine ravimite ja meditsiiniseadmete nappuse jälgimiseks, ennetamiseks, haldamiseks ja sellest teatamiseks, aidates samal ajal kaasa nende taskukohasusele;
- c) koostöimes teiste programmidega kliiniliste uuringute toetamine, et kiirendada uuenduslike, ohutute ja tõhusate ravimite ja vaktsiinide väljatöötamist, neile müügi loa andmist ning nende kättesaadavust;
- d) selliste meetmete toetamine, millega soodustatakse suurenevatele tervishoiuprobleemidele ja patsientide vajadustele vastamiseks uuenduslike ravimite ja vaktsiinide väljatöötamist ja äriiselt vähem tulusate toodete, näiteks antimikroobikumide väljatöötamist;
- e) selliste meetmete toetamine, millega parandatakse ravimite ja meditsiiniseadmete keskkonnahoidlikku tootmist ja kõrvaldamist ning meetmeid, millega toetatakse keskkonnale vähem kahjulike ravimite väljatöötamist;
- f) selliste meetmete toetamine, millega edendatakse ravimite, eelkõige antimikroobikumide mõistlikku ja tõhusat kasutamist;
- g) selliste meetmete toetamine, mille eesmärk on ergutada oluliste ravimite toimeainete ja ravimite tootmise kasvu liidus, sealhulgas mitmekesistades ravimite toimeainete ja geneeriliste ravimite tarneahelatootmist liidus, et vähendada liikmesriikide sõltuvust teatavatest kolmandatest riikidest;
- h) selliste meetmete toetamine, mille eesmärk on parandada ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavust, juurdepääsetavust ja taskukohasust;
- i) koostöimes teiste programmidega selliste meetmete toetamine, millega soodustatakse innovatsiooni patendikaitseta ravimite uue kasutusotstarbe leidmisel, koostise muutmisel ja kombineerimisel;
- j) meetmed ravimitega seotud keskkonnariski hindamise tugevdamiseks;
- k) terviseühtsuse põhimõtet järgiva sektoritevahelise koordineerimismehhanismi loomise ja toimimise toetamine.

4. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis d sätestatud eesmärgile

- a) teabe kogumine esmatähtsate kriisi korral oluliste toodete varude loomisega seotud tegevuse kohta liikmesriikides, et teha kindlaks võimalikud täiendavad vajadused varude loomiseks liidu tasandil;
- b) esmatähtsate kriisi korral oluliste toodete varude järjepideva haldamise tagamine liidu tasandil, täiendavuses muude liidu instrumentide, programmide ja rahaliste vahenditega ning tehes tihedat koostööd asjaomaste liidu asutustega;
- c) selliste meetmete toetamine, mille eesmärk on esmatähtsate kriisi korral oluliste toodete hankimine ja tarnimine, mis aitab kaasa nende taskukohasuse parandamisele, täiendades liikmesriikide varude loomist.

5. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis e sätestatud eesmärgile

Liidu tasandil meditsiini-, tervishoiu- ja tugitöötajate reservi mobiliseerimiseks ja koolitamiseks tehtava ettevalmistava tööga seotud meetmete toetamine, et seda reservi saaks mobiliseerida tervisekriisi korral tihedas koostöös Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega, koostöimes muude liidu instrumentidega ja austades täielikult liikmesriikide pädevust; parimate tavade vahetamise hõlbustamine liikmesriikide olemasolevate meditsiini-, tervishoiu- ja tugitöötajate reservide vahel.

6. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis f sätestatud eesmärgile

- a) liidu raamistiku ja asjaomaste koostalitlusvõimeliste digivahendite toetamine liikmesriikidevaheliseks koostööks ning koostöövõrgustikeks, sealhulgas nende vahendite toetamine, mis on vajalikud tervisetehnoloogia hindamise alaseks koostööks;
- b) väljakujunenud, turvaliste ja koostalitlusvõimeliste digiteenuste taristute kasutamise, käitamise ja hoolduse ning andmekvaliteedi tagamise protsesside toetamine andmete vahetamise, neile juurdepääsu, nende kasutamise ja taaskasutamise eesmärgil; piiriülese võrgustikutöö, sealhulgas elektrooniliste terviseandmete, registreeritud ja muude andmebaaside kasutamise ja koostalitlusvõime toetamine; asjakohaste juhtimisstruktuuride ja koostalitlusvõimeliste tervisetehesüsteemide arendamine;
- c) tervishoiu- ja tervisesüsteemide digitaliseerimise toetamine, sealhulgas võrdlusuuringute ja suutlikkuse suurendamise toetamine uuenduslike vahendite ja tehnoloogiate, nt tehisintellekti kasutuselevõtuks; ning tervishoiutöötajate digioskuste täiendamise toetamine;
- d) telemeditsiini ja kaugtervishoiu optimaalse kasutamise (sealhulgas kauges piirkonnades satelliitide kaudu) toetamine, digitaalsete organisatsiooniuuenduse soodustamine tervishoiuasutustes ning kodanike võimendamist ja patsiendikeskset hooldust toetavate digivahendite edendamine;
- e) andmebaaside ja digivahendite väljatöötamise, käitamise ja hooldamise ning nende koostalitlusvõime toetamine, sealhulgas juba alustatud projektide puhul, kohasel juhul muu seiretehnoloogiaga, näiteks kosmosepõhise tehnoloogia ja tehisintellektiga;
- f) selliste meetmete toetamine, mille eesmärk on parandada kodanike juurdepääsu oma terviseandmetele ja nende üle kontrolli omamist;
- g) digivahendite ja -taristu kasutuselevõtu ja koostalitlusvõime toetamine liikmesriikides, nende vahel ning koostöös liidu institutsioonide, asutuste ja organitega;
- h) tervishoiu Euroopa andmeruumi ettevalmistava tegevuse ja projektide toetamine;
- i) meetmed e-tervise toetamiseks, näiteks telemeditsiini üleminek ja ravimite kodus manustamine;
- j) koostalitlusvõimeliste elektrooniliste terviseandmete loomise toetamine kooskõlas Euroopa elektrooniliste terviseandmete vahetamise vorminguga, et suurendada e-tervise kasutamist ning parandada tervishoiusüsteemide kestlikkust ja vastupidavust.

7. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis g sätestatud eesmärgile

- a) meetmed, millega edendatakse puudega inimeste juurdepääsu tervishoiuteenustele ja seotud vahenditele ning hooldusele;
- b) esmatasandi arstiabi tugevdamise ja raviteenuste loomise suurendamise toetamine, et saavutada üldise tervishoiuteenuse osutamine ja kvaliteetsetele tervishoiuteenustele võrdne juurdepääs;
- c) liikmesriikide selliste meetmete toetamine, millega edendatakse juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule ning integreeritud ja valdkonnaüleste lähenemisviiside toetamine ennetamise, diagnoosimise, ravi ja hoolduse puhul.

8. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis h sätestatud eesmärgile

- a) tervisealase teabe ja teadmiste taristu loomise ja käitamise toetamine;
- b) liidu tervishoiualaste õigusaktide ja meetmete rakendamise, täitmise tagamise ja seire toetamine ning tehnilise abi osutamine õigusnõuete rakendamiseks;
- c) uuringute ja analüüside, muude liidu poliitikameetmete tervisemõju hindamise ja teadusliku nõustamise osutamise toetamine, et toetada tõenditel põhinevat poliitikakujundamist;
- d) selliste eksperdirühmade toetamine, kes annavad nõu, andmeid ja teavet, mis toetab tervishoiupoliitika väljatöötamist ja rakendamist, sealhulgas tervishoiupoliitika rakendamise järeelhindamist;

- e) riiklike kontaktpunktide ja koordineerimiskeskuste toetamine liidu tervisealaste õigusaktide ja terviseprogrammi edendamise ja rakendamise seotud juhiste, teabe ja abi andmisel;
 - f) auditeerimis- ja hindamistevõime, vajaduse korral kooskõlas liidu õigusaktidega;
 - g) liidu tubakatoodete tarbimise piiramise poliitika ja õigusaktide rakendamise ja edasiarendamise toetamine;
 - h) riiklike süsteemide toetamine, et aidata rakendada inimpäritoluga aineid käsitlevaid õigusakte ning soodustada selliste ainete kestlikku ja ohutut tarnimist toimivate võrgustike kaudu;
 - i) liikmesriikide toetamine nende tervishoiusüsteemide haldussuutlikkuse tugevdamisel koostöö ja parimate tavade vahetamise teel;
 - j) teadmussirde meetmete ja niisuguse liidu tasandi koostöö toetamine, millega aidatakse ellu viia riiklikke reforme, et parandada tervishoiusüsteemide tulemuslikkust, ligipääsetavust, kestlikkust ja vastupidavust, sidudes samal ajal olemasolevad liidu rahalised vahendid;
 - k) tervishoiusüsteemi reformidesse investeerimise ja nende rakendamise suutlikkuse arendamise toetamine, sealhulgas strateegiline planeerimine ja juurdepääs mitmel allikal põhinevale rahastusele.
9. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis i sätestatud eesmärgile
- a) väljakujunenud liidu tasandi lisaväärtusega heade tavade ja uuenduslike lahenduste edasiandmise, kohandamise ja kasutuselevõtu toetamine liikmesriikide vahel ning eelkõige riigipõhise kohandatud abi osutamine kõige suuremate vajadustega liikmesriikidele või liikmesriikide rühmadele konkreetsete projektide rahastamise kaudu, sealhulgas mestimise, eksperdinõustamise ja vastastikuse toetamise raames;
 - b) piiriülese koostöö ja partnerluse toetamine, sealhulgas piiriladel, eesmärgiga anda edasi ja laiendada uuenduslikke lahendusi;
 - c) sektoritevahelise koostöö ja koordineerimise tugevdamine;
 - d) Euroopa tugivõrgustike toimimise ning liidu tervishoiualastes õigusaktides sätestatud uute riikidevaheliste võrgustike loomise ja töö toetamine ning liikmesriikide tegevuse toetamine nende võrgustike töö kooskõlastamisel riiklike tervishoiusüsteemide toimimisega;
 - e) Euroopa tugivõrgustike rakendamise edasine toetamine liikmesriikides ja nende tugevdamise edendamine, sealhulgas pideva hindamise, seire ja täiustamise kaudu;
 - f) uute Euroopa tugivõrgustike loomise toetamine, et vajaduse korral hõlmata harvikaigusi ning keerulisi ja vähese levimusega haigusi, ja Euroopa tugivõrgustike vahelise koostöö toetamine, et käsitleda vähese levimusega haigustest ja harvikaigustest tulenevaid mitut süsteemi hõlmavaid vajadusi ning hõlbustada eri valdkondade ja teadusharude vahel diagonaalsete võrgustike loomist;
 - g) liikmesriikide toetamine Euroopa tugivõrgustiku registrite täiustamisel, edasiarendamisel ja rakendamisel;
 - h) sidusrühmadega konsulteerimine.
10. Meetmed, mis vastavad artikli 4 punktis j sätestatud eesmärgile
- a) selliste meetmete toetamine, mis aitavad saavutada WHO kui ÜRO tervishoiuvaldkonna juhtiva ja koordineeriva asutuse esitatud programmi eesmäärke;
 - b) liidu institutsioonide, liidu ametite ning rahvusvaheliste organisatsioonide ja võrgustike vahelise koostöö ning liidu poolt üleilmsetesse algatustesse antava panuse toetamine;
 - c) kolmandate riikidega tehtava koostöö toetamine terviseprogrammiga hõlmatud valdkondades;
 - d) toetusmeetmed ravimeid ja meditsiiniseadmeid käsitlevate rahvusvaheliste õigusnormide lähendamise soodustamiseks.
-

II LISA

TERTISEPROGRAMMI HINDAMISNÄITAJAD

Terviseprogrammi näitajad:

1. Liidu ja liikmesriikide valmisolek ja reageerimise kavandamine tõsiste piiriüleste terviseohtude korral.
2. Tsentraliseeritud müügiloaga ravimite kättesaadavus täitmata vajaduste puhul, näiteks olemasolevate ja uute harvikravimite, uudsete ravimite, pediaatrias kasutatavate ravimite või vaktsiinide arv.
3. Nende meetmete arv, mis aitavad kaasa mittenakkuslike haiguste valdkonnas välditava suremuse vähendamisele, ja riskitegurid.
4. Tervise edendamise, haiguste ennetamise ja tervisealase ebavõrdsusega tegelemisega seotud parimaid tavasid rakendavate liikmesriikide arv.
5. Tervishoiu Euroopa andmeruumis osalevate liikmesriikide arv.
6. Nende liikmesriikide arv, kus valmisolek ja reageerimise plaanimine on paranenud.
7. Vaktsineerimisega hõlmatus vanuse järgi selliste vaktsiinivõltsitavate haiguste puhul nagu leetrid, gripp, HPV ja COVID-19.
8. ELi laborivõimekuse indeks (EULabCap).
9. Vanusele standarditud 5-aastane elumuse määr laste vähktõve puhul (liigi, vanuse, soo ja liikmesriikide kaupa, niivõrd kui selline teave on kättesaadav).
10. Sõeluuringute ulatus rinna-, emakakaela- ja kolorektaalvähi sõeluuringuprogrammide puhul (liigi, sihtpopulatsiooni ja liikmesriikide kaupa).
11. Vähiregistritega hõlmatud inimeste protsent elanikkonnas ning emakakaela-, rinna- ja kolorektaalvähi ning laste vähktõve diagnoosimisel haigusastme kohta teavet esitavate liikmesriikide arv.
12. Nende meetmete arv, millega võideldakse tähtsamate krooniliste haiguste levimuse vastu (liikmesriigi kohta, haiguse, soo ja vanuse kaupa).
13. Tubaka tarbimise vanuselist levikut käsitlevate meetmete arv, võimaluse korral soo alusel eristatuna.
14. Alkoholi liigtarvitamise vastu võitlemist käsitlevate meetmete arv, võimaluse korral soo ja vanuse alusel eristatuna.
15. Liikmesriikides ühtsete kontaktpunktide võrgustiku kaudu teatatud ravimite nappuse määr.
16. Nende meetmete arv, mille eesmärk on suurendada ülemaailmsete tarneahelate turvalisust ja järjepidevust ning vähendada sõltuvust kolmandate riikide impordist oluliste ravimite toimeainete ja ravimite tootmiseks liidus.
17. Hea tootmistava ja hea kliinilise tava järgimise tagamiseks tehtud auditite arv (liidu kontroll) liidus ja kolmandates riikides.
18. Antimikroobikumide tarbimine süsteemseks kasutuseks (ATC, rühm J01) liikmesriikide kaupa.
19. Euroopa tugivõrgustikus osalevate tervishoiuüksuste arv ning Euroopa tugivõrgustike liikmete poolt diagnoositud ja ravitud patsientide arv.
20. Ühiselt koostatud tervisetehnoloogia hindamise aruannete arv.
21. Liidu poliitikameetmete tervisemõju hindamiste arv.
22. Nakkushaiguste vastase võitlusega seotud meetmete arv.
23. Tervist ohustavaid keskkonnategureid käsitlevate meetmete arv.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/523,
24. märts 2021,
millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 173 ja artikli 175 kolmandat lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) COVID-19 pandeemia on maailma ja liidu majandusele suur šokk, millel on ulatuslik sotsiaalne ja majanduslik mõju kõigile liikmesriikidele ja piirkondadele. Selle tõkestamiseks vajalike meetmete tõttu on majandustegevus liidus oluliselt vähenenud. Prognooside kohaselt kahaneb liidu SKP 2020. aastal umbes 7,4 % ehk palju rohkem kui 2009. aasta finantskriisi ajal. Oluliselt on vähenenud ka investeeringud. Nõrgad kohad, näiteks liigne sõltuvus piiratud arvust välistest tarneallikatest ja elutähtsa taristu puudumine, on vaja kõrvaldada, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd), sealhulgas mikroettevõtjate puhul, näiteks mitmekesisidades ja tugevades strateegilisi väärtusahelaid, et parandada liidu reageerimist hädaolukordadele ja tõsta selle majanduse üldist vastupanuvõimet, jäädes samal ajal avatuks liidu normidele vastavale konkurentsile ja kaubavahetusele. Kuigi investeeringute suhe SKPsse taastus liidus enne pandeemiat, jäi see juba siis alla taseme, mida oleks võinud oodata tugeva elavnemise perioodil, ja ei olnud piisav, et kompenseerida 2009. aasta kriisile järgnenud aastatepikkust alainvesteeringut. Veelgi olulisem on, et praegune ja prognoositav investeeringute tase ei kata liidu struktuurset investeeringuvajadust pikaajalise majanduskasvu taastamiseks ja säilitamiseks tehnoloogiliste muutuste ja ülemaailmse konkurentsivõime seisukohast, sealhulgas investeeringuid innovatsiooni, oskustesse, taristusse ning VKEdesse, ning vajadust tegeleda peamiste ühiskondlike probleemidega nagu kestlikkus ja elanikkonna vananemine. Seepärast on liidu poliitiliste eesmärkide saavutamiseks ning majanduse kiireks, kestlikuks, kaasavaks, pikaajaliseks ja elujõuliseks taastamiseks vaja toetada turutõrgete kõrvaldamist ja mitteoptimaalsete investeeringulukordade lahendamist, et vähendada investeeringupuudujääki sihtsektorites.
- (2) Hindamiste tulemused rõhutasid, et 2014.–2020. aasta mitmeaastases finantsraamistikus kasutatud mitmesuguste rahastamisvahendite vahel on tekkinud teatav kattuvus. Selline mitmekesisus on teinud olukorra keeruliseks ka vahendajatele ja lõplikele vahendite saajatele, kes on pidanud arvestama erinevate rahastamiskõlblikkus- ja aruandlusnormidega. Kooskõlastatud normide puudumine on takistanud liidu erinevate vahendite kombineerimist, kuigi selline kombineerimine oleks olnud kasulik projektidele, mis vajavad eri liiki rahastamist. Seepärast tuleks luua üksainus fond – InvestEU fond, mis toetub Euroopa investeeringukava raames loodud Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) kogemustele, et pakkuda lõplikele vahendite saajatele tõhusamalt toimivat toetust, ühendades rahalise toetuse ja lihtsustades seda üheainsa eelarvelise tagatise skeemi raames ning seeläbi parandades liidu toetuse mõju, vähendades samal ajal liidu eelarve kulusid.

⁽¹⁾ ELT C 364, 28.10.2020, lk 139.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 9. märtsi 2021. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 17. märtsi 2021. aasta otsus.

- (3) Viimastel aastatel on liit võtnud vastu ambitsioonikad strateegiad, et viia lõpule siseturu väljakujundamine ning ergutada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning töökohtade loomist. Selliste strateegiate hulka kuuluvad 3. märtsi 2010. aasta „Euroopa 2020: Euroopa Liidu majanduskasvu ja tööhõive strateegia“, 30. septembri 2015. aasta „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava“, 2. detsembri 2015. aasta „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“, 20. juuli 2016. aasta „Euroopa vähese heitega liikuvuse strateegia“, 26. oktoobri 2016. aasta „ELi kosmosestrateegia“, 30. novembri 2016. aasta pakett „Puhas energia kõikidele eurooplastele“, 30. novembri 2016. aasta „Euroopa kaitsealane tegevuskava“, 7. juuni 2017. aasta teatis „Euroopa Kaitsefondi käivitamine“, 13. detsembri 2017. aasta „Institutsioonide ühine teadaande Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta“, 22. mai 2018. aasta „Euroopa kultuurivaldkonna uus tegevuskava“, 11. detsembri 2019. aasta „Euroopa roheline kokkulepe“, 14. jaanuari 2020. aasta „Euroopa rohelse kokkuleppe investeerimiskava“, 14. jaanuari 2020. aasta algatus „Tugev sotsiaalne Euroopa õiglaste üleminekute jaoks“, strateegia „Euroopa digituleviku kujundamine“, „Euroopa andmestrategie“ ja 19. veebruari 2020. aasta valge raamat „Tehisintellekt: Euroopa käsitus tiptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast“, 10. märtsi 2020. aasta „Euroopa uus tööstusstrateegia“ ja 10. märtsi 2020. aasta „VKEde strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks“. InvestEU fond peaks kasutama ja tugevdama nende üksteist toetavate strateegiate sünergiaid, toetades investeeeringuid ja pakkudes juurdepääsu rahastamisele. Lisaks võttis liit vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 ⁽³⁾.
- (4) Liidu tasandil moodustab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raamistiku, mille alusel tehakse kindlaks riikide reformiprioriteetid ja seiratakse nende rakendamist. Liikmesriigid töötavad nende reformiprioriteetide toetuseks välja oma riiklikud mitmeaastased investeerimisstrateegiad, tehes seejuures asjakohasel juhul koostööd kohalike ja piirkondlike ametiasutustega. Investeerimisstrateegiad tuleks esitada koos iga-aastaste riiklike reformikavadega, et anda ülevaade prioriteetsetest investeerimisprojektidest, mida toetatakse liikmesriikide või liidu (või mõlema) vahenditest, ning neid projekte koordineerida. Samuti peaksid need strateegiad aitama kasutada liidu rahalisi vahendeid järjekindlalt ja maksimeerida sellise rahalise toetuse lisaväärtust, mis saadakse eelkõige Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241 ⁽⁴⁾ loodud taaste- ja vastupidavusrahadust ja programmist „InvestEU“.
- (5) InvestEU fond peaks aitama parandada liidu konkurentsivõimet, sotsiaal-majanduslikku lähenemist ja ühtekuuluvust, sealhulgas innovatsiooni ja digiülemineku valdkonnas, ringmajanduse põhimõttele vastavat tõhusat ressursikasutust, liidu majanduskasvu kestlikkust ja kaasavust, sotsiaalset vastupanuvõimet ning liidu kapitaliturgude integratsiooni, sealhulgas selliste lahenduste abil, mis vähendavad liidu kapitaliturgude killustatust ja mitmekesisitavad rahastamisallikaid liidu ettevõtete jaoks. Selleks peaks InvestEU fond toetama projekte, mis on tehniliselt teostatavad ja majanduslikult tasuvad, pakkudes raamistikku võla-, riskijagamis- ja omakapitali ning kvaasiomakapitali instrumentide kasutamiseks koos liidu eelarve tagatisega ja rakenduspartnerite rahalise osalusega, kui see on asjakohane. InvestEU fond peaks olema nõudluspõhine, kuid samal ajal keskenduma sellele, et tuua strateegilist ja pikaajalist kasu nendele liidu poliitika põhivaldkondadele, mida muidu ei rahastataks piisavalt või üldse mitte, et aidata sel viisil kaasa liidu poliitikaeesmärkide saavutamisele. InvestEU fondist tuleks toetust anda paljudele eri sektoritele ja piirkondadele, kuid samal ajal tuleks vältida toetuste liigset koondumist ühte sektorisse või piirkonda ning parandada mitme liidu piirkonna partnerüksusi ühendavate projektide, sealhulgas võrgustike, klastrite ja digitaalse innovatsiooni keskuste arendamist soodustavate projektide juurdepääsu rahastamisele.
- (6) Kultuuri- ja loomesektor on olulised ja kiiresti kasvavad liidu sektorid, mis võivad etendada olulist osa kestliku taastumise tagamisel, luues intellektuaalomandi ja individuaalse loovuse abil nii majanduslikku kui ka kultuurilist väärtust. COVID-19 kriisi ajal sotsiaalsetele kontaktidele kehtestatud piirangutel on olnud nendele sektoritele märkimisväärne negatiivne majanduslik mõju. Kuna nende sektorite vara on immateriaalne, on nendes tegutsevatel VKEdel ja organisatsioonidel lisaks keeruline saada erarahastamist, mis on väga oluline investeerimiseks, laienemiseks ja rahvusvahelisel tasandil konkureerimiseks. Programmiga „InvestEU“ tuleks jätkata nende sektorite

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadust (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

VKEde ja organisatsioonide rahastamisele juurdepääsu võimaluste parandamist. Kultuuri-, loome-, audiovisuaal- ja meediasektor on väga olulised sõnavabaduse ja kultuurilise mitmekesisuse tagamiseks ning demokraatlike ja sidusate ühiskondade ülesehitamiseks digiajalust ning need on meie suveräänsuse ja autonoomia lahutamatu osa. Investeeringutest nendesse sektoritesse sõltub nende konkurentsivõime ja pikaajaline suutlikkus toota ja piiriülevalt levitada kvaliteetset sisu laiemale publikule.

- (7) InvestEU fond peaks toetama investeeringuid materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, sealhulgas kultuuripärandisse, et soodustada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, investeeringuid ja tööhõivet ning aidata seega liidus kaasa heaolu parandamisele, sissetulekute õiglasemale jaotusele ning majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele. InvestEU fondist rahastatavad projektid peaksid vastama liidu keskkonna- ja sotsiaalnormidele, sealhulgas töötajate õigusi käsitlevatele normidele. InvestEU fondi kaudu võetavad meetmed peaksid täiendama muid liidu antavaid toetusi.
- (8) Liit kiitis heaks eesmärgid, mis on sätestatud ÜRO kestliku arengu tegevuskavas 2030 (edaspidi „kestliku arengu tegevuskava 2030“), kestliku arengu eesmärkides ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppes⁽⁷⁾ (edaspidi „Pariisi kokkulepe“), samuti Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikus 2015–2030. Nende eesmärkide ja liidu keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamiseks tuleks kestliku arengu edendamise meetmeid märkimisväärselt tõhustada. Seepärast tuleks InvestEU fondi kujundamisel võimalikult palju arvesse võtta kestliku arengu põhimõtteid.
- (9) Programm „InvestEU“ peaks aitama luua liidus kestliku rahastamissüsteemi, mis toetab erasektori kapitalivoogude ümbersuunamist kestlikesse investeeringutesse kooskõlas eesmärkidega, mille komisjon on esitanud oma 8. märtsi 2018. aasta teatise pealkirjaga „Kestliku majanduskasvu rahastamise tegevuskava“ ja 14. jaanuari 2020. aasta teatise Euroopa rohelise kokkuleppe investeerimiskava kohta.
- (10) Kajastades kliimamuutusega tegelemise olulisust kooskõlas liidu kohustustega rakendada Pariisi kokkulepet ja saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid, ELi 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgiga ja liidu uute 2030. aasta kliimaeesmärkidega, peaksid käesoleva määruse kohased meetmed aitama saavutada eesmärki kasutada 30 % kõigist mitmeaastase finantsraamistiku kuludest kliimaeesmärkide integreerimiseks ning ambitsiooni kasutada 2024. aastal 7,5 % eelarvest ning 2026. ja 2027. aastal 10 % eelarvest bioloogilise mitmekesisusega seotud kulude katmiseks, võttes samas arvesse olemasolevaid kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide kattuvusi. Programmi „InvestEU“ raames võetavad meetmed peaksid kliimaeesmärkidele panustama vähemalt 30 % programmi kogu rahastamispaketist.
- (11) InvestEU fondi panust kliimaeesmärkide saavutamisse jälgitakse liidu kliimakulutuste seiresüsteemi kaudu, mille komisjon töötab välja koostöös võimalike rakenduspartneritega, kasutades sobival viisil kriteeriume, mis on kehtestatud määrusega (EL) 2020/852, et selgitada välja, kas majandustegevus on keskkonnasäästlik. Programm „InvestEU“ peaks kaasa aitama ka kestliku arengu eesmärkide muude mõõtmete rakendamisele.
- (12) Vastavalt Maailma Majandusfoorum 2018. aasta aruandele ülemaailmsete riskide kohta on viis kümnest suurimast maailmamajandust ähvardavast ohust seotud keskkonnaga. Selliste ohtude hulka kuuluvad õhu, pinnase ning siseveekogude ja ookeanide saastumine, äärmuslikud ilmastikunähtused, bioloogilise mitmekesisuse kadu ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise ebaõnnestumine. Keskkonnakaitse põhimõtted on tugevalt lõimitud aluslepingutesse ja paljudesse liidu poliitikameetmetesse. Seepärast peaksid InvestEU fondiga seotud toimingud keskkonnavalaseid eesmarke edendama. Keskkonnakaitse ning sellega seotud ohtude ennetamine ja juhtimine tuleks integreerida investeeringute ettevalmistamisse ja rakendamisse. Liit peaks jälgima ka bioloogilise

⁽⁷⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

mitmekesisuse ja õhusaaste kontrolliga seotud kulu, et täita bioloogilise mitmekesisuse konventsioonist ⁽⁶⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2016/2284 ⁽⁷⁾ tulenevaid aruandluskohustusi. Seepärast tuleks keskkonnasäästlikkuse eesmärkidele eraldatud investeeringuid jälgida, kasutades ühtset metoodikat kooskõlas metoodikaga, mis on välja töötatud liidu muude programmide raames kliima, bioloogilise mitmekesisuse ja õhusaaste valdkonnas, et saaks hinnata investeeringute individuaalset ja kombineeritud mõju looduskapitali põhikomponentidele, nimelt õhule, veele, maale ja bioloogilisele mitmekesisusele.

- (13) Liidult suurt toetust saavate investeerimisprojektide puhul, eelkõige taristuvaldkonnas, peaks rakenduspartner hindama, kas projektil on keskkonna-, kliima- või sotsiaalne mõju. Sellise mõju olemasolu korral tuleks kontrollida investeerimisprojekti kestlikkust vastavalt suunistele, mille komisjon peaks välja töötama tihedas koostöös programmi „InvestEU“ võimalike rakenduspartneritega. Nendes suunistes tuleks sobival viisil kasutada kriteeriume, mis on kehtestatud määrusega (EL) 2020/852, et selgitada välja, kas majandustegevus on keskkonnasäästlik, vastates muu hulgas põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“, ja kooskõlas liidu muude programmide jaoks välja töötatud suunistega. Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega peaksid need suunised sisaldama asjakohaseid sätteid, et vältida põhjendamatu halduskoormust, ning suunistes sätestatavast teatavast suurusest väiksemad projektid tuleks kestlikkuskontrolli alt välja jätta. Kui rakenduspartner jõuab järeldusele, et kestlikkuskontrolli ei ole vaja teha, peaks ta seda InvestEU fondi jaoks loodavale investeeringute komiteele (edaspidi „investeeringute komitee“) põhjendada. Käesoleva määruse alusel ei tohiks abikõlblikud olla meetmed, mis ei ole kliimaeesmärkide saavutamiseks kooskõlas.
- (14) Madal taristuinvesteeringute määr liidus finantskriisi ja seejärel uuesti COVID-19 kriisi ajal on pärssinud liidu suutlikkust soodustada kestlikku majanduskasvu, liidu kliimaneutraalsuse saavutamiseks tehtavaid jõupingutusi, liidu konkurentsivõimet ja lähenemist ning töökohtade loomist. Samuti tekitab see tasakaalustamatuse ja erinevuste ning ebavõrdsuse süvenemise ohu liikmesriikide piires ja nende vahel, mõjutades pikaajalist arengut liidu, liikmesriikide ja piirkondlikul tasandil. Mahukad investeeringud liidu taristusse, eelkõige seoses omavaheliste ühenduste ja energiatõhususe ning Euroopa ühtse transpordipiirkonna loomisega, on esmatähtsad, et saavutada liidu kestliku arengu eesmärgid, sealhulgas täita liidu võetud kohustused kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks, ning energia- ja kliimaeesmärgid aastaks 2030. Seetõttu tuleks InvestEU fondist toetada investeeringuid transpordi, energia (sealhulgas energiatõhususe ning taastuvate ja muude ohutute ja kestlike vähesaastavate energiaallikate), keskkonnataristu, kliimameetmetega seotud taristu, meretaristu ja digitaristu (sealhulgas kiire ja ülikiire lairibaühenduse) valdkonnas kogu liidus, et kiirendada liidu majanduse digipööret. Programmis „InvestEU“ tuleks esmatähtsaks pidada valdkondi, millesse on investeeritud liiga vähe ja mis vajavad lisainvesteeringuid. Liidu rahalise toetuse mõju ja lisaväärtuse maksimeerimiseks on asjakohane edendada ühtlustatud investeerimisprotsessi, mis tagab projektide nähtavuse ja suurendab sünergilist toimet asjakohaste liidu transpordi-, energia- ja digivaldkonna programmide lõikes.

Ohutuse ja julgeolekuga seotud riskide tõttu peaksid liidu toetust saavad investeerimisprojektid hõlmama taristu vastupidavuse, sealhulgas taristu hoolduse ja ohutusega seotud meetmeid ning tuleks arvesse võtta põhimõtteid, mis puudutavad kodanike kaitsmist avalikes kohtades. See peaks täiendama muude liidu fondide tööd, mis toetatavad avalikesse kohtadesse ning transpordi-, energia- ja muusse elutähtsasse taristusse tehtavate investeeringute julgeolekukomponente, nagu Euroopa Regionaalarengu Fond.

⁽⁶⁾ EÜT L 309, 13.12.1993, lk 3.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

- (15) Programm „InvestEU“ peaks asjakohasel juhul aitama kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁽⁸⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999⁽⁹⁾ eesmärkide saavutamisele ning soodustama energiatõhususe tähtsustamist investeerimisotsustes.
- (16) Tõeliselt mitmeliigiline transport annab võimaluse luua tõhus ja keskkonnasäästlik transpordivõrgustik, milles kasutatakse kõigi transpordiliikide potentsiaali maksimaalselt ära ja luuakse nende koostoime. Programmist „InvestEU“ tuleks toetada mitmeliigilistesse transpordisõlmedesse tehtavaid investeeringuid, mis on oma märkimisväärsest majanduslikust potentsiaalist ja ärilisest tasuvusest hoolimata erainvestorite jaoks üsna riskantsed. Programmist „InvestEU“ tuleks toetada ka intelligentsete transpordisüsteemide arendamist ja kasutuselevõttu. Programm „InvestEU“ peaks aitama tõhustada selliste tehnoloogiate väljatöötamiseks ja rakendamiseks tehtavaid pingutusi, mis aitavad suurendada sõidukite ja maanteetaristu ohutust.
- (17) Programmiga „InvestEU“ tuleks toetada merede ja ookeanidega seotud liidu poliitikameetmeid, arendades sinise majanduse projekte ja ettevõtteid ning kestliku sinise majanduse rahastamis põhimõtteid. See võib hõlmata meetmeid merendusettevõtluse ja -tööstuse valdkonnas, innovaatilises ja konkurentsivõimelises meretööstuses, aga ka taastavas mereenergiast ja ringmajanduses.
- (18) Kuigi investeeringute üldine tase liidus enne COVID-19 kriisi kasvas, ei olnud investeeringud suurema riskiga valdkondades, nagu teadusuuringud ja innovatsioon, ikka veel piisavad ning prognoositakse, et nüüd on need kriisi tulemusena märkimisväärselt vähenenud. Teadusuuringutel ja innovatsioonil on oluline roll kriisist ülesaamisel, liidu vastupanuvõime suurendamisel, et tulla toime tulevikuprobleemidega, ning liidu poliitika ja eesmärkide saavutamiseks vajalike tehnoloogiate väljatöötamisel. InvestEU fond peaks aitama saavutada üldeesmärki investeerida vähemalt 3 % liidu SKPst teadusuuringutesse ja innovatsiooni. Selle eesmärgi saavutamiseks peaksid liikmesriigid ja erasektor jätkama omaenda tugevdatud meetmeid teadusuuringutesse, arendustegevusse ja innovatsiooni investeerimiseks, et vältida teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute nappust, mis kahjustab liidu tööstuse ja majanduse konkurentsivõimet ning tema kodanike elukvaliteeti. InvestEU fond peaks pakkuma asjakohaseid finantstooteid, et hõlmata innovatsioonitsükli eri etappe ja mitmesuguseid sidusrühmi ning eelkõige aidata lahendusi liidus äritasandil laiemalt juurutada ja kasutusele võtta, et muuta need maailmaturul konkurentsivõimeliseks ning edendada koostöös programmiga „Euroopa horisont“, mis luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnustatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (edaspidi „Euroopa horisondi määrus“), sealhulgas Euroopa Innovatsiooni-nõukoguga, liidu säästva tehnoloogia alast tipptaset ülemaailmsel tasandil. Seetõttu tuleks kõnealuse sihipärase toetuse andmisel tugineda kindlalt kogemustele, mis on saadud programmis „Horisont 2020“ kasutatud rahastamisvahenditega, nagu InnovFin – ELi rahastamisalgatus novaatoritele, tänu millele said innovaatilised ettevõtted lihtsama ja kiirema juurdepääsu rahastamisele.
- (19) Turism, sealhulgas majutus- ja toitlustussektor, on liidu majanduse jaoks suure tähtsusega valdkond, kus on COVID-19 pandeemia tagajärjel toimumas eriti tõsine langus. Selline langus on eriti kahjulik VKEdele ja pereettevõtetele ning on põhjustanud ulatuslikku töötust. Programm „InvestEU“ peaks aitama tugevdada sektori ja selle väärtusahelate taastumist, pikaajalist konkurentsivõimet ja kestlikkust, toetades kestlikku, innovaatilist ja digiturismi soodustavaid meetmeid, sealhulgas innovaatilisi meetmeid sektori kliima- ja keskkonnajalajälje vähendamiseks.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnustatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

- (20) On vaja teha kiiresti märkimisväärseid jõupingutusi, et investeerida digipöördesse ja hoogustada seda ning tuua kasu kõikidele liidu kodanikele ja ettevõtetele. Tugevale digitaalse ühtse turu strateegia poliitikaraamistikule peaksid nüüd järgnema sama mahukad investeeringud, sealhulgas tehisintellekti, kooskõlas digitaalse Euroopa programmiga, mis looakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis käsitleb digitaalse Euroopa programmi loomist ning millega tunnustatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240.
- (21) VKEd moodustavad liidu ettevõtetest üle 99 % ning neil on märkimisväärne ja otsustava tähtsusega majanduslik väärtus. Siiski on neil raskusi rahastuse hankimisega, kuna nendega seotud riski peetakse suureks ja neil puuduvad piisavad tagatised. Täiendavad väljakutsed tulenevad VKEde ja sotsiaalsete ettevõtete vajadusest säilitada konkurentsivõime ning tegeleda selleks digiülemineku, rahvusvahelistumise, ringmajanduspõhimõtetele ülemineku ja innovatsiooniga ning täiendada oma töötajate oskusi. COVID-19 kriis on VKEsid eriti rängalt mõjutanud. Võrreldes suuremate ettevõtetelega on rahastamisallikad VKEdele ja sotsiaalsetele ettevõtetele halvemini kättesaadavad, sest tavaliselt nad ei emiteeri võlakirju ning neil on börsidele või suurtele institutsionaalsetele investoritele vaid piiratud juurdepääs. VKEd ja sotsiaalsed ettevõtted kasutavad üha rohkem ka selliseid innovaatilisi lahendusi nagu kogu ettevõtte või selles osaluse omandamine töötajate poolt. Rahastamisele juurdepääs on veelgi keerulisem VKEde puhul, kelle tegevus keskendub immateriaalsele varale. Liidu VKEd tuginevad suuresti pankadele ja võlapõhisele rahastamisele panga arvelduskrediidi, pangalaenude või liisingu vormis. Eespool nimetatud väljakutsetega silmitsi seisvate VKEde toetamiseks on vaja lihtsustada nende juurdepääsu rahastamisele ja pakkuda neile mitmekesisemaid rahastamisallikaid, et suurendada nende võimet rahastada tegevuse alustamist, kasvu, innovatsiooni ja kestlikku arengut, tagada nende konkurentsivõime ja vastupanuvõime majandusshokkide suhtes, et muuta majandus ja finantsüsteem majanduslanguse ajal vastupidavamaks, ning säilitada nende võime luua töökohti ja sotsiaalset heaolu. Käesolev määrus täiendab ka algatusi, mida on juba tehtud kapitaliturgude liidu raames.

Seetõttu peaks InvestEU fond tuginema tulemuslikele liidu programmidele nagu ettevõtete konkurentsivõime ning VKEde programm (COSME); toetama digivaldkonna idufirmasid ja innovaatilisi VKEsid, et neil oleks lihtsam konkureerida ja kasvada; pakkuma äriühingutele kogu nende elutsükli jooksul käibekapitali ja investeeringuid; rahastama liisingutehinguid; ja andma võimaluse keskenduda spetsiifilistele sihipärasematele finantstoodetele. InvestEU fond peaks samuti kasutama maksimaalselt ära era- ja avaliku sektori fondide, nagu VKEde esmase avaliku pakkumise fond, et suunata VKEde toetamiseks rohkem era- ja avaliku sektori omakapitali.

- (22) Nagu on märgitud komisjoni 26. aprilli 2017. aasta aruteludokumendis Euroopa sotsiaalse mõõtmekohta ja Euroopa sotsiaalõiguste sammast käsitlevas teatises ning ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni liidu raamistikus ja 14. jaanuari 2020. aasta teatises „Tugev sotsiaalne Euroopa õiglaste üleminekute jaoks“, on kaasavama ja õiglasema liidu loomine liidu jaoks keskse tähtsusega ebavõrdsuse vähendamisel ja sotsiaalse kaasamise edendamisel Euroopas. Võimaluste ebavõrdsus mõjutab eelkõige juurdepääsu haridusele, koolitusele, kultuurile, tööhõivele, tervishoiule ja sotsiaalteenustele. Investeeringud sotsiaalvaldkonna, oskuste arendamise ja inimkapitaliga seotud majandusharudesse ning vähekaitsstud elanikkonnarühmade ühiskonda integreerimisse võivad laiendada majanduslikke võimalusi, eriti juhul, kui neid koordineeritakse liidu tasandil. COVID-19 kriis on toonud esile märkimisväärse vajaduse investeerida sotsiaalsesse taristusse. InvestEU fondi tuleks kasutada selleks, et toetada investeeringuid haridusse ja koolitusse, kaasa arvatud töötajate ümberõppesse ja täienduskoolitusse, sealhulgas piirkondades, mis sõltuvad CO₂-mahukast tööstusest ja mida mõjutab struktuurne üleminek vähese CO₂ heitega majandusele. Seda tuleks samuti kasutada selleks, et toetada projekte, millel on positiivne sotsiaalne mõju ja mis parandavad sotsiaalset kaasatust, aidates suurendada kõigis piirkondades tööhõivet, eelkõige madala kvalifikatsiooniga ja pikaajaliste töötute hulgas, ja parandada olukorda seoses soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste, mittediskrimineerimise, juurdepääsu, põlvkondadevahelise solidaarsuse, tervishoiu ja sotsiaalteenuste, sotsiaaleluruumide, kodutuse, digitaalse kaasatuse, kogukonna arengu ning noorte rolli ja kohaga ühiskonnas, samuti seoses vähekaitsstud elanikkonnarühmadega, sealhulgas kolmandate riikide kodanikega. Lisaks tuleks programmist „InvestEU“ toetada Euroopa kultuuri- ja loometegevust, millel on sotsiaalne eesmärk.

- (23) COVID-19 kriis on avaldanud eriti ränka mõju naistele, seda nii sotsiaalsest kui ka majanduslikust seisukohast. Seda silmas pidades peaks programm „InvestEU“ aitama ellu viia liidu naiste ja meeste võrdõiguslikkuse poliitikat, muu hulgas nendevahelise digilõhe vähendamise ning naiste loovuse ja ettevõtluspotentsiaali soodustamise kaudu.
- (24) Et olla valmis tegelema negatiivse mõjuga, mis kaasneb järgmisel aastakümnel liidu ühiskonnas ja tööturul toimuvate suurte muutustega, on vaja investeerida inimkapitali, sotsiaaltaristusse, mikrorahastamisse, eetiliste ja sotsiaalsete ettevõtete rahastamisse ja uutesse sotsiaalmajanduse ärimudelitesse, sealhulgas sotsiaalse mõjuga investeeringud ja sotsiaalsete tulemustega seotud lepingud. Programmi „InvestEU“ kaudu tuleks tugevdada tekkivat sotsiaalset turukeskkonda, eesmärgiga suurendada mikroettevõtjate ja sotsiaalsete ettevõtete ning sotsiaalse solidaarsuse institutsioonide rahastamist ja parandada nende juurdepääsu rahastamisele, et rahuldada nende nõudlust, kes seda kõige rohkem vajavad. Euroopa sotsiaalse taristu investeeringute kõrgetasemelise töökonna 2018. aasta jaanuari aruandes „Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe“ on ajavahemiku 2018–2030 kohta esile toodud vähemalt 1,5 triljoni euro suurune investeeringute kogupuudujääk sotsiaalse taristu ja teenuste, sealhulgas hariduse, koolituse, tervishoiu ja eluaseme valdkonnas. See osutab toetusvajadusele, sealhulgas liidu tasandil. Seepärast tuleks ära kasutada avaliku sektori, ettevõtlussektori ja heategevusliku kapitali, samuti sihtasutuste ja alternatiivsete rahastamise pakujate, nagu eetiliste, sotsiaalsete ja kestlike osalejate toetuse ühine potentsiaal, et toetada sotsiaalse turu väärtusahela arendamist ja suurendada liidu vastupanuvõimet.
- (25) COVID-19 pandeemia põhjustatud majanduskriisi tõttu ei ole vahendite jaotumine turul täiesti tõhus ja tajutav risk pärsib oluliselt erasektori investeeringuid. InvestEU fondi põhitegevus, mis seisneb majanduslikult elujõuliste projektidega seotud riski vähendamises, et kaasata erasektori rahastamine, on sellistes tingimustes eriti oluline, muu hulgas ebahühtlase taastumise ohu vältimiseks. Programmist „InvestEU“ peaks olema võimalik anda taastumisetapis äriühingutele hädavajalikku toetust, sealhulgas kapitalitoetust VKEdele, keda COVID-19 kriis on negatiivselt mõjutanud ja kes ei olnud riigiabi reeglite kohaselt raskustes juba 2019. aasta lõpus, ja samal ajal tagada investorite selge keskendumine liidu keskmise pikkusega ja pikaajalistele prioriteetidele, nagu Euroopa roheline kokkulepe, Euroopa roheline kokkuleppe investeerimiskava, Euroopa digitaalse tuleviku kujundamise strateegia, Euroopa uus tööstusstrateegia ja tugev sotsiaalne Euroopa õiglaste ülemineku teek, võttes arvesse põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“. See peaks märkimisväärselt suurendama Euroopa Investeerimispanka gruppi, riiklike tugipankade ja finantseerimisasutuste ning muude rakenduspartnerite riskivõtmisvõimet, et toetada majanduse taastumist.
- (26) COVID-19 kriisist tingitud liidu SKP olulisel vähenemisel on vältimatult ebasoodne sotsiaalne mõju. COVID-19 pandeemia on osutanud vajadusele viivitamatult ja tõhusalt tegeleda strateegilise haavatavusega, et parandada liidu reageerimist hädaolukordadele ja kogu majanduse üldist vastupanuvõimet ning kestlikkust. Siseturu terviklikkust ja võrdseid võimalusi, millest saavad kasu ka kõige enam mõjutatud liikmesriigid ja piirkonnad, on võimalik säilitada üksnes juhul, kui liidu majandus on vastupanuvõimeline, kestlik, kaasav ja integreeritud.
- (27) InvestEU fond peaks tegutsema nelja poliitikaharu kaudu, mis kajastavad liidu poliitika peamisi prioriteete, nimelt kestlikku taristut; teadusuuringuid, innovatsiooni ja digiteerimist; VKEsid ning sotsiaalvaldkonna investeeringuid ja oskusi.
- (28) Kuigi VKEde poliitikaharus tuleks põhitähelepanu pöörata VKEde toetamisele, peaks sellest olema võimalik toetust anda ka väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele. Ülejäänud kolme poliitikaharu raames peaks olema võimalik toetada muid keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid.
- (29) Euroopa rohelises kokkuleppes ja Euroopa roheline kokkuleppe investeerimiskavas ettenähtu kohaselt kehtestatakse õiglase ülemineku mehhanism, et leevendada liidu 2030. aasta kliimaeesmärkide täitmise ja 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise sotsiaalseid, majanduslikke ja keskkonnavalaseid tagajärgi. See mehhanism koosneb kolmest sambast – õiglase ülemineku fond, mis luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis käsitleb õiglase ülemineku fondi loomist (edaspidi „õiglase ülemineku fondi määrus“)(1. sammas), sihtotstarbeline õiglase ülemineku skeem programmi „InvestEU“ raames (2. sammas) ja avaliku sektori laenurahastu, mis luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis käsitleb avaliku sektori laenurahastu õiglase ülemineku mehhanismi raames (edaspidi „avaliku sektori laenurahastu määrus aastateks 2021–2027“) (3. sammas). Selle mehhanismi

keskmes peaksid olema piirkonnad, mida üleminek kõige rohkem mõjutab, võttes arvesse nende sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas söest, turbast ja põlevkivist, või suure kasvuhooonegaaside heitemahukusega tööstusprotsessidest, ja mille suutlikkus vajalikke investeeringuid rahastada on väiksem. Õiglase ülemineku skeemist tuleks samuti toetada õiglase ülemineku piirkondi toetavate investeeringute rahastamist. InvestEU nõustamiskeskus peaks andma asjaomastele territooriumidele võimaluse saada tehnilist abi.

- (30) Õiglase ülemineku mehhanismi 2. samba rakendamiseks tuleks programmi „InvestEU“ raames kehtestada spetsiaalne õiglase ülemineku skeem, mis rakenduks horisontaalselt kõigis poliitikaalades, toetades täiendavaid investeeringuid nende territooriumide hüvanguks, mis on kindlaks määratud õiglase ülemineku fondi määruse kohaselt koostatud õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades. Õiglase ülemineku skeemis peaks võimaldama investeeringuid mitmesugustesse projektidesse kooskõlas programmi „InvestEU“ investeeringute rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidega. Õiglase ülemineku skeemist võivad abi saada projektid õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades kindlaks määratud territooriumidel või projektid, mis aitavad kaasa nende territooriumide üleminekule, isegi kui projekte neil territooriumidel ellu ei viida, kuid üksnes juhul, kui rahastamine väljaspool õiglase ülemineku territooriume on nende territooriumide ülemineku seisukohast esmatähtis.
- (31) Strateegilisi investeeringuid, sealhulgas üleeuroopalist huvi pakkuvaid olulisi projekte, peaks olema võimalik toetada kõigi poliitikaalades raames, eriti pidades silmas rohe- ja digipööret ning vajadust suurendada konkurentsivõimet ja vastupanuvõimet, edendada ettevõtlust ja töökohtade loomist ning tugevdada strateegilisi väärtusahelaid.
- (32) Iga poliitikaal peaks koosnema kahest osast, st ELi osast ja liikmesriigi osast. ELi osa kaudu tuleks proportsionaalsel viisil kõrvaldada liiduüleseid või liikmesriigis esinevaid konkreetseid turutõrkeid või mitteoptimaalseid investeerimisolukordi. Toetatavatel toimingutel peaks olema selge liidu lisaväärtus. Liikmesriigi osa peaks andma liikmesriikidele ja piirkondlikele ametiasutustele nende liikmesriikide kaudu võimaluse eraldada osa eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate fondide vahenditest ELi tagatise eraldisteks, et kasutada ELi tagatist rahastamis- ja investeerimistoiminguteks, millega kõrvaldatakse konkreetseid turutõrkeid või lahendatakse mitteoptimaalseid investeerimisolukordi oma territooriumil, sealhulgas haavatavates ja kaugemates piirkondades, nagu liidu äärepoolseimad piirkonnad, vastavalt osaluslepingu sätetele, et saavutada eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate fondide eesmärgid. Liikmesriigi osa peaks andma liikmesriikidele ka võimaluse eraldada muid täiendavaid summasid, sealhulgas määruse (EL) 2021/241 kohaselt kättesaadavaks tehtud summad, ELi tagatise eraldisteks, et kasutada ELi tagatist rahastamis- ja investeerimistoiminguteks osaluslepingus sätestatud eesmärkidel, mis peaks hõlmama, kui see on kohane, taaste- ja vastupidavuskava kohaste meetmete eesmärgi. Muu hulgas võimaldaks see anda kapitalitoetust VKEdele, keda COVID-19 kriis on negatiivselt mõjutanud ja kes ei olnud riigiabi reeglite kohaselt raskustes juba 2019. aasta lõpus. Toimingud, mida toetatakse InvestEU fondist ELi või liikmesriigi osa kaudu, ei tohiks dubleerida ega välja tõrjuda erainvesteeringuid ega moonutada konkurentsi siseturul.
- (33) Liikmesriigi osa tuleks luua spetsiaalselt nii, et liidu tagatise andmiseks oleks võimalik kasutada eelarve jagatud täitmise alla kuuluvaid fonde või muid liikmesriikide eraldatud täiendavaid summasid, sealhulgas määruse (EL) 2021/241 kohaselt kättesaadavaks tehtud summasid. See võimalus suurendaks liidu tagatise lisaväärtust, toetaks selle kaudu suuremat hulka lõplikke vahendite saajaid ja projekte ning mitmekesistaks vahendeid eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate fondide või taaste- ja vastupidavuskavade eesmärkide saavutamiseks, tagades samas tingimuslike kohustuste sidusa riskijuhtimise tänu eelarve kaudse täitmise raames antud ELi tagatise rakendamisele. Liit peaks tagama liikmesriigi osa raames komisjoni ja rakenduspartnerite vahel sõlmitud tagatislepingutega ette nähtud rahastamis- ja investeerimistoimingud. Eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest või muudest liikmesriikide eraldatud täiendavatest summadest, sealhulgas määruse (EL) 2021/241 kohaselt kättesaadavaks tehtud summadest, tuleks teha tagatise eraldised vastavalt eraldiste määrale, mille on kindlaks määranud komisjon ja nagu on sätestatud liikmesriigiga allkirjastatud osaluslepingus, võttes aluseks toimingute laadi ja sellest tuleneva

eeldatava kahjumi. Liikmesriik kannaks eeldatavat kahjumi ületava kahjumi, andes liidule kompensatsioonitagatise, mis peaks jääma kehtima seniks, kuni kõik selle liikmesriigi osasse kuuluvad rahastamis- ja investeerimistoimingud on lõpule viidud. Sellised kokkulepped tuleks sõlmida ühes osaluslepingus iga liikmesriigiga, kes vabatahtlikult otsustab sellist võimalust kasutada.

Osalusleping peaks hõlmama ühte või mitut konkreetset tagatislepingut, mida rakendatakse asjaomases liikmesriigis InvestEU fondi reeglite alusel, ja kõiki piirkondadele ette nähtud tagatise. Eraldiste määra kehtestamiseks igal üksikjuhul eraldi tuleb teha erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046⁽¹⁰⁾ (edaspidi „finantsmäärus“) artikli 211 lõikest 1. Selline ülesehitus näeks ette ka ühtsed reeglid, mis käsitlevad eelarvelist tagatist, mida toetatakse keskselt hallatavatest fondidest või eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest, mis hõlbustaks nende kombineerimist. ELi tagatise eraldisi, mis on seotud liikmesriigi osaga, mida täiendavad muud liikmesriikide eraldatud täiendavad summad, sealhulgas määruse (EL) 2021/241 kohaselt kättesaadavaks tehtud summad, tuleks käsitada sihtotstarbelise välistuluna.

- (34) Komisjoni ja EIP grupi vahel tuleks luua partnerlussidemed, mis põhinevad kummagi partneri tugevatel külgedel ja mille eesmärk on tagada maksimaalne poliitiline mõju, vahendite tõhus kasutamine ja eelarve ja riskijuhtimise hoolikas järelevalve ning mille kaudu tuleks toetada tõhusat ja kaasavat otsust juurdepääsu ELi tagatisele.
- (35) Liidul, mida esindab komisjon, peaks olema võimalik osaleda Euroopa Investeerimisfondi (EIF) kapitali suurendamises, et võimaldada EIFil jätkata Euroopa majanduse ja selle taastamise toetamist. Suurendamise peamine eesmärk peaks olema võimaldada EIFil aidata kaasa programmi „InvestEU“ rakendamisele. Liidul peaks olema võimalik säilitada oma osaluse üldine tase EIFi kapitalis. Selleks tuleks mitmeaastases finantsraamistikus 2021-2027 ette näha piisav rahastamispakett. EIFi direktorite nõukogu otsustas 3. detsembril 2020 teha osanikele ettepaneku suurendada EIFi kinnitatud kapitali, mis tooks kaasa 1 250 000 000 euro suuruse rahasüsti. Uute osakute hind põhineb EIFi osanike vahel kokku lepitud osaku puhaväärtuse valemil ning koosneb sisse makstud osast ja ülekursist. EIFi põhikirja artikli 7 kohaselt tuleb iga märgitud osaku eest sisse maksta 20 % nimiväärtusest.
- (36) Komisjon peaks küsima mitte ainult EIP grupi, vaid asjakohasel juhul ka teiste võimalike rakenduspartnerite seisukohti investeerimissuuniste, kliimameetmete jälgimise süsteemi, kestlikkuskontrolli suuniste ja ühiste meetodite kohta, et tagada kaasatus ja toimimine kuni juhtimisorganite loomiseni, mille järel tuleks rakenduspartnerid kaasata programmi „InvestEU“ nõuandekogu ja juhatuse raames.
- (37) InvestEU fond peaks olema avatud selliste kolmandate riikide osalusele, mis on Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid, Euroopa naabruspoliitika riigid ja muud riigid, kooskõlas tingimustega, mis on kokku lepitud liidu ja kõnealuste riikide vahel, võttes eelkõige arvesse sellise avamise positiivset mõju liikmesriikide majandusele. See peaks võimaldama asjakohasel juhul pidevat koostööd asjaomaste riikidega, eelkõige teadusuuringute ja innovatsiooni ning VKEde valdkonnas.
- (38) Käesoleva määrusega kehtestatakse muudele programmi „InvestEU“ meetmetele peale ELi tagatise jaoks eraldiste tegemise rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava ⁽¹⁾, punkti 18 tähenduses.

- (39) ELi tagatisest tuleks 2 672 292 573 euro suurust summat (jooksevhindades) rahastada nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093 ⁽²⁾ artikli 5 ja II lisa kohaselt ette nähtud lisaeraldiste vahenditest, mis vastab 1 000 000 000 euro suurusele summale (2018. aasta hindades). Sellest summast tuleks eraldada 63 800 000 euro suurune summa (jooksevhindades) InvestEU investeerimisnõustamise keskuse kogueraldisele summas 430 000 000 eurot (jooksevhindades).
- (40) ELi tagatis summas 26 152 310 073 eurot (jooksevhindades) liidu osale peaks eeldatavasti kaasama rohkem kui 372 000 000 000 eurot täiendavaid investeeringuid kogu liidus ja tuleks soovituslikult jaotada poliitikaharude vahel.
- (41) Komisjon märkis 18. aprillil 2019, et „piiramata nõukogu eelisõigusi stabiilsuse ja kasvu pakti elluviimisel, tuleks liikmesriikide ühekordseid sissemakseid – kas liikmesriigi poolt või valitsemissektorisse klassifitseeritavate või liikmesriigi nimel tegutsevate riigi tugipankade poolt – valdkondlikesse või mitut riiki hõlmavatesse investeerimisplatvormidesse käsitada põhimõtteliselt ühekordsete meetmetena nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 ⁽³⁾ artikli 5 lõike 1 ja artikli 9 lõike 1 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽⁴⁾ artikli 3 lõike 4 tähenduses. Lisaks kaalub komisjon, piiramata nõukogu eelisõigusi stabiilsuse ja kasvu pakti elluviimisel, mil määral on programmi „InvestEU“ kui EFSI-le järgneva vahendi suhtes võimalik kohaldada sama käsitlusviisi, mida paindlikkust käsitlevas komisjoni teatise kohaldati EFSI suhtes, pidades silmas ühekordseid sissemakseid, mille liikmesriigid teevad seoses liikmesriigi osaga ELi tagatise lisasumma rahastamiseks“.
- (42) InvestEU fondi aluseks olevat ELi tagatist peaks kaudselt rakendama komisjon, tuginedes rakenduspartneritele, kellel on asjakohasel juhul kontakt finantsvahendajatega ja lõplike vahendite saajatega. Rakenduspartnerite valik peaks olema läbipaistev ja huvide konflikte ei tohiks tekkida. Komisjon peaks iga rakenduspartneriga sõlmima tagatislepingu, millega eraldatakse InvestEU fondist tagatis, et toetada rakenduspartneri rahastamis- ja investeerimistoiminguid, mis vastavad InvestEU fondi rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele ja aitavad saavutada selle eesmärgi. ELi tagatisega seotud riskijuhtimine ei tohiks takistada rakenduspartnerite otsest juurdepääsu ELi tagatisele. Kui ELi tagatis on rakenduspartneritele antud ELi osa raames, peaksid nad olema täielikult vastutavad kogu investeerimisprotsessi ning rahastamis- ja investeerimistoimingutega seotud nõuetekohaste hoolsusmeetmete eest. InvestEU fond peaks toetama projekte, millel on tüüpiliselt kõrgem riskiprofiil kui projektidel, mida toetatakse rakenduspartnerite tavategevusega, ja mida ei saaks ajavahemikul, mil ELi tagatist on võimalik kasutada, teiste avaliku või erasektori rahastamisallikatega ilma InvestEU fondi toetuseta üldse või samas ulatuses ellu viia.
- (43) InvestEU fondil peaks olema juhtimisstruktuur, mille toimimine peaks olema kooskõlas selle ainsa eesmärgiga, nimelt tagada ELi tagatise nõuetekohane kasutamine kooskõlas investeerimisotsuste poliitilise sõltumatuse tagamisega. Juhtimisstruktuuri peaksid moodustama nõuandekogu, juhatus ja täiesti sõltumatu investeeringute komitee. Juhtimisstruktuuri üldises koosseisus tuleks püüda saavutada sooline tasakaal. Juhtimisstruktuur ei tohiks minna vastuollu EIP grupi ega teiste rakenduspartnerite otsustusprotsessiga, sekkuda otsuste tegemisse ega asendada nende vastavaid juhtorganeid.

⁽¹⁾ ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28.

⁽²⁾ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 11).

⁽³⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1).

⁽⁴⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

- (44) Tuleks luua nõuandekogu, kuhu kuuluvad rakenduspartnerite ja liikmesriikide esindajad ning üks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nimetatud ekspert ja üks Regioonide Komitee nimetatud ekspert, et vahetada teavet ja arvamusi InvestEU fondi raames sisse viidud finantstoodete kasutuselevõtu kohta ning arutleda muutuvate vajaduste ja uute toodete, sealhulgas konkreetsete piirkondlike turulünkade üle.
- (45) Selleks et nõuandekogu oleks võimalik luua kohe alguses, peaks komisjon nimetama võimalike rakenduspartnerite esindajad ajutiselt üheks aastaks. Pärast seda võtavad nende ülesanded üle tagatislepingud sõlminud rakenduspartnerid.
- (46) Juhatus, mis koosneb komisjoni ja rakenduspartnerite esindajatest ja ühest hääleõiguseta eksperdist, kelle nimetab Euroopa Parlament, peaks kindlaks määrama InvestEU fondi strateegilised ja praktilised suunised.
- (47) Komisjon peaks hindama, kas rakenduspartnerite esitatud rahastamis- ja investeerimistoimingud on kooskõlas kogu liidu õiguse ja poliitikaga. Otsused rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta peaks aga lõppkokkuvõttes tegema rakenduspartner.
- (48) Sõltumatutest ekspertidest koosnev investeeringute komitee peaks jõudma järeldusele seoses ELi tagatise vormis toetuse andmisega rahastamis- ja investeerimistoimingutele, mis vastavad InvestEU fondi rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele, pakkudes seega projektidega seotud investeeringute hindamiseks välisekspertiisi. Eri poliitika- valdkondade ja sektorite parimal viisil hõlmamiseks peaks investeeringute komitee tegutsema erinevates koosseisudes.
- (49) Investeeringute komiteed peaks abistama sõltumatu sekretariaat, mida haldab komisjon ja mis allub investeeringute komitee eesistujale.
- (50) InvestEU fondi kasutuselevõtuks vajalike rakenduspartnerite valikul peaks komisjon võtma arvesse nende suutlikkust täita InvestEU fondi eesmärgi ja panustada nende oma vahenditega, et tagada piisav geograafiline hõlmavus ja hajutus, kaasata erainvestoreid, tagada piisav riskide hajutamine ning pakkuda lahendusi turutõrgete ja mitteoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks. Võttes arvesse aluslepingute kohast EIP grupi rolli, grupi suutlikkust tegutseda kõigis liikmesriikides ning praeguste rahastamisvahendite ja EFSI raames saadud kogemusi, peaks EIP grupp jääma InvestEU fondi ELi osa raames privilegeeritud rakenduspartneriks. Lisaks EIP grupile peaksid liikmesriikide tugipangad ja finantseerimisasutused olema võimelised pakkuma mitmesuguseid täiendavaid finantstooeteid, arvestades, et nende kogemustest ja suutlikkusest riigi ja piirkondlikul tasandil võib olla kasu avaliku sektori vahendite mõju maksimeerimisel kogu liidu territooriumil ning projektide õiglase geograafilise tasakaalu tagamisel. Programmi „InvestEU“ tuleks rakendada nii, et see soodustaks väiksematele ja noorematele tugipankadele ja finantseerimisasutustele võrdsete tingimuste loomist. Lisaks peaks ka muudel rahvusvahelistel finantseerimisasutustel olema võimalik saada rakenduspartneriks, eriti juhul, kui neil on suhteline eelis tänu eriteadmistele ja kogemustele teatavates liikmesriikides ning kui neil on liidu enamusosalus. Samuti peaks olema võimalik saada rakenduspartneriks muudel üksustel, kes täidavad finantsmääruses sätestatud kriteeriume.
- (51) Geograafilise hajutatuse edendamiseks võib luua investeerimisplatvorme, et ühendada rakenduspartnerite jõupingutused ja eksperditeadmised teiste liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutustega, kellel on rahastamisvahendite kasutamisel vähe kogemusi. Selliste struktuuride loomist tuleks soodustada, muu hulgas InvestEU nõustamiskeskusel saadava toetuse abil. Et soodustada investeerimisplatvormide kasutamist asjaomastes sektorites, on asjakohane tuua kokku kaasinvesteeriid, avaliku sektori asutused, eksperdid, haridus- ja teadusasutused, asjaomased sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad ning muud liidu, liikmesriikide ja piirkondade tasandil tegutsevad asjaomased osalejad.

- (52) Liikmesriigi osa raames antav ELi tagatis tuleks eraldada rakenduspartnerile, kes on vastavalt finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktile c rahastamiskõlblik, kaasa arvatud riiklikud või piirkondlikud tugipangad või finantseerimisasutused, EIP, EIF ja muud rahvusvahelised finantseerimisasutused. Liikmesriigi osa raames rakenduspartnerite valimisel peaks komisjon võtma arvesse iga liikmesriigi esitatud ettepanekuid, mis kajastuvad osaluslepingus. Kooskõlas finantsmääruse artikliga 154 peab komisjon hindama rakenduspartneri norme ja menetlusi, veendumaks, et need tagavad samaväärse liidu finantshuvide kaitse nagu komisjoni normid ja menetlused.
- (53) Rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta peaks lõppkokkuvõttes tegema otsuse rakenduspartneri enda nimel, neid tuleks rakendada vastavalt tema sise-eeskirjale, -meetmetele ja -menetlustele ning neid tuleks kajastada tema finantsaruannetes või kui see on kohaldatav, avaldada finantsaruannete lisades. Seepärast peaks komisjon kajastama üksnes ELi tagatisest tulenevaid finantskohustusi ja avalikustama maksimaalse tagatissumma, sealhulgas kogu asjakohase teabe antud tagatise kohta.
- (54) InvestEU fondil peaks olema asjakohasel juhul võimalik sujuvalt, tõrgeteta ja tõhusalt kombineerida toetusi, rahastamisvahendeid või mõlemaid, mida ELi tagatisega rahastatakse liidu eelarvest või muudest fondidest (nagu ELi heitkogustega kauplemise süsteemi innovatsioonifond), kui see on vajalik, et parimal viisil toetada investeringuid konkreetsete turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks.
- (55) Rakenduspartnerite poolt programmist „InvestEU“ toetuse saamiseks esitatud projektid, mis hõlmavad segarahastamist InvestEU fondist ja muudest liidu programmidest, peaksid olema üldiselt kooskõlas muu asjaomase liidu programmi reeglites sätestatud eesmärkide ja rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidega. Otsused ELi tagatise kasutamise kohta tuleks teha programmi „InvestEU“ raames.
- (56) InvestEU nõustamiskeskus peaks toetama iga poliitikaharu alla kuuluvate usaldusväärsete investeerimisprojektide arendamist nõustamisalgatuste kaudu, mille viivad ellu kas EIP grupp, teised nõustamispartnerid või komisjon ise. InvestEU nõustamiskeskus peaks toetama geograafilist hajutatust, et aidata sellega saavutada liidu majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärki ning vähendada piirkondlikke erinevusi. InvestEU nõustamiskeskus peaks pöörama eritähelpanu väikeste projektide koondamisele suuremateks portfelliideks. Komisjon, EIP grupp ja teised nõustamispartnerid peaksid tegema tihedat koostööd, et tagada kogu liidus toetuse tõhusus, koostoime ja tulemuslik geograafiline hõlmavus, võttes arvesse kohalike rakenduspartnerite ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2015/1017⁽¹⁵⁾ loodud Euroopa investeerimisenõustamise keskuse eriteadmisi ja kohalikku suutlikkust. InvestEU nõustamiskeskuse tulemuslikkuse ja mõju maksimeerimiseks tuleks hoolikalt arvesse võtta Euroopa Kontrollikoja eriaruande nr 12/2020 „Euroopa investeerimisenõustamise keskus – kuigi keskus loodi investeringute suurendamiseks ELis, on selle mõju seni väike“⁽¹⁶⁾ järeldusi. InvestEU nõustamiskeskus peaks tagama keskse kontaktpunkti, mille kaudu ta annab avaliku sektori asutustele ja projektiarendajatele projektide arendamisel abi.
- (57) InvestEU nõustamiskeskuse loomisel peaks komisjon selle peamiseks partneriks võtma EIP grupi ning tugineda tuleks eelkõige Euroopa investeerimisenõustamise keskuse varal saadud kogemustele. Komisjon peaks vastutama InvestEU nõustamiskeskuse poliitilise juhtimise ja keskse kontaktpunkti haldamise eest. EIP grupp peaks poliitikaharu kaudu ellu viima nõustamisalgatuse. Peale selle peaks EIP grupp osutama komisjonile tegevusteenuseid, sealhulgas esitama teavet nõustamisalgatuse käsitlevate strateegiliste ja poliitiliste suuniste koostamiseks, tegema kindlaks olemasolevad ja loodavad nõustamisalgatused, hindama nõustamisvajadusi ja andma komisjonile nõu, kuidas neid vajadusi olemasolevate või uute nõustamisalgatuste kaudu kõige paremini täita.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2015. aasta määrus (EL) 2015/1017, mis käsitleb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, Euroopa investeerimisenõustamise keskust ja Euroopa investeerimisprojektide portaali ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1291/2013 ja (EL) nr 1316/2013 – Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (ELT L 169, 1.7.2015, lk 1).

⁽¹⁶⁾ ELT C 170, 18.5.2020, lk 22.

- (58) Et tagada kogu liidus nõustamisteenuste ulatuslik geograafiline hõlmavus ja suurendada edukalt kohalikul tasandil teadmisi InvestEU fondi kohta, tuleks vajaduse korral ning olemasolevaid tugisüsteeme ja kohalike partnerite olemasolu arvesse võttes tagada InvestEU nõustamiskeskuste kohalike esinduste olemasolu, et anda kohapeal tegelikku, ennetavat ja vajadustele vastavat abi. Kohalikul tasandil nõustamistoe andmise hõlbustamiseks ning kogu liidus toe tõhususe, koostoime ja tulemusliku geograafilise hõlmavuse tagamiseks peaks InvestEU nõustamiskeskus tegema koostööd liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutustega ning kasutama nende eriteadmisi.
- (59) InvestEU nõustamiskeskus peaks andma nõustamistuge väikestele projektidele ja idufirmade projektidele, eriti kui idufirmad püüavad kaitsta oma teadus- ja innovatsiooniinvesteeringuid intellektuaalomandiõiguste, näiteks patentide omandamisega; seejuures tuleks uurida, kas leidub teisi teenusepakkujaid, kes suudavad osutada selliseid teenuseid, ja püüda luua nendega koostoimet.
- (60) Seoses InvestEU fondiga on vaja anda projekti väljatöötamise ja suutlikkuse suurendamise toetust, et edendada kvaliteetsete projektide algatamiseks vajalikku organisatsioonilist suutlikkust ja turuarendust. Sellist toetust tuleks anda ka finantsvahendajatele, kellel on oluline roll VKEde abistamises juurdepääsul rahastamisele ja oma täieliku potentsiaali realiseerimisel. Peale selle on nõustamistoe eesmärk luua tingimused võimalike rahastamiskõlblike vahendite saajate arvu suurendamiseks tärkavates turusegmentides, eelkõige juhul, kui üksikprojektide väikese mahu tõttu kasvavad projekti tasandil märkimisväärselt tehingukulud – seda tuleb ette näiteks sotsiaalse rahastamise valdkonnas, sealhulgas heategevusorganisatsioonide puhul, ning kultuuri- ja loomesektoris. Suutlikkuse suurendamise toetus peaks täiendama muude liidu programmide raames võetud meetmeid, mis hõlmavad konkreetseid poliitikavaldkondi. Tuleks püüda toetada ka võimalike projektiedendajate, eelkõige kohalike organisatsioonide ja ametiasutuste suutlikkuse suurendamist.
- (61) Tuleks luua InvestEU portaal, kus oleks kergesti ligipääsetav ja kasutajasõbralik projektide andmebaas, mis aitab muuta rahastamist taotlevad investeeringuprojektid nähtavamaks, keskendudes eelkõige rakenduspartnerite jaoks selliste võimalike investeeringuprojektide registri loomisele, mis on kooskõlas liidu õiguse ja poliitikaga.
- (62) Kooskõlas nõukogu määrusega (EL) 2020/2094 ⁽¹⁷⁾ ja selle alusel eraldatud vahendite piires tuleks COVID-19 kriisi enneolematu mõju leevendamiseks võtta programmi „InvestEU“ raames taaste- ja vastupidavuse rahastamise meetmeid. Selliseid lisavahendeid tuleks kasutada viisil, mis tagab määruses (EL) 2020/2094 sätestatud tähtaegadest kinnipidamise.
- (63) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe ⁽¹⁸⁾ punktidele 22 ja 23 tuleks programmi „InvestEU“ hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat halduskoormust ja ülereguleerimist. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata programmi „InvestEU“ mõju kohapeal.
- (64) Liidu eesmärkide täitmise jälgimiseks tuleks rakendada väljund-, tulemus- ja mõjunäitajatel põhinev kindel seireraamistik. Selleks et tagada aruandekohustus liidu kodanike ees, peaks komisjon igal aastal esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande programmi „InvestEU“ edusammude, mõju ja toimingute kohta.
- (65) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 322 alusel vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Nimetatud reeglid on sätestatud finantsmääruses ja nendega määratakse kindlaks eelkõige kord, mille kohaselt eelarve koostatakse ja seda toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu täidetakse, ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

⁽¹⁷⁾ Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastamise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

⁽¹⁸⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (66) Programmi „InvestEU“ suhtes kohaldatakse finantsmäärust. Selles sätestatakse liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid eelarveliste tagatiste kohta.
- (67) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013, ⁽¹⁹⁾ nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95, ⁽²⁰⁾ (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ⁽²¹⁾ ja (EL) 2017/1939 ⁽²²⁾ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis seonduvad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmise, avastamise, kõrvaldamise ja uurimisega, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmise ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamisega. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrollid ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nii nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371, ⁽²³⁾ ja esitada süüdistusi.

Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikoja ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide suhtes kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (68) Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga, ⁽²⁴⁾ milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õigusaktide alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvehendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikoja vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täiealuseks kasutamiseks.
- (69) Vastavalt nõukogu otsusele 2013/755/EL ⁽²⁵⁾ on ülemeremaal või -territooriumidel asuvad isikud ja üksused rahastamiskõlblikud, kui programmi „InvestEU“ reeglitest ja eesmärkidest ning võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (70) Selleks et täiendada käesoleva määruse vähem olulisi sätteid investeerimissuunistega ja näitajate tulemustabeliga, hõlbustada tulemusnäitajate kiiret ja paindlikku kohandamist ning kohandada eraldiste määra, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte eri poliitikaaharude alla kuuluvate rahastamis- ja investeerimistoimingute jaoks investeerimissuuniste ning tulemustabeli koostamise kohta, käesoleva määruse III lisa muutmise kohta, et vaadata läbi või täiendada näitajaid, ja eraldiste määra kohandamise kohta. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt peaksid investeerimissuunistes sisaldama asjakohaseid sätteid, et vältida põhjendamatu halduskoormust. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁰⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽²¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽²²⁾ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁽²⁴⁾ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

⁽²⁵⁾ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaa ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (71) Rahastamis- ja investeerimistoimingud, mille rakenduspartner on allkirjastanud või sõlminud ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni vastavate tagatislepingute allkirjastamiseni, peaksid olema ELi tagatise jaoks rahastamis-kõlblikud, tingimusel et sellised toimingud on märgitud tagatislepingus, läbivad poliitikavastavuse kontrolli või saavad Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 5 (Euroopa Investeerimispannga põhikirja kohta) (edaspidi „EIP põhikirj“) artiklis 19 sätestatud menetluse raames pooltarvamuse ning on mõlemal juhul investeringute komitee poolt heaks kiidetud.
- (72) Eelarveressursside kasutamise optimeerimiseks peaks olema võimalik kombineerida mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 alusel loodud asjaomaseid rahastamisvahendite portfelle ja määruse (EL) 2015/1017 kohast ELi tagatist käesoleva määruse alusel antava ELi tagatisega. Sellise kombineerimisega loodav suurem riskivõtmisvõime peaks suurendama InvestEU tagatise tõhusust käesoleva määruse alusel ja võimaldama lõplike vahendite saajaid rohkem toetada. Kombineerimise kord tuleks kindlaks määrata komisjoni ja EIP või EIFi vahelises tagatislepingus. Kombineerimise tingimused peaksid olema kooskõlas Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepinguga ⁽²⁶⁾.
- (73) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt lahendada liiduüleseid ja liikmesriikide spetsiifilisi turutõrkeid ja mitteoptimaalseid investeerimisolukordi ning liiduülese testimise ettenägemine innovatiivsete finantstoodete ning nende toodete levitamise süsteemide puhul, mis on mõeldud uute või keerukate turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (74) Selleks et tagada toetuse järjepidevus asjaomases poliitikavaldkonnas ja võimaldada programmi rakendamist alates mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ja seda tuleks kohaldada tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva määrusega luuakse InvestEU fond, millega nähakse ette ELi tagatis, et toetada rakenduspartnerite tehtavaid rahastamis- ja investeerimistoiminguid, mis aitavad kaasa liidu sisepoliitika eesmärkide saavutamisele.

⁽²⁶⁾ ELT L 29, 31.1.2020, lk 7.

Samuti luuakse käesoleva määrusega nõustamismehhanism, et toetada investeerimiseks sobivate projektide arendamist ja juurdepääsu rahastamisele ning pakkuda abi sellega seotud suutlikkuse suurendamiseks (edaspidi „InvestEU nõustamiskeskus“). Lisaks luuakse sellega andmebaas, mis tagab nähtavuse projektidele, millele projektiarendajad otsivad rahastamist, ja mille kaudu investorid saavad teavet investeerimisvõimaluste kohta (edaspidi „InvestEU portaal“).

Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi „InvestEU“ eesmärgid, selle eelarve ja ELi tagatise summa aastateks 2021–2027, liidu kasutatavad rahastamisvormid ja sellise rahastamise normid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „programm „InvestEU““ – InvestEU fond, InvestEU nõustamiskeskus, InvestEU portaal ja segarahastamistoimingud üheskoos;
- 2) „ELi tagatis“ – liidu eelarvega antud üldine tagasivõtmatu, tingimusteta ja nõudmisel väljamakstav eelarveline tagatis, mille puhul hakkavad finantsmääruse artikli 219 lõike 1 kohased eelarvelised tagatised kehtima siis, kui jõustuvad rakenduspartneritega sõlmitud individuaalsed tagatislepingud;
- 3) „poliitikaharu“ – ELi tagatisega toetatav sihtvaldkond, mis on sätestatud artikli 8 lõikes 1;
- 4) „osa“ – ELi tagatise osa, mis on määratletud lähtudes seda toetavate vahendite päritolust;
- 5) „segarahastamistoiming“ – liidu eelarvest toetatav toiming, mille puhul kombineeritakse liidu eelarvest tagastamatul kujul antav toetus või tagastataval kujul antav toetus või mõlemad arengut rahastavate asutuste või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste või erasektori finantseerimisasutuste ja investorite antava tagastatava toetusega; käesoleva määratluse kohaldamisel võib liidu eelarve välistest allikatest rahastatavaid liidu programme (nt ELi heitkogustega kauplemise süsteemi innovatsioonifond) ühendada liidu eelarvest rahastavate liidu programmidega;
- 6) „EIP grupp“ – EIP, selle tütarettevõtjad ja muud üksused, mis on asutatud vastavalt ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 5 (Euroopa Investeerimispinga põhikirja kohta) (edaspidi „EIP põhikiri“) artikli 28 lõikele 1;
- 7) „rahaline osalus“ – rakenduspartneri osalus tema riskivõtmisvõime vormis, mille kohta kehtivad samad tingimused mis ELi tagatise puhul, või muus vormis, mille abil on võimalik programmi „InvestEU“ tulemuslikult rakendada, tagades samal ajal huvide asjakohase ühitamise;
- 8) „osalusleping“ – õiguslik vahend, milles komisjon ja üks või mitu liikmesriiki täpsustavad liikmesriigi osa suhtes ELi tagatise kasutamise tingimused, nagu on sätestatud artiklis 10;
- 9) „finantstoode“ – rahastamismehhanism või -kord, mille tingimuste alusel pakub rakenduspartner lõplikele vahendite saajatele otsest või vahendatud rahastamist, kasutades artiklis 16 osutatud rahastamisliiki;
- 10) „rahastamis- ja investeerimistoimingud“ või „rahastamis- või investeerimistoimingud“ – otsene või kaudne rahastamise pakkumine lõplikele vahendite saajatele finantstoodete kaudu rakenduspartneri poolt tema enda nimel vastavalt tema sise-eeskirjale, -meetmetele ja -menetlustele ning kajastatuna rakenduspartneri finantsaruannetes või, kui see on kohane, avaldatuna nende finantsaruannete lisades;
- 11) „eelarve jagatud täitmise alla kuuluvad fondid“ – fondid, mille puhul on ette nähtud võimalus eraldada osa nendest fondidest eelarvelise tagatise eraldisteks InvestEU fondi liikmesriigi osa raames; sellised fondid on Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF) ja Ühtekuuluvusfond, mis luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi aastateks 2021–2027; Euroopa Sotsiaalfond+, mis luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESFi+) (edaspidi „ESFi+“).

määrus 2021-2027⁽²⁾); Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMFAF), mis luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis käsitleb Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi ning millega tunnustatakse kehtetuks määrus (EL) nr 508/2014, ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja õiglase ülemineku fondi, mis luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, millega kehtestatakse reeglid, kuidas toetada liikmesriikide koostatavaid Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavaid ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavu (ÜPP strateegiakavad), ning millega tunnustatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (edaspidi „ÜPP strateegiakavade määrus“);

- 12) „tagatisleping“ – õiguslik vahend, millega komisjon ja rakenduspartner määravad kindlaks tingimused, mille alusel esitatakse ettepanekud rahastamis- ja investeerimistoiminguteks, et nendele saaks taotleda ELi tagatist, antakse kõnealustele toimingutele ELi tagatis ja rakendatakse neid toiminguid kooskõlas käesoleva määrusega;
- 13) „rakenduspartner“ – kõlblik vastaspool, näiteks finantseerimisasutus või muu finantsvahendaja, kellega komisjon on sõlminud tagatislepingu;
- 14) „üleeuroopalist huvi pakkuv tähtis projekt“ – projekt, mis vastab kõigile kriteeriumidele, mis on sätestatud komisjoni teatises „Kriteeriumid, mis võimaldavad analüüsida üleeuroopalise tähtsusega projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga“ või mõnes nimetatud teatise hilisemas muudetud versioonis;
- 15) „nõustamisleping“ – õiguslik vahend, milles komisjon ja nõustamispartner määravad kindlaks InvestEU nõustamiskeskuse rakendamise tingimused;
- 16) „nõustamisalgatus“ – investeringute tegemist toetavad tehniline abi ja nõustamisteenused, sealhulgas suutlikkuse suurendamise meetmed, mida osutavad nõustamispartnerid, välised teenusepakkujad, kellega komisjon on sõlminud lepingu, või rakendusametid;
- 17) „nõustamispartner“ – kõlblik vastaspool, näiteks finantseerimisasutus või muu üksus, kellega komisjon on sõlminud nõustamislepingu ühe või mitme nõustamisalgatuse elluviimiseks, välja arvatud nõustamisalgatused, mis viiakse ellu väliste teenusepakkujate kaudu, kellega komisjon on sõlminud lepingu, või rakendusametite kaudu;
- 18) „investeerimisplatvorm“ – eriotstarbeline vahend, hallatav konto, lepingupõhine kaasrahastamise või riskijagamise kokkulepe või muu kokkulepe, mille kaudu üksused suunavad finantsvahendeid mitmesuguste investeerimisprojektide rahastamiseks ning mis võib hõlmata järgmist:
 - a) riigi tasandi või sellest madalama tasandi platvorm, mis koondab eri investeerimisprojekte teatava liikmesriigi territooriumil;
 - b) piiriülene, mitut riiki hõlmav, piirkondlik või makropiirkondlik platvorm, mis koondab teatavas geograafilises piirkonnas investeerimisprojektidest huvitatud partnereid mitmest liikmesriigist, piirkonnast või kolmandast riigist;
 - c) valdkondlik platvorm, mis koondab teatava sektori investeerimisprojekte;
- 19) „mikrorahastamine“ – ESFi+ määruse 2021-2027 asjaomastes sätetes määratletud mikrorahastamine;
- 20) „liikmesriigi tugipank või finantseerimisasutus“ – kutseliselt finantseerimise alal tegutsev juriidiline isik, keda liikmesriik või liikmesriigi kesk-, piirkondliku või kohaliku tasandi asutus on volitanud tegelema arengu- või edendustegevusega;
- 21) „väike ja keskmise suurusega ettevõtja“ või „VKE“ – mikro-, väike või keskmise suurusega ettevõtja komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽²⁷⁾ lisa tähenduses;

⁽²⁷⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

- 22) „väike keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtja“ – üksus, kes ei ole VKE ja kellel on kuni 499 töötajat;
- 23) „sotsiaalne ettevõtte“ – ESFi+ määruse 2021-2027 asjaomastes sätetes määratletud sotsiaalne ettevõtte.

Artikkel 3

Programmi „InvestEU“ eesmärgid

1. Programmi „InvestEU“ üldeesmärk on toetada liidu poliitikaeesmärke selliste rahastamis- ja investeerimistoimingute kaudu, mis aitavad kaasa järgmisele:
 - a) liidu konkurentsivõime, sealhulgas teadusuuringud, innovatsioon ja digiüleminek;
 - b) liidu majanduse kasv ja tööhõive, liidu majanduse kestlikkus ning keskkonna- ja kliimamõõde, mis aitavad saavutada kestliku arengu eesmärke ja Pariisi kokkuleppe eesmärke ning luua kvaliteetseid töökohti;
 - c) liidu sotsiaalne vastupanuvõime, kaasavus ja innovaatus;
 - d) teaduse ja tehnoloogia arengu soodustamine ning kultuuri, hariduse ja koolituse edendamine;
 - e) liidu kapitaliturgude integratsioon ja siseturu tugevdamine, sealhulgas lahendused liidu kapitaliturgude killustatuse vähendamiseks, liidu ettevõtete rahastamisallikate mitmekesistamiseks ja kestliku rahanduse edendamiseks;
 - f) majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse soodustamine või
 - g) liidu majanduse kestlik ja kaasav taastumine pärast COVID-19 kriisi, sealhulgas andes kapitalitoetust VKEdele, keda COVID-19 kriis on negatiivselt mõjutanud ja kes ei olnud riigiabi reeglite kohaselt raskustes juba 2019. aasta lõpus, hoides alal ja tugevdades olemasolevaid materiaalse ja immateriaalse vara strateegilisi väärtusahelaid ja luues uusi ning säilitades ja tõhustades liidu jaoks strateegilise tähtsusega tegevusi, sealhulgas üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte, mis on seotud elutähtsa füüsilise või virtuaalse taristu, murranguliste tehnoloogiate, pöördeliste uuenduste ning sisenditega nii ettevõtjate kui ka tarbijate jaoks, ning toetades kestlikku üleminekut.
2. Programmi „InvestEU“ konkreetsed eesmärgid on järgmised:
 - a) toetada kestliku taristuga seotud rahastamis- ja investeerimistoiminguid artikli 8 lõike 1 punktis a osutatud valdkondades;
 - b) toetada rahastamis- ja investeerimistoiminguid, mis on seotud teadusuuringute, innovatsiooni ja digiüleminekuga, sealhulgas toetada innovatiivsete ettevõtete kasvu ja tehnoloogia turule toomist, artikli 8 lõike 1 punktis b osutatud valdkondades;
 - c) suurendada juurdepääsu rahastamisele ja rahastamise kättesaadavust VKEdele ning väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele ning tugevdada selliste VKEde üleilmset konkurentsivõimet;
 - d) suurendada juurdepääsu mikrorahastamisele ja muule rahastamisele ning nende kättesaadavust sotsiaalsete ettevõtete jaoks, toetada sotsiaalsete investeeringutega seotud rahastamis- ja investeerimistoiminguid, pädevusi ja oskusi ning arendada ja konsolideerida sotsiaalsete investeeringute turgusid artikli 8 lõike 1 punktis d osutatud valdkondades.

Artikkel 4

ELi tagatise eelarve ja suurus

1. ELi tagatis artikli 9 lõike 1 punktis a osutatud ELi osa puhul on 26 152 310 073 eurot (jooksevhindades). Selle eraldiste määr on 40 %. Sellest eraldiste määrast tuleneva eraldiste summa puhul võetakse arvesse ka artikli 35 lõike 3 esimese lõigu punktis a osutatud summat.

ELi tagatise lisasumma võidakse ette näha käesoleva määruse artikli 9 lõike 1 punktis b osutatud liikmesriigi osa jaoks, tingimusel et liikmesriigid eraldavad vastavad summad vastavalt sätetele, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi, õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade instrumendi suhtes kohaldatavad finantsreeglid (edaspidi „ühisätete määrus 2021-2027“), ning sätetele, mis käsitlevad EAFRD-i kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ÜPP strateegiakavade määrusega.

ELi tagatise lisasumma võidakse anda ka liikmesriikide poolt liikmesriigi osa jaoks mõeldud raha või tagatise vormis. Rahas antud summat käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõike 5 teisele lausele sihtotstarbelise välistuluna.

Ka käesoleva määruse artiklis 5 osutatud kolmandate riikide osalus suurendab esimeses lõigus osutatud ELi tagatist ja selle raames tehtavad eraldised võivad vastavalt finantsmääruse artikli 218 lõikele 2 olla täielikult raha vormis.

2. Lõike 1 esimeses lõigus osutatud summat eraldatakse 14 825 000 000 euro suurune summa (jooksevhindades) määruse (EL) 2020/2094 artiklis 1 osutatud meetmete rakendusmeetmete jaoks käesoleva määruse artikli 3 lõikes 2 osutatud eesmärkide puhul.

Käesoleva artikli lõike 1 esimeses lõigus osutatud summat eraldatakse 11 327 310 073 euro suurune summa (jooksevhindades) artikli 3 lõikes 2 osutatud eesmärkide saavutamiseks.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud summad tehakse kättesaadavaks alles alates määruse (EL) 2020/2094 artikli 3 lõikes 3 osutatud kuupäevast.

ELi osa jaoks mõeldud ELi tagatise soovituslik jaotus on esitatud käesoleva määruse I lisas. Komisjon võib I lisas osutatud summadest asjakohasel juhul iga artikli 3 lõike 2 punktides a–d osutatud eesmärgi puhul kuni 15 % võrra kõrvale kalduda. Komisjon teatab igast sellisest kõrvalekaldumisest Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

3. Rahastamispakett VI ja VII peatükis sätestatud meetmete rakendamiseks on 430 000 000 eurot jooksevhindades.

4. Lõikes 3 osutatud summat võib kasutada ka programmi „InvestEU“ rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogia-süsteemide jaoks.

Artikkel 5

InvestEU fondiga seotud kolmandad riigid

Käesoleva määruse artikli 9 lõike 1 punktis a osutatud InvestEU fondi ELi osasse ja käesoleva määruse artikli 8 lõikes 1 osutatud igasse poliitikaharusse võivad selleks, et kooskõlas finantsmääruse artikli 218 lõikega 2 osaleda teatavates finantstoodetes, teha osamakseid järgmised kolmandad riigid:

- a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi EMP liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele;
- b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja -tingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes sarnastes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

- c) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja -tingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes sarnastes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;
- d) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga:
- i) on tagatud õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;
 - ii) on ette nähtud programmides osalemise tingimused, sealhulgas individuaalsetesse programmidesse tehtava rahalise osaluse arvutamine, ja nende halduskulud;
 - iii) ei ole kolmandale riigile antud mingit otsustusõigust liidu programmi üle;
 - iv) on kindlustatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

Käesoleva artikli esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

Artikkel 6

ELi-poolse rahastamise rakendamine ja vormid

1. ELi tagatist rakendatakse eelarve kaudse täitmise raames koos finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti c alapunktides ii, iii, v ja vi osutatud asutustega. Muid käesoleva määruse kohaseid liidupoolse rahastamise vorme, sealhulgas vastavalt finantsmääruse VIII jaotisele rakendatavaid toetusi ja käesoleva artikli kohaselt tehtavaid segarahastamistoiminguid, rakendatakse eelarve otsese või kaudse täitmise raames vastavalt finantsmäärusele, ning seda tehakse võimalikult sujuvalt viisil, mis tagab liidu poliitika tõhusa ja sidusa toetamise.
2. ELi tagatisega kaetud rahastamis- ja investeerimistoimingud, mis moodustavad osa segarahastamistoimingust, mille puhul kombineeritakse käesoleva määruse kohane toetus liidu ühe või mitme muu programmi alusel antava toetusega, ja ELi heitkogustega kauplemise süsteemi innovatsioonifondiga kaetud rahastamis- ja investeerimistoimingud peavad:
 - a) olema kooskõlas poliitiliste eesmärkidega ja vastama toetuse andmise otsuse aluseks oleva liidu programmi normides sätestatud kõlblikuskriteeriumidele;
 - b) olema kooskõlas käesoleva määrusega.
3. Segarahastamistoimingud, mis hõlmavad rahastamisvahendit, mida täielikult rahastavad liidu muud programmid või ELi heitkogustega kauplemise süsteemi innovatsioonifond ilma käesoleva määruse kohast ELi tagatist kasutamata, peavad olema kooskõlas poliitiliste eesmärkidega ja vastama toetuse andmise aluseks oleva liidu programmi normides sätestatud kõlblikuskriteeriumidele.
4. Vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 tehakse otsus liidu eelarvest tagastamatus vormis toetuse ja rahastamisvahendite kohta, mis moodustavad osa käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud segarahastamistoimingust, asjaomase liidu programmi normide alusel ja seda rakendatakse segarahastamistoimingu raames vastavalt käesolevale määrusele ja finantsmääruse X jaotisele.

Selliste segarahastamistoimingute aruannetes tuleb käsitleda ka nende kooskõla poliitikaeesmärkidega ja vastavust toetuse andmise otsuse aluseks oleva liidu programmi normides sätestatud kõlblikuskriteeriumidele, samuti nende kooskõla käesoleva määrusega.

*Artikkel 7***Portfellide kombineerimine**

1. Käesoleva määruse kohase ELi tagatisega toetust, programmitöö perioodi 2014–2020 programmidega loodud rahastamisvahendite kaudu antavat liidu toetust ja komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2015/1017 kehtestatud ELi tagatisega liidu toetust võib finantstootetes, mida EIP või EIF käesoleva määruse alusel rakendavad, kombineerida.

2. Erandina artikli 19 lõikest 2 ja artikli 16 lõike 1 teisest lõigust võib käesoleva määruse kohane ELi tagatis katta ka artikli 19 lõikes 2 osutatud kahjumi, mis on seotud kogu käesoleva artikli lõikes 1 osutatud finantstootetega toetatavate rahastamis- ja investeerimistoimingute portfelliga.

Olenemata lõikes 1 osutatud rahastamisvahendite eesmärkidest võib lõikes 1 osutatud rahastamisvahenditest tulenevate finantskohustuste katmiseks tehtud eraldi kasutada kogu lõikes 1 osutatud finantstootetega toetatavate rahastamis- ja investeerimistoimingute portfelliga seotud kahjumi katmiseks.

3. Lõikes 1 osutatud finantstootest tulenev kahjum, tulud ja tagasimaksed ning võimalikud sissenõuded jaotatakse proportsionaalselt nimetatud lõikes osutatud rahastamisvahendite ja ELi tagatiste vahel, millega antakse sellele finantstootetele liidu kombineeritud toetus.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud finantstootete tingimused, sealhulgas vastav proportsionaalne osa kahjumist, tuludest, tagasimaksetest ja sissenõuetest, sätestatakse artiklis 17 osutatud tagatislepingus.

*II PEATÜKK***InvestEU fond***Artikkel 8***Poliitikaharud**

1. InvestEU fond tegutseb järgmise nelja poliitikaharu kaudu, mis aitavad kõrvaldada turutõrkeid või lahendada mitteoptimaalseid investeerimisolukordi nende konkreetse kohaldamisala ulatuses:

- a) kestliku taristu poliitikaharu, mis hõlmab kestlikke investeringuid sellistes valdkondades nagu transport, sealhulgas mitmeliigiline transport, liiklusohutus, sealhulgas kooskõlas liidu eesmärgiga kaotada 2050. aastaks surma või raskete vigastustega lõppevad liiklusõnnetused, maantee- ja raudteetaristu uuendamine ja hooldus, energia, eelkõige taastuvenergia, energiatõhusus kooskõlas 2030. aasta energiaraamistikuga, energiasäästule keskenduvad hoonete renoveerimisprojektid ja hoonete integreerimine omavahel ühendatud energia-, salvestus-, digi- ja transpordisüsteemidesse, ühenduste parandamine, digitaalne ühenduvus ja juurdepääs, sealhulgas maapiirkondades, tooraine tarnimine ja töötlemine, kosmos, ookeanid, vesi, sealhulgas siseveeteed, jäätmekäitlus kooskõlas jäätmehierarhia ja ringmajandusega, loodus ja muu keskkonnataristu, kultuuripärand, turism, seadmed ja varustus, liikuv vara ja selliste innovatiivsete tehnoloogiate kasutuselevõtmine, mis aitavad kaasa liidu keskkonnaalase või kliimamuutustele vastupanuvõime või sotsiaalse kestlikkuse eesmärkide saavutamisele ning vastavad liidu keskkonnaalase või sotsiaalse kestlikkuse standarditele;
- b) teadusuuringute, innovatsiooni ja digiteerimise poliitikaharu, mis hõlmab teadusuuringuid, tootearendust ja innovatsiooni, turuedendajaid ja ettevõtjatevahelist koostööd toetatavate tehnoloogiate ja teadustulemuste ülekandmist turule, innovatiivsete lahenduste tutvustamist ja kasutuselevõttu, toetust innovatiivsete ettevõtete kasvu edendamiseks ning liidu tööstuse digiüleminekuks;
- c) VKEde poliitikaharu, mis hõlmab juurdepääsu rahastamisele ja rahastuse kättesaadavust eeskätt VKEde, sealhulgas innovatiivsete VKEde ning kultuuri- ja loomesektoris tegutsevate VKEde jaoks, ning väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate jaoks;

d) sotsiaalvaldkonna investeeringute ja oskuste poliitikaharu, mis hõlmab mikrorahastamist, sotsiaalsete ettevõtete rahastamist, sotsiaalmajandust ning meetmeid, millega edendatakse soolist võrdõiguslikkust, oskusi, haridust, koolitust ja nimetatud valdkondadega seotud teenuseid, sotsiaalaristut, sealhulgas tervise- ja haridustaristut ning sotsiaal- ja üliõpilaste eluasemeid, sotsiaalset innovatsiooni, tervishoidu ja pikaajalist hooldust, kaasavust ja juurdepääsetavust, sotsiaalse eesmärgiga kultuuri- ja loometegevust ning vähekaitsitud isikute, sealhulgas kolmandate riikide kodanike integreerimist.

2. Koostatakse õiglase ülemineku skeem, mis kehtestatakse horisontaalselt kõigis poliitikaharudes. Õiglase ülemineku skeem hõlmab investeeringuid, mille abil tegeletakse liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja 2050. aastaks kliimanetraalsuse saavutamise eesmärgi täitmiseks vajalikust üleminekuprotsessist tulenevate sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaga seotud probleemidega ning mis samuti toovad kasu territooriumidele, mis on kindlaks määratud liikmesriigi poolt kooskõlas õiglase ülemineku fondi määramise asjaomaste sätetega koostatud õiglase ülemineku kavas.

3. Kõik poliitikaharud võivad hõlmata strateegilisi investeeringuid, sealhulgas üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte, millega toetatakse lõplike vahendite saajaid, kelle tegevus on liidu jaoks strateegilise tähtsusega, võttes eriti arvesse keskkonnasäästlikule majandusele ja digitehnoloogiale üleminekut, vastupanuvõime suurendamist ja strateegiliste väärtusahelate tugevdamist.

Strateegiliste investeeringute puhul kaitse- ja kosmosesektoris ning küberturvalisuse valdkonnas ning teatavat liiki projektidega, millel on tegelik ja otsene mõju julgeolekule elutähtsates sektorites, sätestatakse käesoleva artikli lõikes 9 kohaselt vastu võetud investeerimissuunistes (edaspidi „investeerimissuunised“) piirangud seoses lõplike vahendite saajatega, keda kontrollib kolmas riik või kolmanda riigi üksused, ja seoses lõplike vahendite saajatega, kelle tegevjuhtkond asub väljaspool liitu, et kaitsta liidu ja selle liikmesriikide julgeolekut. Nimetatud piirangud kehtestatakse kooskõlas rahastamiskõlblikke üksusi käsitlevate põhimõtetega, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092, asjaomaste sätetega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu kosmoseprogrammi agentuur ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013, (EL) nr 377/2014 ja otsus nr 541/2014/EL, asjaomaste sätetega.

Investeerimissuunistes sätestatakse vajalikud nõuded lõplike vahendite saajate kontrollile ja tegevjuhtkonnale teistes valdkondades ning nõuded vahendajate kontrollile, pidades silmas kohaldatavaid avaliku korra või julgeolekuga seotud kaalutlusi. Neid nõudeid arvesse võttes kehtestab juhatus kõik vajalikud täiendavad nõuded.

4. Kui investeeringute komiteele esitatud rahastamis- või investeerimistoiming kuulub enam kui ühe poliitikaharu alla, määratakse see sellesse poliitikaharusse, mille alla kuulub selle peamine eesmärk või selle enamiku allprojektide peamine eesmärk, välja arvatud juhul, kui investeerimissuunistes on sätestatud teisiti.

5. Rahastamis- ja investeerimistoiminguid hinnatakse, et teha kindlaks, kas neil on keskkonna-, kliima- või sotsiaalne mõju. Kui toimingutel on nimetatud mõju, siis hinnatakse neid kliima-, keskkonna ja sotsiaalse kestlikkuse seisukohast, et minimeerida kahjulik mõju ning maksimeerida kasu kliima-, keskkonna- ja sotsiaalsele mõõtmele. Selleks esitavad rahastamist taotlevad projektiarendajad lõikes 6 osutatud suuniste alusel asjakohast teavet. Projekte, mis jäävad alla suunistes kindlaks määratud suurust, ei hinnata. Projektid, mis ei ole kliimaeesmärkidega kooskõlas, ei ole käesoleva määruse alusel rahastamiskõlblikud. Kui rakenduspartner jõuab järeldusele, et kestlikkust ei ole vaja hinnata, peab ta seda investeeringute komiteele põhjendama.

6. Komisjon töötab välja kestlikkussuunised, mis kooskõlas liidu keskkonna- ja sotsiaalsete eesmärkide ja normidega ning võttes asjakohaselt arvesse põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“ võimaldav

a) tagada kliimamuutustega kohanemiseks vastupanuvõime kliimamuutuse võimalikule kahjulikule mõjule, hinnates kliimatundlikkust ja riski, sealhulgas asjakohaste kohanemismeetmete abil, ning võtta kliimamuutuste leevendamiseks kasvuhoonegaaside heite kulu ja kliimamuutuste leevendamise meetmete positiivset mõju arvesse kulude-tulude analüüsis;

b) võtta arvesse projektide kogumõju looduskapitali põhikomponentidele, nimelt õhule, veele, maale ja bioloogilisele mitmekesisusele;

- c) hinnata projektide sotsiaalsed mõju, sealhulgas mõju soolisele võrdõiguslikkusele, teatavate piirkondade või elanikkonnarühmade sotsiaalsele kaasatusele ja selliste valdkondade ja sektorite majandusarengule, mida mõjutavad struktuursed probleemid, näiteks vajadus vähendada majanduse CO₂ heidet;
- d) teha kindlaks projektid, mis ei ole kliimaeesmärkide saavutamiseks kooskõlas;
- e) anda rakenduspartneritele suuniseid lõikes 5 ettenähtud hindamise läbiviimiseks.

7. Komisjoni antud suuniste põhjal esitavad rakenduspartnerid teabe, mida on vaja, et jälgida investeeringuid, mis aitavad kaasa liidu kliima- ja keskkonnaalaste eesmärkide saavutamisele.

8. Rakenduspartnerid seavad eesmärgiks, et vähemalt 60 % kestliku taristu poliitikaharu raames tehtavatest investeeringutest aitavad kaasa liidu kliima- ja keskkonnaalaste eesmärkide saavutamisele.

Komisjon püüab koos rakenduspartneritega tagada, et kestliku taristu poliitikaharule eraldatud ELi tagatise osa jaotamisel peetakse silmas tasakaalu saavutamist lõike 1 punktis a osutatud eri valdkondade vahel.

9. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 34 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, määrates kindlaks iga poliitikaharu investeerimissuunised. Investeerimissuunistes sätestatakse ka käesoleva artikli lõikes 2 osutatud õiglase ülemineku skeemi rakendamise kord. Investeerimissuunised koostatakse tihedas arutelus EIP grupi ja teiste võimalike rakenduspartneritega.

10. Kosmose- ja kaitsesektoris ning küberturvalisuse valdkonnas tehtavate strateegiliste rahastamis- ja investeerimistoimingute puhul võib investeerimissuunistega ette näha piirangud sellise intellektuaalomandi õiguste üleandmisele ja litsentsimisele, mis on seotud elutähtsa tehnoloogiaga ning liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku tagamisel olulist rolli omava tehnoloogiaga, austades samal ajal liikmesriikide pädevust ekspordikontrollis.

11. Komisjon teeb teabe investeerimissuuniste kohaldamise ja tõlgendamise kohta kättesaadavaks rakenduspartneritele, investeeringute komiteele ja nõustamispartneritele.

Artikkel 9

Osad

1. Artikli 8 lõikes 1 osutatud poliitikaharud koosnevad ELi osast ja liikmesriigi osast. Need osad käsitlevad turutõrkeid või mitteoptimaalseid investeerimisolukordi järgmiselt:

- a) ELi osa aitab lahendada järgmisi olukordi:
 - i) liidu poliitikaprioriteetidega seotud turutõrked või mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad;
 - ii) kogu liitu või liikmesriiki hõlmavad konkreetset turutõrked või mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad või
 - iii) turutõrked või mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad, mille lahendamiseks tuleb välja töötada innovaatilised rahastamislahendused ja turustruktuurid, eelkõige uued või keerukad turutõrked või mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad;
- b) liikmesriigi osa käsitleb konkreetseid turutõrkeid või mitteoptimaalseid investeerimisolukordi ühes või mitmes piirkonnas või liikmesriigis, et saavutada eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate fondide või liikmesriigi poolt artikli 4 lõike 1 kolmanda lõigu kohaselt antud lisasumma poliitikaeesmärgid, eelkõige selleks, et tugevdada liidus selle piirkondade vahelise tasakaalustamatuse vähendamise kaudu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust.

2. Lõikes 1 osutatud osad kasutatakse asjakohasel juhul vastastikku täiendaval viisil rahastamis- või investeerimistoimingu toetamiseks, sealhulgas mõlema osa toetuse kombineerimise kaudu.

Artikkel 10

Liikmesriigi osa suhtes kohaldatavad erisätted

1. Liikmesriigi poolt vastavalt sätetele, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ühissätete määrusega 2021-2027, ning sätetele, mis käsitlevad EAFRDi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ÜPP strateegiakavade määrusega, vabatahtlikult eraldatud summasid või vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kolmandale lõigule rahana antud summasid kasutatakse selle ELi tagatise osa eraldisteks liikmesriigi osa raames, millega kaetakse rahastamis- ja investeerimistoiminguid asjaomases liikmesriigis, või InvestEU nõustamiskeskusele võimaliku rahalise osaluse eraldamiseks. Neid summasid kasutatakse selleks, et aidata kaasa poliitikaeesmärkide saavutamisele, mis on määratletud ühissätete määruse 2021-2027 partnerluslepingut ettevalmistavates ja esitavates sätetes osutatud partnerluslepingus, programmi „InvestEU“ toetavates programmides või ÜPP strateegiakavas, et rakendada määruse (EL) 2021/241 alusel kehtestatud taaste- ja vastupidavuskavas sätestatud asjakohaseid meetmeid, või muudel juhtudel osaluslepingus sätestatud eesmärkidel, olenevalt makstava summa päritolust.

2. Liikmesriigi osa raames sellise ELi tagatise kehtestamiseks peavad liikmesriik ja komisjon sõlmima osaluslepingu.

Lisasumma suhtes, mille liikmesriik eraldab artikli 4 lõike 1 kolmanda lõigu alusel, ei kohaldata käesoleva lõike neljandat lõiku ega käesoleva artikli lõiget 5.

Käesoleva artikli sätteid, mis puudutavad summasid, mis on eraldatud vastavalt sätetele, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ühissätete määrusega 2021-2027, või sätetele, mis käsitlevad EAFRDi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ÜPP strateegiakavade määrusega, ei kohaldata osaluslepingu suhtes, mis käsitleb liikmesriigi eraldatavat lisasummat, millele on osutatud käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kolmandas lõigus.

Liikmesriik ja komisjon sõlmivad osaluslepingu või muudavad seda nelja kuu jooksul pärast komisjoni otsust, millega kiidetakse heaks partnerlusleping vastavalt ühissätete määruse 2021-2027 partnerluslepingu heakskiitmist käsitlevatele sätetele või ÜPP strateegiakava vastavalt ÜPP strateegiakavade määrusele või samaaegselt komisjoni otsusega, millega muudetakse programmi kooskõlas sätetega, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ühissätete määrusega 2021-2027, või ÜPP strateegiakava kooskõlas sätetega, mis käsitlevad ÜPP strateegiakavade määruuses sätestatud ÜPP strateegiakava muutmist.

Kaks või enam liikmesriiki võivad sõlmida komisjoniga ühise osaluslepingu.

Erandina finantsmääruse artikli 211 lõikest 1 on liikmesriigi osa ELi tagatise eraldiste määr 40 % ja seda võib iga osaluslepingu puhul ülespoole või allapoole korrigeerida, et võtta arvesse riske, mis on seotud finantstootetega, mida kavatsetakse kasutada.

3. Osalusleping sisaldab vähemalt järgmisi elemente:

a) ELi tagatise kogusumma liikmesriigi osa raames seoses asjaomase liikmesriigiga, selle eraldiste määr, eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate fondide toetuse summa või vastavalt artikli 4 lõike 1 kolmandale lõigule antud summa, eraldiste moodustamise etapp ning tulenev tingimuslike kohustuste summa, mis tuleb katta asjaomase liikmesriigi antud kompensatsioonitagatisega;

- b) liikmesriigi strateegia, mis hõlmab finantstooteid ja nende minimaalset finantsvõimendust, geograafilist hõlmavust, sealhulgas vajaduse korral piirkondlikku hõlmavust, projektiliike, investeerimisperioodi ning kui see on kohaldatav, lõplike vahendite saajate ja rahastamiskõlblike vahendajate kategooriaid;
- c) artikli 15 lõike 1 neljanda lõigu kohaselt esitatud võimalik rakenduspartner või võimalikud rakenduspartnerid ja komisjoni kohustus teavitada asjaomast liikmesriiki valitud rakenduspartnerist või -partneritest;
- d) eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest või artikli 4 lõike 1 kolmanda lõigu kohaselt eraldatud summadest antav toetus InvestEU nõustamiskeskusele;
- e) kohustused esitada liikmesriigile aastaaruanded, sealhulgas asjakohaste näitajate kohta, mis on seotud partnerluslepingus, programmis, ÜPP strateegiakavas või taaste- ja vastupidavuskavades sätestatud poliitikaeesmärkidega ja millele on osutatud osaluslepingus;
- f) sätted, mis käsitlevad ELi tagatise osaga seotud tasu liikmesriigi osa raames;
- g) kombineerimine ELi osa vahenditega vastavalt artikli 9 lõikele 2, sealhulgas kihilise struktuurina, et saavutada parem riskikate.

4. Komisjon rakendab osaluslepinguid rakenduspartneritega artikli 17 kohaselt sõlmitud tagatislepingute ja nõustamispartneritega artikli 25 lõike 1 teise lõigu kohaselt sõlmitud nõustamislepingute kaudu.

Kui üheksa kuu jooksul alates osaluslepingu sõlmimisest ei ole tagatislepingut sõlmitud, siis osalusleping kas lõpetatakse või seda pikendatakse vastastikusel kokkuleppel. Kui üheksa kuu jooksul alates osaluslepingu sõlmimisest ei ole osaluslepingu summa ühe või mitme tagatislepingu kaudu kulukohustustega täielikult kaetud, siis summat muudetakse vastavalt. Kasutamata eraldised, mis on seotud summadega, mis liikmesriigid eraldasid vastavalt sätetele, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ühissätete määrusega 2021-2027, või sätetele, mis käsitlevad EAFRD-i kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ÜPP strateegiakavade määrusega, võetakse uuesti kasutusele vastavalt nimetatud määrustele. Kasutamata eraldised, mis on seotud liikmesriigi poolt vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kolmandale lõigule eraldatud summadega, makstakse liikmesriigile tagasi.

Kui tagatislepingut ei ole nõuetekohaselt rakendatud ajavahemiku jooksul, mis on kindaks määratud sätetes, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ühissätete määrusega 2021-2027, või sätetes, mis käsitlevad EAFRD-i kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ÜPP strateegiakavade määrusega, või, juhul kui tagatisleping on seotud käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kolmanda lõigu kohaselt antud summadega, asjaomases osaluslepingus määratud ajavahemiku jooksul, siis osaluslepingut muudetakse. Kasutamata eraldised, mis on seotud summadega, mis liikmesriigid eraldasid vastavalt sätetele, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ühissätete määrusega 2021-2027, või sätetele, mis käsitlevad EAFRD-i kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ÜPP strateegiakavade määrusega, võetakse uuesti kasutusele vastavalt nimetatud määrustele. Kasutamata eraldised, mis on seotud liikmesriigi poolt vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kolmandale lõigule eraldatud summadega, makstakse liikmesriigile tagasi.

5. Osaluslepingu kohaselt liikmesriigi osa raames antava ELi tagatise eraldiste tegemisel kohaldatakse järgmisi reegleid:

- a) pärast käesoleva määruse lõike 3 punktis a osutatud eraldiste moodustamise etappi kasutatakse eraldiste mis tahes aastaülejääki, mis on arvutatud osaluslepinguga ette nähtud eraldiste määra kohaselt nõutava eraldiste summa ja eraldiste tegeliku summa vahena, uuesti vastavalt sätetele, mis käsitlevad ERDFi, ESFi+, Ühtekuuluvusfondi ja EMFAFi kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ühissätete määrusega 2021-2027, või sätetele, mis käsitlevad EAFRD-i kasutamist programmi „InvestEU“ kaudu, mis on ette nähtud ÜPP strateegiakavade määrusega;

- b) erandina finantsmääruse artikli 213 lõikest 4 ei anna pärast käesoleva artikli lõike 3 punktis a osutatud eraldiste moodustamise etappi tehtud eraldised liikmesriigi osa raames ELi tagatise osa kättesaadavuse ajal alust vahendite igaaastaseks täiendamiseks;
 - c) komisjon teavitab viivitamata liikmesriiki, kui liikmesriigi osa raames antud ELi tagatise osa realiseerimise tulemusel väheneb ELi tagatise selle osa eraldiste tase alla 20 % ELi algsetest eraldistest;
 - d) kui liikmesriigi osa raames antud ELi tagatise selle osa eraldised jõuavad 10 %ni algsetest eraldistest, peab asjaomane liikmesriik tegema komisjoni nõudel finantsmääruse artiklis 212 osutatud ühisesse eraldisfondi eraldisi kuni 5 % ulatuses algsetest eraldistest.
6. Artikli 4 lõike 1 kolmandas lõigus osutatud summade puhul määratakse aastaülejäakide ja lisavahendite haldamine pärast eraldiste moodustamise etappi kindlaks osaluslepingus.

III PEATÜKK

Komisjoni ja EIP grupi partnerlus

Artikkel 11

Partnerluse ulatus

1. Komisjon ja EIP grupp seavad käesoleva määruse alusel sisse partnerluse, mille eesmärk on toetada programmi "InvestEU" rakendamist ning soodustada vahendite sidusat, kaasavat, täiendavat ja tõhusat kasutust. Käesoleva määruse kohaselt ja vastavalt lõikes 3 osutatud lepingutes täpsemini kindlaks määratud tingimustele teeb EIP grupp järgmist:
- a) rakendab artikli 13 lõikes 4 osutatud ELi tagatise osa;
 - b) toetab InvestEU fondi ELi osa ja, kui see on kohaldatav, siis liikmesriigi osa rakendamist, eelkõige sellega, et:
 - i) aitab koos võimalike rakenduspartneritega koostada investeerimissuuniseid vastavalt artikli 8 lõikele 9, aitab koostada tulemustabelit vastavalt artiklile 22 ja muid dokumente, milles antakse praktilisi juhiseid InvestEU fondi kasutamiseks;
 - ii) määrab koos komisjoni ja võimalike rakenduspartneritega kindlaks riskihindamismetoodika ja riskide kindlaks tegemise süsteemi, mis on seotud rakenduspartnerite rahastamis- ja investeerimistoimingutega, et neid toiminguid saaks hinnata ühtse skaala alusel;
 - iii) hindab komisjoni taotlusel ja kokkuleppel asjaomase võimaliku rakenduspartneriga tema süsteeme ja annab nende süsteemide kohta sihipäraselt tehnilist nõu, kui seda on vaja järelduste tõttu, milleni jõuti selle võimaliku rakenduspartneri kavandatud finantstoodete rakendamise sambapõhise hindamise auditi käigus, ja sellises ulatuses, mida on nende järelduste kohaselt vaja;
 - iv) esitab mittesiduva arvamuse pangandusalaste aspektide kohta, eelkõige finantsriski ja finantstingimuste kohta, mis on seotud ELi tagatise selle osaga, mis tuleb eraldada rakenduspartnerile (v.a EIP grupp), nagu see on määratletud selle rakenduspartneriga sõlmitavas tagatislepingus;
 - v) teeb komisjoniga kokkulepitud eeldustel finantsriski ja koondportfellilt teenitava tasu kohta simulatsioone ja koostab prognoose;
 - vi) mõõdab koondportfelli finantsriski ja esitab koondportfelli kohta finantsaruandeid ning

- vii) osutab komisjoni taotlusel ja rakenduspartneri nõusolekul komisjonile käesoleva artikli lõike 3 punktis b osutatud lepingus sätestatud restruktureerimis- ja sissenõudmisteenusid kooskõlas artikli 17 lõike 2 punktiga g, kui rakenduspartner ei ole asjaomase tagatislepingu alusel toimuva restruktureerimise ja sissenõudmise eest enam vastutav;
- c) võib liikmesriigi tugipanga või finantseerimisasutuse taotlusel pakkuda talle artikli 25 lõike 2 punktis h osutatud suutlikkuse suurendamist ja muid teenuseid, mis on seotud ELi tagatisega toetatavate finantstoodete rakendamisega;
- d) seoses InvestEU nõustamiskeskusega
- i) eraldatakse talle artikli 25 osutatud nõustamisalgatuste ja käesoleva punkti alapunktis ii osutatud operatiivülesannete jaoks artikli 4 lõikes 3 osutatud rahastamispaketist kuni 300 000 000 euro suurune summa;
- ii) nõustab ta komisjoni ja täidab lõike 3 punktis c osutatud lepingus sätestatud operatiivülesandeid, tehes järgmist:
- toetab komisjoni InvestEU nõustamiskeskuse kavandamisel, loomisel ja töös;
 - hindab nõustamistoe taotlusi, mis komisjoni arvates ei kuulu olemasolevate nõustamisalgatuste alla, selleks et toetada komisjoni eraldamisotsust seoses artikli 25 lõike 2 punktis a määratletud keskse kontaktpunkti kaudu saadud nõustamistaotlustega;
 - toetab liikmesriikide tugipankasid ja finantseerimisasutusi artikli 25 lõike 2 punktis h osutatud suutlikkuse suurendamise kaudu, et suurendada nende nõustamissuutlikkust nõustamisalgatustes osalemiseks, kui pank või finantseerimisasutus seda taotleb;
 - sõlmib komisjoni ja võimaliku nõustamispartneri taotlusel ning EIP grupi nõusolekul nõustamispartneritega komisjoni nimel lepinguid nõustamisalgatuste elluviimiseks.

EIP grupp tagab, et esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud EIP ülesandeid täidetakse täiesti sõltumatult tema rollist nõustamispartnerina.

Asjakohasel juhul teeb komisjon esimese lõigu punkti b alapunktis iv osutatud EIP grupi arvamuse järelduste põhjal rakenduspartneriga koostööd. Komisjon annab EIP grupile oma otsusest teada.

2. Pangandusalane teave, mille komisjon edastab EIP grupile vastavalt lõike 1 esimese lõigu punkti b alapunktidele ii, iv, v ja vi, hõlmab ainult teavet, mida EIP grupil on nende alapunktide kohaste kohustuste täitmiseks tingimata vaja. Komisjon määrab tihedas dialoogis EIP grupi ja võimalike rakenduspartneritega kindlaks selle pangandusala teabe laadi ja ulatuse, võttes arvesse ELi tagatise usaldusväärse finantsjuhtimise nõudeid, rakenduspartneri õigustatud huve seoses tundliku äriteabega ja EIP grupi vajadusi, et täita nimetatud alapunktide kohaseid kohustusi.

3. Partnerluse tingimused sätestatakse lepingutes, sealhulgas:

- a) artikli 13 lõikes 4 osutatud ELi tagatise osa andmise ja rakendamise puhul:
- i) komisjoni ja EIP grupi vahelises tagatislepingus või
- ii) eraldi tagatislepingutes komisjoni ning EIP ja EIP põhikirja artikli 28 lõike 1 kohaselt asutatud tütarettevõtjate või muude üksuste vahel vastavalt olukorrale;
- b) komisjoni ja EIP grupi vahelises lepingus seoses lõike 1 esimese lõigu punktidega b ja c;
- c) komisjoni ja EIP grupi vahelises lepingus InvestEU nõustamiskeskuse kohta;

d) EIP grupi ning liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutuste vahel sõlmitud teenuselepingutes, mis puudutavad suutlikkuse suurendamise ja muid teenuseid, mis osutatakse kooskõlas lõike 1 esimese lõigu punktiga c.

4. Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 18 lõike 3 ja artikli 25 lõike 4 kohaldamist, peavad kulud, mis tekivad EIP grupil käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktides b ja c osutatud ülesannete täitmisel, vastama käesoleva artikli lõike 3 punktis b osutatud lepingu tingimustele ning neid võib katta ELi tagatisega seotud tagasimaksete või tulude arvelt või eraldiste arvelt kooskõlas finantsmääruse artikli 211 lõigetega 4 ja 5 või käesoleva määruse artikli 4 lõikes 3 osutatud rahastamispaketist, kusjuures EIP grupp peab neid kulusid põhjendama ja nende üldine ülemmäär on 7 000 000 eurot.

5. Kulud, mis tekivad EIP grupil lõike 1 esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud operatiivülesannete täitmisel, kaetakse ja tasutakse täielikult lõike 1 esimese lõigu punkti d alapunktis i osutatud summast, kusjuures EIP grupp peab neid kulusid põhjendama ja nende üldine ülemmäär on 10 000 000 eurot.

Artikkel 12

Huvide konfliktid

1. EIP grupp võtab artiklis 11 osutatud partnerluse raames kõik vajalikud meetmed ja ettevaatusabinõud, et vältida huvide konflikte teiste rakenduspartneritega, sealhulgas moodustab ta artikli 11 lõike 1 esimese lõigu punkti b alapunktides iii–vi osutatud ülesannete täitmiseks spetsiaalse sõltumatu töörühma. Selle töörühma suhtes kehtivad ranged konfidentsiaalsusnormid, mida kohaldatakse ka töörühmast lahkunud rühmaliikmetele.

2. EIP grupp ja teised rakenduspartnerid teatavad komisjonile viivitamata igast olukorrast, kus huvide konflikt on olemas või tõenäoliselt tekib. Kahtluse korral teeb komisjon kindlaks, kas esineb huvide konflikt, ja teavitab EIP gruppi oma järeldusest. Huvide konflikti korral võtab EIP grupp vajalikud meetmed. EIP grupp teavitab juhatust nendest meetmetest ja nende tulemustest.

3. EIP grupp võtab InvestEU nõustamiskeskuse rakendamisel vajalikud ettevaatusabinõud, et vältida olukordi, kus huvide konflikt võib tekkida, eelkõige seoses artikli 11 lõike 1 esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud operatiivülesannetega, mida ta täidab komisjoni toetamiseks. Huvide konflikti korral võtab EIP grupp vajalikud meetmed.

IV PEATÜKK

ELi tagatis

Artikkel 13

ELi tagatis

1. ELi tagatis antakse rakenduspartneritele tagasisõltumatu, tingimusteta ja nõudmisel väljamakstava tagatisena vastavalt finantsmääruse artikli 219 lõikele 1 ja seda hallatakse vastavalt finantsmääruse X jaotisele eelarve kaudse täitmise korras.

2. ELi tagatise eest makstav tasu on seotud finantstoodete omaduste ja riskiprofiliga, võttes arvesse aluseks olevate rahastamis- ja investeerimistoimingute laadi ning finantstoodete poliitikaeesmärkide täitmist.

Kui see on piisavalt põhjendatud finantstoote poliitikaeesmärkide laadi tõttu ja seetõttu, et finantstooted peavad sihtrühma kuuluvate lõplike vahendite saajate jaoks taskukohased olema, võib lõpliku vahendite saaja jaoks rahastamiskulusid vähendada või rahastamistingimusi parandada, vähendades ELi tagatise eest makstavat tasu või kattes vajaduse korral rakenduspartneril tekkinud tasumata halduskulud liidu eelarvest, eeskätt:

- a) kui halvenenud finantsturutingimused takistaksid rahastamis- või investeerimistoimingu elluviimist turupõhise hinnakujunduse alusel või
- b) kui see on vajalik rahastamis- ja investeerimistoimingute hoogustamiseks sektorites või piirkondades, kus esineb märkimisväärne turutõrge või mitteoptimaalne investeerimisolukord, või investeerimisplatvormide loomise hõlbustamiseks;

Teises lõigus osutatud ELi tagatise eest makstavat tasu võib vähendada või rakenduspartneril tekkinud tasumata halduskulusid katta vaid ulatuses, mis ei mõjuta oluliselt InvestEU tagatise eraldisi.

ELi tagatise eest makstava tasu vähendamisest saavad täielikult kasu lõplikud vahendite saajad.

3. Finantsmääruse artikli 219 lõikes 4 sätestatud tingimust kohaldatakse igale rakenduspartnerile portfelli põhisel.
4. 75 % ELi osas antavast ELi tagatisest, millele on osutatud artikli 4 lõike 1 esimeses lõigus ja mille suurus on 19 614 232 554 eurot, antakse EIP grupile. EIP grupi rahalise osaluse kogusumma on 4 903 558 139 eurot. See osalus antakse sellisel viisil ja vormis, millega hõlbustatakse InvestEU fondi rakendamist ja artikli 15 lõikes 2 sätestatud eesmärkide saavutamist.
5. Ülejäänud 25 % ELi osa raames antavast ELi tagatisest antakse teistele rakenduspartneritele, kelle rahaline osalus määratakse kindlaks tagatislepingutes.
6. Antakse endast parim, et investeerimisperioodi lõpuks oleks hõlmatud ulatuslik sektorite ja piirkondade ring ja ära hoiatud ülemäärane sektoripõhine või geograafiline kontsentratsioon. Need pingutused hõlmavad stiimuleid väiksematele või vähem keerukatele liikmesriikide tugipankadele ja finantseerimisasutustele, millel on suhteline eelis tänu oma kohalikele esindustele, teadmistele ja investeerimisoskustele. Komisjon töötab nimetatud pingutuste toetamiseks välja ühtse lähenemisviisi.
7. Käesoleva määruse artikli 4 lõike 2 esimeses lõigus osutatud ELi tagatise toetus antakse määruse (EL) 2020/2094 artikli 3 lõikes 6 sätestatud tingimustel. Muudel juhtudel võidakse ELi tagatise toetust anda käesoleva määrusega hõlmatud rahastamis- ja investeerimistoimingutele investeerimisperioodiks, mis lõpeb 31. detsembril 2027.

Artikli 4 lõike 2 esimeses lõigus osutatud ELi tagatisega seotud lepingud rakenduspartneri ning lõpliku vahendite saaja või finantsvahendaja või artikli 16 lõike 1 punktis a osutatud muu üksuse vahel allkirjastatakse hiljemalt ühe aasta jooksul pärast seda, kui rakenduspartner on asjaomase rahastamis- või investeerimistoimingu heaks kiitnud. Muudel juhtudel allkirjastatakse lepingud rakenduspartneri ning lõpliku vahendite saaja või finantsvahendaja või artikli 16 lõike 1 punktis a osutatud muu üksuse vahel 31. detsembriks 2028.

Artikkel 14

Kõlblikud rahastamis- ja investeerimistoimingud

1. InvestEU fond toetab üksnes selliseid rahastamis- ja investeerimistoiminguid, mis:
 - a) vastavad finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktides a–e sätestatud tingimustele, eelkõige seoses turutõrgete, mitteoptimaalsete investeerimisolukordade ja täiendavusega, nagu on sätestatud finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktides a ja b ning käesoleva määruse V lisas, ja kui see on asjakohane, kaasavad maksimaalselt erasektori investeeringuid vastavalt finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktile d;

- b) aitavad kaasa liidu poliitikaeesmärkide saavutamisele ja kuuluvad asjaomase poliitikaohu raames tehtavate rahastamis- ja investeerimistoimingute puhul kõlblikesse valdkondadesse vastavalt käesoleva määruse II lisale;
- c) ei toeta rahaliselt käesoleva määruse V lisa B jaos esitatud väljajäetud tegevusi ning
- d) on kooskõlas investeerimissuunistega.

2. Lisaks projektidele, mis toimuvad liidus või ülemeremaal või -territooriumil, mis on liikmesriigiga seotud vastavalt ELi toimimise lepingu II lisas sätestatule, võib InvestEU fondist toetada rahastamis- ja investeerimistoimingute kaudu järgmisi projekte ja tegevusi:

- a) ühes või mitmes liikmesriigis asuvate või asutatud üksuste osalusel toimuvad projektid, mis ulatuvad ühte või mitmesse kolmandasse riiki, sealhulgas ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid, Euroopa naabruspoliitikas osalevad riigid, Euroopa Majanduspiirkonna riigid või Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni kuuluvad riigid, või ülemeremaal või -territooriumile, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu II lisas, või assotsieerunud kolmandasse riiki, olenemata sellest, kas kõnealustes kolmandates riikides või ülemeremaal või -territooriumidel on olemas partner või mitte;
- b) rahastamis- ja investeerimistoimingud artiklis 5 osutatud kolmandates riikides, kes osalevad konkreetsetes finantstootes.

3. InvestEU fond võib toetada rahastamis- ja investeerimistoiminguid, millega antakse rahalisi vahendeid lõplikele vahendite saajatele, kes on õigussubjektid, mis on asutatud järgmistes riikides või järgmistel territooriumitel:

- a) liikmesriik või liikmesriigiga seotud ülemeremaa või -territoorium, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu II lisas;
- b) kolmas riik, mis on programmiga „InvestEU“ ühinenud kooskõlas artikliga 5;
- c) lõike 2 punktis a osutatud kolmas riik, kui see on asjakohane;
- d) muud kolmandad riigid, kui seda on vaja projekti rahastamiseks punktis a, b või c osutatud riigis või territooriumil.

Artikkel 15

Rakenduspartnerite (v.a EIP grupp) valimine

1. Komisjon valib rakenduspartnerid (v.a EIP grupp) kooskõlas finantsmääruse artikliga 154.

Rakenduspartnerid võivad moodustada rühma. Rakenduspartner võib olla ühe või mitme rühma liige.

ELi osa puhul peavad kõlblikud vastaspoolde olema väljendanud oma huvi artikli 13 lõikes 5 osutatud ELi tagatise osa vastu.

Liikmesriigi osa puhul võib asjaomane liikmesriik esitada huvi väljendanud vastaspoolte hulgast rakenduspartneriks ühe või mitu vastaspoolt. Asjaomane liikmesriik võib rakenduspartneriks esitada ka EIP grupi ja sõlmida omal kulul EIP grupiga lepingu, et pakkuda artiklis 11 loetletud teenuseid.

Kui asjaomane liikmesriik rakenduspartnerit ei esita, toimib komisjon vastavalt käesoleva lõike kolmandale lõigule ja valib rakenduspartnerid nende kõlblike vastaspoolte seast, kes suudavad teha rahastamis- ja investeerimistoiminguid asjaomastes geograafilistes piirkondades.

2. Rakenduspartnerite valimisel tagab komisjon, et InvestEU fondi finantstootete portfell vastab järgmistele eesmärkidele:

- a) maksimeerida artiklis 3 sätestatud eesmärkide hõlmavust;
- b) maksimeerida ELi tagatise mõju rakenduspartneri eraldatud omavahendite kaudu;
- c) kaasata maksimaalselt erasektori investeeringuid, kui see on asjakohane;

- d) edendada innovatiivseid finants- ja riskilahendusi, et käsitleda turutõrkeid ja mitteoptimaalseid investeerimisolukordi;
 - e) tagada geograafiline hajutus ELi tagatise järkjärgulise andmise kaudu ning võimaldada väiksemate projektide rahastamist;
 - f) tagada piisav riskide hajutus.
3. Rakenduspartnerite valimisel võtab komisjon arvesse ka järgmist:
- a) liidu eelarve võimalik kulu ja tulu;
 - b) rakenduspartneri suutlikkus täielikult täita finantsmääruse artikli 155 lõigete 2 ja 3 nõudeid seoses maksustamise vältimisega, maksupettuse, maksudest kõrvalehoidumisega, rahapesu, terrorismi rahastamise ja koostööd mittetegevate jurisdiktsioonidega.
4. Rakenduspartneriks võib valida riiklikke tugipankasid ja finantseerimisasutusi, kui need vastavad käesolevas artiklis sätestatud nõuetele.

Artikkel 16

Kõlblikud rahastamisliigid

1. ELi tagatist võib kasutada rakenduspartnerite pakutava järgmist liiki rahastamise riski katmiseks:
- a) laenud, tagatised, edasitagatised, kapitalituru instrumendid, muud liiki rahastamis- või krediitkvaliteedi parandamise instrumendid, sealhulgas allutatud võlainstrumendid, omakapitali- või kvaasiomakapitali investeringud, mis antakse otseselt või kaudselt finantsvahendajate, fondide, investeerimisplatvormide või muude vahendite kaudu lõplikele vahendite saajatele;
 - b) rakenduspartneri poolt teisele finantseerimisasutusele antavad rahalised vahendid või tagatised, mis võimaldavad viimasel pakkuda punktis a osutatud rahastust.

ELi tagatisega katmiseks antakse, omandatakse või emiteeritakse artikli 14 lõikes 1 osutatud rahastamis- ja investeerimistoimingute toetuseks käesoleva lõike esimese lõigu punktides a ja b osutatud rahastamisvahendeid, kui rakenduspartner on andnud rahastamist vastavalt rakenduspartneri allkirjastatud või sõlmitud rahastamislepingule või tehingule pärast tagatislepingu allkirjastamist ja leping ei ole lõppenud või seda ei ole tühistatud.

2. Fondide või muude vahendusstruktuuride kaudu tehtavaid rahastamis- ja investeerimistoiminguid toetatakse ELi tagatisega vastavalt sätetele, mis kehtestatakse investeerimissuunistega, isegi kui selline struktuur investeerib väikse osa oma investeeritud summast väljapoole liitu ja artikli 14 lõikes 2 osutatud kolmandatesse riikidesse või investeerib väikse osa oma investeeritud summast muudesse varadesse kui käesoleva määruse kohaselt kõlblikud varad.

Artikkel 17

Tagatislepingud

1. Komisjon sõlmib iga rakenduspartneriga tagatislepingu ELi tagatise andmise kohta kuni summani, mille määrab kindlaks komisjon.

Kui rakenduspartnerid moodustavad rühma, sõlmitakse komisjoni ja iga rühma kuuluva rakenduspartneri või rühma nimel tegutseva ühe rakenduspartneri vahel üksainus tagatisleping.

2. Tagatisleping sisaldab järgmist:
- a) rakenduspartneri antava rahalise toetuse summa ja tingimused;
 - b) selliste rahaliste vahendite või tagatiste tingimused, mille rakenduspartner annab teisele rakendamises osalevale õigussubjektile, kui see on asjakohane;

- c) üksikasjalikud nõuded ELi tagatise andmise kohta vastavalt artiklile 19, sealhulgas eri liiki rahastamisvahendite portfelli kaetus ja vastavad sündmused, mis võivad tingida ELi tagatise võimaliku realiseerimise;
- d) tasu riski võtmise eest, mis jaotatakse proportsionaalselt liidu ja rakenduspartneri vastava osakaaluga riskide võtmisel või mida on vähendatud piisavalt põhjendatud juhtudel vastavalt artikli 13 lõikele 2;
- e) maksetingimused;
- f) rakenduspartneri kohustus nõustuda komisjoni ja investeringute komitee otsustega seoses ELi tagatise kasutamisega kavandatud rahastamis- või investeerimistoimingu jaoks, ilma et see piiraks rakenduspartneri õigust teha otsus ilma ELi tagatiseta kavandatava rahastamis- või investeerimistoimingu kohta;
- g) sätted ja menetlused, mis on seotud nõuete sissenõudmisega, mis usaldatakse rakenduspartnerile;
- h) finants- ja tegevusaruannete esitamine ning seire ELi tagatisega rahastamis- ja investeerimistoimingute üle;
- i) peamised tulemusnäitajad, eelkõige seoses ELi tagatise kasutamisega, artiklites 3, 8 ja 14 sätestatud eesmärkide ja kriteeriumide täitmisega ning erakapitali kaasamisega;
- j) kui see on asjakohane, sätted ja menetlused seoses segarahastamistoimingutega;
- k) muud asjaomased sätted, mis vastavad finantsmääruse artikli 155 lõike 2 ja X jaotise nõuetele;
- l) asjakohaste mehhanismide olemasolu erainvestorite võimalike probleemide lahendamiseks.

3. Samuti nähakse tagatislepinguga ette, et liidule ettenähtud tasu käesoleva määruse kohastest rahastamis- ja investeerimistoimingutest kantakse üle pärast ELi tagatise realiseerimise tõttu tehtud maksete mahaarvamist.

4. Samuti nähakse tagatislepinguga ette, et rakenduspartnerile tasumisele kuuluvad ELi tagatisega seotud summad arvatakse maha selliste tasude, tulude ja tagasimaksete kogusummast, mille rakenduspartner peab liidule maksma seoses käesoleva määruse kohaste rahastamis- ja investeerimistoimingutega. Kui see summa ei ole piisav, et katta summat, mis tuleb rakenduspartnerile maksta vastavalt artikli 18 lõikele 3, kaetakse puuduolev summa ELi tagatise jaoks ette nähtud eraldistest.

5. Kui tagatisleping on sõlmitud liikmesriigi osa raames, võib sellega ette näha asjaomaste liikmesriikide või piirkondade esindaja osalemise tagatislepingu rakendamise seires.

Artikkel 18

ELi tagatise kasutamise nõuded

1. ELi tagatise andmiseks peab jõustuma asjaomase rakenduspartneriga sõlmitud tagatisleping.
2. Rahastamis- ja investeerimistoimingud kaetakse ELi tagatisega üksnes juhul, kui need vastavad käesolevas määruses ja asjaomastes investeerimissuunistes sätestatud kriteeriumidele ning kui investeringute komitee on jõudnud järeldusele, et need täidavad ELi tagatise saamise tingimusi. Selle eest, et rahastamis- ja investeerimistoimingud vastavad käesolevas määruses ja asjaomastes investeerimissuunistes sätestatud nõuetele, vastutavad rakenduspartnerid.

3. Komisjon ei pea seoses ELi tagatisega kaetud rahastamis- ja investeerimistoimingute rakendamisega maksuma rakenduspartnerile mingeid halduskulusid või -tasusid, välja arvatud juhul, kui rakendatava finantstoote poliitikaeesmärkide laad ja pakutava rahastuse taskukohasus sihtrühma kuuluvate lõplike vahendite saajate jaoks või pakutava rahastuse liik võimaldavad rakenduspartneril komisjonile põhjendada piisavalt erandi vajalikkust. Selliste kulude katmine liidu eelarvest peab piirduma summaga, mis on tingimata vajalik asjaomaste rahastamis- ja investeerimistoimingute tegemiseks, ning seda võib teha ainult sel määral, mil kulud ei ole kaetud rakenduspartnerite poolt asjaomaste rahastamis- ja investeerimistoimingute tulemusel saadud tuludega. Tasude kord sätestatakse tagatislepingus ning see peab olema kooskõlas käesoleva määruse artikli 17 lõike 4 ja finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punkti g sätetega.

4. Lisaks võib rakenduspartner kasutada ELi tagatist sissenõudmiskulude asjakohase osa katteks vastavalt artikli 17 lõikele 4, välja arvatud juhul, kui need arvatakse maha sissenõutud summast.

Artikkel 19

ELi tagatise ulatus ja tingimused

1. Tasu riski võtmise eest jaotatakse liidu ja rakenduspartneri vahel proportsionaalselt vastavalt nende osale riski võtmisel seoses rahastamis- ja investeerimistoimingute portfelli või asjakohasel juhul üksikute rahastamis- ja investeerimistoimingutega. ELi tagatise eest makstavat tasu võib artikli 13 lõikes 2 osutatud piisavalt põhjendatud juhtudel vähendada.

Rakenduspartneril peab olema ELi tagatisega toetatava rahastamis- ja investeerimistoimingu suhtes enda asjakohane riskipositsioon, välja arvatud juhul, kui rakendatava finantstoote poliitikaeesmärgid on sellist laadi, et rakenduspartneril ei ole võimalik oma riskivõtmisvõimega mõistlikul viisil sellesse tootesse panustada.

2. ELi tagatis katab:

a) artikli 16 lõike 1 punktis a osutatud võlatoodete puhul:

- i) põhisumma ja kõik intressid ja summad, mis kuuluvad tasumisele rakenduspartnerile, kuid kes neid ei saa vastavalt rahastamistoimingu tingimustele enne makseviivituse tekkimist;
- ii) restruktureerimiskahjum;
- iii) kahjum, mis on tingitud muude vääringute kui euro kõikumistest turgudel, kus pikaajalise riskimaandamise võimalused on piiratud;

b) artikli 16 lõike 1 punktis a osutatud omakapitali- või kvaasiomakapitali investeringute puhul: investeeritud summad ja nendega seotud rahastamiskulud ning muude vääringute kui euro kõikumisest tingitud kahjum;

c) artikli 16 lõike 1 punktis b osutatud rakenduspartneri poolt teisele finantseerimisasutusele antavate rahaliste vahendite või tagatiste puhul: kasutatud summad ja nendega seotud rahastamiskulud.

Esimese lõigu punkti a alapunkt i kohaldamisel käsitatakse allutatud laenu puhul tasumise edasilükkamist, vähendatud makset või nõutavat väljumist makseviivituseks.

3. Kui liit teeb ELi tagatise realiseerimise tulemusel rakenduspartnerile makse, kantakse liidule üle rakenduspartneri asjaomased õigused, mis on seotud ELi tagatisega kaetud rahastamis- või investeerimistoimingutega, sel määral, mil need õigused on jätkuvalt olemas.

Rakenduspartner jätkab ülekantud summadega seotud nõuete sissenõudmist liidu nimel ja maksab sissenõutud summadest liidule tagasi.

V PEATÜKK

Juhtimine

Artikkel 20

Nõuandekogu

1. Komisjonile ja artikli 21 kohaselt loodud juhatusel annab nõu nõuandekogu (edaspidi „nõuandekogu“).
2. Nõuandekogu püüab tagada soolise tasakaalu ning selle koosseisu kuulub:
 - a) üks esindaja iga rakenduspartneri puhul;
 - b) üks esindaja igast liikmesriigist;
 - c) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nimetatud üks ekspert;
 - d) Regioonide Komitee nimetatud üks ekspert.
3. Nõuandekogu eesistuja on komisjoni esindaja. EIP grupi määratud esindaja on ase-eesistuja.

Nõuandekogu kohtub korrapäraselt ja vähemalt kaks korda aastas eesistuja nõudmisel.

4. Nõuandekogu:
 - a) annab komisjonile ja juhatusel nõu käesoleva määruse alusel kasutatavate finantstoodete väljatöötamise kohta;
 - b) annab komisjonile ja juhatusel nõu seoses turuarengute, turutingimuste, turutõrgete ja mitteoptimaalsete investeerimisolukordadega;
 - c) vahetab arvamusi seoses turul toimuvaga ja jagab parimaid tavaid.
5. Komisjon nimetab esimesed nõuandekogu liikmed, kes esindavad rakenduspartnereid (v.a EIP gruppi) pärast seda, kui on võimalike rakenduspartneritega konsulteerinud. Nende ametiaja pikkus on üks aasta.
6. Liikmesriikide esindajate koosolekuid korraldatakse eraldi formaadis samuti vähemalt kaks korda aastas ja neid juhatab komisjon.
7. Nõuandekogu ja lõikes 6 osutatud liikmesriikide esindajate koosolekud võivad anda juhatusel kaalumiseks soovitusi programmi „InvestEU“ rakendamise ja toimimise kohta.
8. Nõuandekogu koosolekute üksikasjalikud protokollid avaldatakse nii kiiresti kui võimalik pärast seda, kui nõuandekogu on need kinnitanud.

Komisjon kehtestab nõuandekogu töökorra ja juhhib nõuandekogu sekretariaadi tööd. Et nõuandekogu saaks täita oma ülesandeid, tehakse talle kättesaadavaks kogu asjakohane dokumentatsioon ja teave.

9. Nõuandekogus esindatud liikmesriikide tugipangad ja finantseerimisasutused valivad endi seast rakenduspartnerite (v.a EIP grupp) esindajad artikli 21 kohaselt loodud juhatusel. Liikmesriikide tugipangad ja finantseerimisasutused püüavad saavutada juhatusel tasakaalustatud esindatuse vastavalt suurusele ja geograafilisele asukohale. Valitud esindajad esindavad kõigi muude rakenduspartnerite kui EIP grupi kokkulepitud ühist seisukohta.

Artikkel 21

Juhatus

1. Programmi „InvestEU“ jaoks luuakse juhatus (edaspidi „juhatus“). Juhatus koosneb neljast komisjoni esindajast, kolmest EIP grupi esindajast ja kahest rakenduspartnerite (v.a EIP grupp) esindajast ning ühest eksperdist, kelle Euroopa Parlament nimetab hääleõiguseta liikmena. Euroopa Parlamendi poolt hääleõiguseta liikmena nimetatud ekspert ei küsi ega võta vastu juhiseid liidu institutsioonidelt, organitelt või asutustelt, ühegi liikmesriigi valitsuselt ega muudelt avalik-õiguslikelt või eraõiguslikelt organitelt ning on oma tegevuses täiesti sõltumatu. Ekspert täidab oma ülesandeid erapooletult ja programmi „InvestEU“ huve silmas pidades.

Juhatuse liikmed nimetatakse ametisse neljaks aastaks ja nende ametiaega võib ühe korra pikendada, välja arvatud muude rakenduspartnerite kui EIP grupi esindajad, kes nimetatakse ametisse kaheks aastaks.

2. Juhatus valib komisjoni esindajate hulgast neljaks aastaks esimehe, kelle ametiaega võib ühe korra pikendada. Esimees annab nõuandekogusse kuuluvatele liikmesriikide esindajatele programmi „InvestEU“ rakendamise ja toimimise kohta kaks korda aastas aru.

Juhatuse koosolekute üksikasjalikud protokollid avaldatakse kohe, kui juhatus on need kinnitanud.

3. Juhatus:

- a) annab rakenduspartneritele strateegilisi ja praktilisi suuniseid, sealhulgas suuniseid finantstoodete väljatöötamise ning InvestEU fondi toimimiseks vajalike muude tööpõhimõtete ja menetluste kohta;
- b) võtab vastu riskide meetodilise raamistiku, mille komisjon on koostanud koostöös EIP grupi ja muude rakenduspartneritega;
- c) teeb järelevalvet programmi „InvestEU“ rakendamise üle;
- d) esitab kandidaatide nimekirja kohta enne kandidaadi artikli 24 lõike 2 kohast investeringute komiteesse valimist kõigi oma liikmete seisukohti kajastava arvamuse;
- e) võtab vastu artikli 24 lõikes 4 osutatud investeringute komitee sekretariaadi töökorra;
- f) võtab vastu investeerimisplatvormide tegevuse suhtes kohaldatavad normid.

4. Juhatus kasutab aruteludes konsensuslikku lähenemisviisi, võttes seega võimalikult suurel määral arvesse kõigi liikmete seisukohti. Kui liikmed ei suuda oma seisukohti ühtlustada, võetakse juhatus otsused vastu tema hääleõiguslike liikmete kvalifitseeritud hääleteenamusega, milleks on vähemalt seitse häält.

Artikkel 22

Tulemustabel

1. Luuakse näitajate tulemustabel (edaspidi „tulemustabel“), millega tagatakse, et investeringute komitee hindab ELi tagatise kasutamise taotlusi rakenduspartnerite esitatud rahastamis- ja investeerimistoimingute tegemiseks sõltumatul, läbipaistval ja ühtlustatud viisil.

2. Rakenduspartnerid kannavad rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta tehtud ettepanekute andmed tulemustabelisse.

3. Tulemustabel hõlmab järgmisi elemente:

- a) kavandatava rahastamis- või investeerimistoimingu kirjeldus;
- b) kuidas aitab kavandatav rahastamis- või investeerimistoiming kaasa ELi poliitikaeesmärkide saavutamisele;
- c) täiendavuse kirjeldus;
- d) turutõrke või mitteoptimaalse investeerimisolukorra kirjeldus;

- e) rakenduspartneri rahaline osalus ja tehniline panus;
- f) investeeringu mõju;
- g) rahastamis- või investeerimistoimingu finantsprofiil;
- h) lisanäitajad.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 34 käesoleva määruse täiendamiseks vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse tulemustabeli lisaelemendid, sealhulgas üksikasjalikud reeglid rakenduspartnerite kasutatava tulemustabeli kohta.

Artikkel 23

Poliitikavastavuse kontroll

1. Komisjon kontrollib, kas muude rakenduspartnerite kui EIP kavandatud rahastamis- ja investeerimistoimingud on kooskõlas liidu õiguse ja poliitikaga.
2. Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvaid EIP rahastamis- ja investeerimistoiminguid ei kaeta ELi tagatisega, kui komisjon avaldab EIP põhikirja artiklis 19 sätestatud menetluse raames eitava arvamuse.

Artikkel 24

Investeeringute komitee

1. InvestEU fondi jaoks luuakse täiesti sõltumatu investeeringute komitee (edaspidi „investeeringute komitee“). Investeeringute komitee:
 - a) vaatab läbi rahastamis- ja investeerimistoimingute ettepanekud, mille rakenduspartnerid on esitanud ELi tagatise saamiseks ja mis on läbinud käesoleva määruse artikli 23 lõikes 1 osutatud poliitikavastavuse kontrolli või on saanud EIP põhikirja artiklis 19 sätestatud menetluse raames pooltarvamuse;
 - b) kontrollib nende vastavust käesolevale määrusele ja asjaomastele investeerimissuunistele ning
 - c) kontrollib, kas rahastamis- ja investeerimistoimingud, mida võiks toetada ELi tagatisega, vastavad kõigile asjakohastele nõuetele.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud ülesannete täitmisel pöörab investeerimiskomitee erilist tähelepanu finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktis b ja käesoleva määruse V lisas sätestatud täiendavuse nõuetele ning finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktis d sätestatud erainvesteeringute kogumise nõudele.

2. Investeeringute komitee tuleb kokku neljas erinevas koosseisus, mis vastavad artikli 8 lõikes 1 osutatud neljale poliitikaharule.

Igasse investeeringute komitee koosseisu kuuluvad kuus tasustatud väliseksperti. Ekspertid valib ja määrab ametisse komisjon juhatuse soovitusel. Ekspertid nimetatakse ametisse kuni neljaks aastaks ja nende ametiaega võib ühe korra pikendada. Neile maksab tasu liit. Komisjon võib juhatuse soovitusel otsustada investeeringute komitee tegevliikme ametiaega pikendada ilma käesolevas lõikes sätestatud menetlust kohaldamata.

Ekspertidel on suured asjakohased kogemused projektide struktureerimisel ja rahastamisel või VKEde või muude äriühingute rahastamisel.

Investeeringute komitee koosseis tagab, et tal on laialdased teadmised artikli 8 lõikes 1 osutatud poliitikaharudega hõlmatud sektoritest ja laialdased teadmised liidu geograafilistest turgudest ning et investeeringute komitee tervikuna on sooliselt tasakaalus.

Neli investeringute komitee liiget on investeringute komitee kõigi nelja koosseisu alalised liikmed. Vähemalt ühel alalisel liikmel peavad olema eksperditeadmised kestlike investeringute valdkonnas. Lisaks kuuluvad investeringute komitee neljast koosseisust igasse kaks eksperti, kellel on investeerimisalased kogemused vastava poliitikaharuga hõlmatud sektorites. Juhatus määrab investeringute komitee liikmed asjakohasesse koosseisu või asjakohastesse koosseisudesse. Investeringute komitee valib oma alaliste liikmete hulgast esistuja.

3. Investeringute komitee tegevuses osaledes täidavad selle liikmed oma ülesandeid erapooletult ja üksnes InvestEU fondi huvides. Nad ei tohi küsida ega võtta vastu juhiseid rakenduspartneritelt, liidu institutsioonidelt, liikmesriikidelt ega üheltki teiselt avalik-õiguslikult või eraõiguslikult organilt.

Investeringute komitee kõikide liikmete elulookirjeldused ja huvide deklaratsioonid avalikustatakse ja neid ajakohastatakse. Investeringute komitee liikmed edastavad komisjonile ja juhatusele viivitamata kogu teabe, mida on vaja huvide konflikti puudumise pidevaks kontrollimiseks.

Juhatus võib soovitada komisjonil liikme ametist vabastada, kui see liige ei täida käesolevas lõikes sätestatud nõudeid, või muudel piisavalt põhjendatud juhtudel.

4. Investeringute komiteed abistab käesoleva artikli kohases tegevuses sekretariaat. Sekretariaat on sõltumatu ja allub investeringute komitee esistujale. Sekretariaadi administratiivne asukoht on komisjonis. Sekretariaadi töökord tagab rakenduspartnerite ja vastavate juhtorganite vahelise teabe- ja dokumendivahetuse konfidentsiaalsuse. EIP grupp võib esitada oma ettepanekud rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta otse investeringute komiteele ja annab neist teada sekretariaadile.

Dokumentide hulka, mille rakenduspartnerid peavad esitama, kuuluvad standardne taotlusvorm, artiklis 22 osutatud tulemustabel ja muud dokumendid, mida investeringute komitee peab asjakohaseks, eelkõige turutõrke või mitteoptimaalse investeerimisolukorra kirjeldus ning see, kuidas seda rahastamis- või investeerimistoiminguga leevendatakse, samuti usaldusväärne hinnang, millega näidatakse rahastamis- või investeerimistoimingu täiendavust. Sekretariaat kontrollib rakenduspartnerite (v.a EIP grupi) esitatud dokumentide täielikkust. Investeringute komitee võib paluda asjaomaselt rakenduspartnerilt rahastamis- või investeerimistoimingu ettepaneku kohta selgitusi, sealhulgas kutsuda asjaomase rakenduspartneri esindaja osalema kõnealust toimingut käsitlevas arutelus. Rakenduspartneri antud hinnangud projektide kohta ei ole investeringute komitee jaoks rahastamis- või investeerimistoimingutele ELi tagatise andmisel siduvad.

Investeringute komitee kasutab rahastamis- või investeerimistoimingute ettepanekute hindamisel ja kontrollimisel artiklis 22 osutatud tulemustabelit.

5. Investeringute komitee järeldused võetakse vastu kõigi liikmete lihthäälteenamusega, tingimusel et see lihthäälteenamus hõlmab vähemalt ühte mittealalist liiget sellele poliitikaharule vastavast koosseisust, mille all ettepanek tehakse. Häälte võrdse jagunemise korral on otsustavaks investeringute komitee esistuja hääel.

Investeringute komitee järeldused, millega kiidetakse heaks ELi tagatise andmine rahastamis- või investeerimistoimingutele, on avalikult kättesaadavad ja sisaldavad heakskiitmise põhjendusi ning toiminguid käsitlevat teavet, eelkõige toimingute kirjeldust, teavet projektiarendajate või finantsvahendajate isikute ning toimingute eesmärkide kohta. Järeldustes viidatakse ka tulemustabelist tulenevale üldhinnangule.

Asjaomane tulemustabel tehakse üldsusele kättesaadavaks pärast rahastamis- või investeerimistoimingu, või kui see on asjakohane, allkirjastamist.

Teise ja kolmanda lõigu kohaselt üldsusele kättesaadavaks tehtav teave ei või sisaldada tundlikku äriteavet ega isikuandmeid, mida vastavalt liidu andmekaitsenormidele ei tohi avalikustada. Komisjon edastab investeringute komitee järelduste tundlikku äriteavet sisaldavad osad Euroopa Parlamendile ja nõukogule taotluse korral, järgides seejuures rangeid konfidentsiaalsusnõudeid.

Kaks korda aastas esitab investeeringute komitee Euroopa Parlamendile ja nõukogule loetelu kõigist eelneva kuue kuu jooksul tehtud investeeringute komitee järeldest ja nendega seoses avaldatud tulemustabelid. Kõnealune loetelu hõlmab ka otsuseid, millega keelduti ELi tagatise andmisest. Neile otsustele kohaldatakse rangeid konfidentsiaalsusnõudeid.

Investeeringute komitee sekretariaat teeb investeeringute komitee järeldest asjaomasele rakenduspartnerile kiiresti kättesaadavaks.

Investeeringute komitee sekretariaat registreerib keskses andmehoidlas kogu teabe, mis on seotud investeeringute komiteele esitatud rahastamis- ja investeerimistoimingute ettepanekutega ning investeeringute komitee poolt nende kohta tehtud järeldestega.

6. Kui investeeringute komiteel palutakse kiita heaks ELi tagatise kasutamine rahastamis- või investeerimistoimingu puhul, mis on vahend, programm või struktuur, millel on allprojektid, hõlmab kõnealune heakskiit allprojekte, välja arvatud juhul, kui investeeringute komitee otsustab jätta endale õiguse kiita need heaks eraldi. Investeeringute komiteel ei ole õigust kiita eraldi heaks allprojekte, mille suurus on alla 3 000 000 euro.

7. Kui investeeringute komitee peab seda vajalikuks, võib ta esitada komisjonile kõik investeerimissuuniste kohaldamise või tõlgendamisega seotud praktilised küsimused.

VI PEATÜKK

InvestEU nõustamiskeskus

Artikkel 25

InvestEU nõustamiskeskus

1. Komisjon loob InvestEU nõustamiskeskuse. InvestEU nõustamiskeskus annab nõustamistuge investeerimisprojektide kindlakstegemiseks, ettevalmistamiseks, arendamiseks, struktureerimiseks, hankimiseks ja rakendamiseks ning aitab suurendada projektiarendajate ja finantsvahendajate suutlikkust rakendada rahastamis- ja investeerimistoiminguid. Selline toetus võib hõlmata projekti elutsükli või toetatava üksuse rahastamise mis tahes etappi.

Komisjon sõlmib EIP grupi ja muude võimalike nõustamispartneritega nõustamislepingud ning teeb neile ülesandeks käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud nõustamistoe andmise ja lõikes 2 osutatud teenuste osutamise. Komisjon võib rakendada ka nõustamisalgatusi, sealhulgas sõlmides selleks lepinguid väliste teenusepakkujatega. Komisjon loob InvestEU nõustamiskeskusele keskse kontaktpunkti ja jaotab nõustamistoe taotlused nendega tegelemiseks kohaste nõustamisalgatuste vahel. Komisjon, EIP grupp ja muud nõustamispartnerid teevad tihedat koostööd, et tagada kogu liidus toetuse tõhusus, koostoime ja tulemuslik geograafiline hõlmavus, võttes kohaselt arvesse olemasolevaid struktuure ja tööd.

Nõustamisalgatused on kättesaadavad iga artikli 8 lõikes 1 osutatud poliitikaharu raames, hõlmates asjaomase poliitikaharu sektoreid. Lisaks pakutakse nõustamisalgatusi sektoriülese komponendi raames.

2. InvestEU nõustamiskeskus teeb eelkõige järgmist:

- a) tagab keskse kontaktpunkti, mida juhib ja haldab komisjon, et abistada ametiasutusi ja projektiarendajaid projektide arendamisel InvestEU nõustamiskeskuse raames;
- b) levitab ametiasutustele ja projektiarendajatele kogu kättesaadavat lisateavet investeerimissuuniste kohta, sealhulgas komisjoni esitatud teavet investeerimissuuniste kohaldamise või tõlgendamise kohta;

- c) aitab asjakohasel juhul projektiarendajatel arendada oma projekte nii, et need vastaksid artiklites 3 ja 8 sätestatud eesmärkidele ja artiklis 14 sätestatud kõlblikuskriteeriumidele, ja hõlbustab muu hulgas üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide arendamist ja väikesemahuliste projektide koondamist, sealhulgas käesoleva lõike punktis f osutatud investeerimisplatvormide kaudu, tingimusel et selline abi ei mõjuta investeringute komitee järeldusi sellistele projektidele ELi tagatise andmise kohta;
- d) toetab meetmeid ja suurendab kohalikke teadmisi, et hõlbustada InvestEU fondi toetuse kasutamist kogu liidus, ja aitab võimaluse korral aktiivselt saavutada InvestEU fondi valdkondliku ja geograafilise hajutatuse eesmärki, toetades rakenduspartnereid võimalike rahastamis- ja investeerimistoimingute algatamisel ja arendamisel;
- e) hõlbustab koostööplatvormide loomist vastastikuseks teabevahetuseks ning andmete, oskusteabe ja parimate tavade jagamiseks, et toetada projektide väljatöötamist ja valdkonna arendamist;
- f) pakub ennetavat nõustamistuge investeerimisplatvormide, sealhulgas piiriüleste ja makropiirkondlike investeerimisplatvormide loomiseks ning selliste investeerimisplatvormide loomiseks, mis koondavad ühe või mitme liikmesriigi väikese või keskmise suurusega projektid teema või piirkonna järgi;
- g) toetab segarahastamist liidu eelarvest või muudest allikatest rahastatavate toetuste või rahastamisvahenditega, et tugevdada liidu rahastamisvahendite omavahelist koostoimet ja täiendavust ning maksimeerida programmi „InvestEU“ finantsvõimendust ja mõju;
- h) toetab suutlikkuse suurendamise meetmeid, et arendada organisatsioonilist suutlikkust, oskusi ja protsesse ning kiirendada organisatsioonide investeerimisvalmidust, et ametiasutused ja projektiarendajad saaksid koostada investeerimisprojektide loetelud, töötada välja rahastamismehhanismid ja investeerimisplatvormid ja juhtida projekte ning et finantsvahendajad saaksid rakendada rahastamis- ja investeerimistoiminguid selliste üksuste toetuseks, kellel on raskusi juurdepääsul rahastusele, sealhulgas toetades riskianalüüsi suutlikkuse arendamist või valdkondlike teadmiste täiendamist;
- i) pakub nõustamistuge idufirmadele, eriti kui nad püüavad kaitsta oma teadus- ja innovatsiooniinvesteringuid intellektuaalomandiõiguste, näiteks patentide omandamisega.

3. InvestEU nõustamiskeskust saavad kasutada avaliku sektori ja erasektori projektiarendajad, sealhulgas VKEd ja idufirmad, ametiasutused ja liikmesriikide tugipangad ja finantseerimisasutused ning finants- ja muud vahendajad.

4. Komisjon sõlmib iga nõustamispartneriga nõustamislepingu ühe või mitme nõustamisalgatuse rakendamiseks. InvestEU nõustamiskeskus võib lõikes 2 osutatud teenuste eest nõuda tasu, et katta osa nende teenuste osutamise kuludest, välja arvatud riiklikele projektiarendajatele või mittetulundusühingutele osutatavate teenuste puhul, mis on tasuta, kui see on põhjendatud. Lõike 2 kohaste VKEdele osutatavate teenuste eest võetavad tasud võivad moodustada kõnealuste teenuste osutamise seotud kuludest kuni ühe kolmandiku.

5. Lõikes 1 osutatud tegevuste elluviimiseks ja nõustamistoe andmise hõlbustamiseks tugineb InvestEU nõustamiskeskus komisjoni, EIP grupi ja muude nõustamispartnerite eksperditeadmiste.

6. Iga nõustamisalgatus hõlmab komisjoni ja nõustamispartneri vahelist kulude jagamise mehhanismi, välja arvatud juhul, kui komisjon piisavalt põhjendatud juhtudel, kui see on vajalik nõustamisalgatuse eripära tõttu ja kui kõigi nõustamispartnerite ühtne ja võrdne kohtlemine on tagatud, nõustub katma kõik nõustamisalgatuse kulud.

7. InvestEU nõustamiskeskus loob vajaduse korral kohaliku esinduse. Eelkõige luuakse kohalik esindus sellistes liikmesriikides või piirkondades, kellel on InvestEU fondi alla kuuluvate projektide arendamisel probleeme. InvestEU nõustamiskeskus aitab anda teadmisi edasi piirkondlikule ja kohalikule tasandile, et luua piirkondlik ja kohalik suutlikkus ja eksperditeadmised lõikes 1 osutatud nõustamistoe andmiseks, sealhulgas nõustamistoe andmiseks väikeste projektide rakendamiseks ja kaasamiseks.

8. Lõikes 1 osutatud nõustamistoe andmiseks ja nõustamistoe andmise hõlbustamiseks kohalikul tasandil teeb InvestEU nõustamiskeskus võimaluse korral koostööd liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutustega ning tugineb nende eksperditeadmistele. Asjakohasel juhul sõlmitakse InvestEU nõustamiskeskuse raames liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutustega koostöölepingud, vähemalt ühe liikmesriigi tugipanga või finantseerimisasutusega liikmesriigi kohta.

9. Asjakohasel juhul soovivad rakenduspartnerid projektide, eelkõige väikesemahuliste projektide arendajatel, kes taotlevad rahastamist, taotleda seoses oma projektidega InvestEU nõustamiskeskuse tuge, et asjakohasel juhul saaks projektide ettevalmistamist tõhustada ning hinnata, kas projekte saab ühendada.

Kui see on asjakohane, teavitavad rakenduspartnerid ja nõustamispartnerid projektiarendajaid ka võimalusest lisada nende projektid artiklis 26 osutatud InvestEU portaali.

VII PEATÜKK

InvestEU portaal

Artikkel 26

InvestEU portaal

1. Komisjon loob InvestEU portaali. InvestEU portaal on hõlpsasti ligipääsetav ja kasutajasõbralik projektide andmebaas, kust saab asjakohast teavet kõikide projektide kohta.
2. InvestEU portaal pakub projektiarendajatele kanalit, mille kaudu muuta investoritele nähtavaks projektid, mille jaoks nad rahastamist soovivad. Projektide lisamine InvestEU portaali ei mõjuta otsuseid selliste projektide lõpliku valiku kohta, millele antakse toetust käesoleva määruse või mõne teise liidu rahastamisvahendi raames, ega otsuseid avalik-õigusliku rahastamise kohta. InvestEU portaalil on loetletud üksnes need projektid, mis on kooskõlas liidu õiguse ja poliitikaga.
3. Komisjon edastab liidu õiguse ja poliitikaga kooskõlas olevad projektid asjaomastele rakenduspartneritele. Kui see on asjakohane ja kui nõustamisalgatus on olemas, edastab komisjon sellised projektid ka InvestEU nõustamiskeskusele.
4. Rakenduspartnerid vaatavad läbi projektid, mis kuuluvad nende geograafilisse ulatusse ja tegevusvaldkonda.

VIII PEATÜKK

Aruandekohustus, seire, aruandlus, hindamine ja kontroll

Artikkel 27

Aruandekohustus

1. Euroopa Parlamendi või nõukogu taotluse korral annab juhatus esimees taotluse esitanud institutsioonile aru InvestEU fondi tulemustest, osaledes muu hulgas Euroopa Parlamendis toimuval kuulamisel.
2. Juhatus esimees vastab Euroopa Parlamendi või nõukogu poolt InvestEU fondile esitatud küsimustele kas suuliselt või kirjalikult viie nädala jooksul alates küsimuse saamisest.

*Artikkel 28***Seire ja aruandlus**

1. Näitajad, mille abil antakse aru artiklis 3 sätestatud programmi „InvestEU“ üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest, on esitatud III lisas.
2. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et programmi „InvestEU“ rakendamise ja selle tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal ning need võimaldavad riski- ja tagatisportfelli piisavat seiret. Selleks kehtestatakse rakenduspartneritele, nõustamispartneritele ja muudele liidu rahaliste vahendite saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded, nagu see on asjakohane.
3. Komisjon annab programmi „InvestEU“ rakendamise kohta aru vastavalt finantsmääruse artiklitele 241 ja 250. Kooskõlas finantsmääruse artikli 41 lõikega 5 esitatakse aastaaruandes teave programmi rakendamise taseme kohta, hinnates seda programmi eesmärkide ja tulemusnäitajate alusel. Selleks esitab iga rakenduspartner igal aastal teabe, mida on vaja, et komisjon saaks täita oma aruandluskohustusi, sealhulgas teave ELi tagatise toimimise kohta.
4. Iga rakenduspartner esitab iga kuue kuu järel komisjonile aruande käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta, jaotatuna ELi ja liikmesriigi osa vahel, kui see on asjakohane. Iga rakenduspartner esitab liikmesriigi osa puudutava teabe ka liikmesriigile, kelle osa ta rakendab. Aruandes hinnatakse, kas ELi tagatise kasutamise nõuded on täidetud ja käesoleva määruse III lisas osutatud peamised tulemusnäitajad saavutatud. Aruanne sisaldab samuti statistilisi, finants-, tegevus- ja raamatupidamisandmeid iga rahastamis- või investeerimistoimingu kohta ning oodatavate rahavoogude hinnanguid osa, poliitikaharu ja InvestEU fondi tasandil. Kord aastas hõlmab EIP grupi ja asjakohasel juhul muude rakenduspartnerite aruanne ka teavet käesoleva määrusega hõlmatud rahastamis- ja investeerimistoimingute tegemisel tekkinud investeerimiskistuste kohta. Aruanded peavad sisaldama teavet, mille rakenduspartnerid peavad esitama finantsmääruse artikli 155 lõike 1 punkti a kohaselt.
5. Programmi „InvestEU“ eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tõhusa hindamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 34 vastu delegeeritud õigusakte III lisa muutmiseks seoses näitajatega, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.

*Artikkel 29***Hindamine**

1. Programmi „InvestEU“ hindamised toimuvad nii, et nende tulemusi saaks õigel ajal kasutada otsustamisprotsessis.
2. Komisjon esitab 30. septembriks 2024 Euroopa Parlamendile ja nõukogule sõltumatu vahehindamise aruande programmi „InvestEU“ ja eelkõige ELi tagatise kasutamise, artikli 11 lõike 1 esimese lõigu punktide b ja c kohaste EIP grupi kohustuste täitmise, artikli 13 lõigetes 4 ja 5 sätestatud ELi tagatise jaotamise, InvestEU nõustamiskeskuse rakendamise, artikli 11 lõike 1 esimese lõigu punkti d alapunktis i sätestatud eelarveeraldiste ja artikli 8 lõike 8 kohta. Eelkõige peab hindamine näitama, kuidas on rakenduspartnerite ja nõustamispartnerite kaasamine programmi „InvestEU“ rakendamisse aidanud saavutada programmi „InvestEU“ eesmarke ning ELi poliitikaeesmarke, eriti seoses toetatud rahastamis- ja investeerimistoimingute lisaväärtuse ning geograafilise ja valdkondliku tasakaaluga. Hindamise käigus hinnatakse ka artikli 8 lõike 5 kohase kestlikkuskontrolli kohaldamist ja artikli 8 lõike 1 punktis c osutatud VKEde poliitikaharu raames VKEde keskendumist.

3. Programmi „InvestEU“ rakendamise lõpus, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2031, esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule programmi „InvestEU“ ja eelkõige ELi tagatise kasutamise kohta sõltumatu lõpphindamise aruande.
4. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.
5. Rakenduspartnerid ja nõustamispartnerid aitavad kaasa hindamistele, mida komisjon teeb vastavalt lõigetele 2 ja 3, ja esitavad selleks vajalikku teavet.
6. Vastavalt finantsmääruse artikli 211 lõikele 1 vaatab komisjon iga kolme aasta järel finantsmääruse artiklis 250 osutatud aastaaruandes läbi käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 sätestatud eraldiste määra sobivuse ELi tagatisega kaetud rahastamis- ja investeerimistoimingute tegeliku riskiprofiiliga. Komisjonil on õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas käesoleva määruse artikliga 34, et käesolevat määrust muuta, kohandades kõnealuse läbivaatamise alusel käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 sätestatud eraldiste määra kuni 15 %.

Artikkel 30

Auditid

Liidu rahaliste vahendite kasutamise auditid, mille on teinud isik või üksus, sealhulgas isik või üksus, keda liidu institutsioonid või asutused ei ole selleks volitanud, on finantsmääruse artikli 127 kohase üldise kindluse aluseks.

Artikkel 31

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis „InvestEU“ rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFi ja kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrollid ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

IX PEATÜKK

Läbipaistvus ja nähtavus

Artikkel 32

Teave, teabevahetus ja avalikustamine

1. Rakenduspartnerid ja nõustamispartnerid märgivad ära liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

Esimese lõigu nõuete kohaldamisel küberturvalisuse ning kaitse- ja kosmosesektori projektide suhtes järgitakse konfidentsiaalsus- või saladuse hoidmise kohustusi.

2. Rakenduspartnerid ja nõustamispartnerid annavad lõplikele vahendite saajatele, sealhulgas VKEdele, programmi „InvestEU“ toetuse olemasolust teada, või kohustavad muid finantsvahendajaid teavitama selliseid lõplike vahendite saajaid kõnealuselt toetusest, esitades selle teabe asjaomasel programmi „InvestEU“ toetuse lepingus selgelt nähtaval viisil, eelkõige VKEde puhul, et suurendada üldsuse teadlikkust ja parandada nähtavust.

3. Komisjon rakendab programmi „InvestEU“ raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid. Programmile „InvestEU“ eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele oma institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kuivõrd need prioriteedid on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

X PEATÜKK

Euroopa Liidu osalemine Euroopa Investeeringufondi kapitali suurendamises

Artikkel 33

Osalemine EIFi kapitali suurendamises

Lisaks osalusele EIFis 3. detsembri 2020. aasta seisuga märgib liit EIFis kuni 853 osakut, millest igapäevane nimiväärtus on 1 000 000 eurot nii, et tema suhteline kapitaliosalus jääb tasemele, mis on samaväärne 3. detsembri 2020. aasta tasemega. Osakute märkimine ja osakute sissemakstud osa ja ülekursi eest kuni 375 000 000 euro tasumine toimub vastavalt tingimustele, mille EIFi üldkoosolek kinnitab enne 31. detsembrit 2021. Sellest tulenev märgitud, kuid sissemaksmata osa käesoleva artikli alusel omandatud osakutest ei tohi ületada 682 400 000 eurot.

XI PEATÜKK

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 34

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel. Kui delegeeritud õigusaktid puudutavad EIP grupi ja muude rakenduspartnerite poolt läbi viidavaid või nende osalusega tegevusi, konsulteerib komisjon enne kõnealuste delegeeritud õigusaktide koostamist EIP grupi ja muude võimalike rakenduspartneritega.

2. Artikli 8 lõikes 9, artikli 22 lõikes 4, artikli 28 lõikes 5 ja artikli 29 lõikes 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne nimetatud kuupäeva. Volituste delegerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 8 lõikes 9, artikli 22 lõikes 4, artikli 28 lõikes 5 ja artikli 29 lõikes 6 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses märgitud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses märgitud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 8 lõike 9, artikli 22 lõike 4, artikli 28 lõike 5 ja artikli 29 lõike 6 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 35

Üleminekusätted

1. Erandina finantsmääruse artikli 209 lõike 3 esimesest ja neljandast lõigust võib käesoleva määruse IV lisas osutatud programmide raames kehtestatud rahastamisvahenditega seotud tulused, tagasimakseid ja sissenõutud summasid kasutada käesoleva määruse kohase ELi tagatise eraldisteks, võttes arvesse asjakohaseid eelarvet käsitlevaid sätteid, mis on sätestatud avaliku sektori laenurahastu määruises 2021-2027.

2. Erandina finantsmääruse artikli 213 lõike 4 punktist a võib määrusega (EL) 2015/1017 ette nähtud ELi tagatise eraldiste ülejääki kasutada käesoleva määruse kohase ELi tagatise eraldisteks, võttes arvesse asjakohaseid eelarvet käsitlevaid sätteid, mis on sätestatud avaliku sektori laenurahastu määruises 2021-2027.

3. Määruse (EL) 2020/2094 artikli 2 lõike 2 punktis c osutatud 6 074 000 000 euro (jooksevhindades) suurust summat kasutatakse:

- a) käesoleva määruse kohase ELi tagatise eraldisteks summas 5 930 000 000 eurot (jooksevhindades), lisaks finantsmääruse artikli 211 lõike 4 esimeses lõigus osutatud vahenditele;
- b) käesoleva määruse VI ja VII peatükis sätestatud meetmete ja määruse (EL) 2020/2094 artikli 1 lõike 3 teises lauses osutatud meetmete rakendamiseks summas 142 500 000 eurot (jooksevhindades), kui kõnealuse määruse artikli 3 lõigetest 4 ja 8 ei tulene teisiti.

Nimetatud summat käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise välistuluna.

4. Erandina käesoleva määruse artikli 16 lõike 1 teisest lõigust võib ELi tagatisega katta rahastamis- ja investeerimistoimingud, mille rakenduspartner on allkirjastanud või sõlminud ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni vastavate tagatislepingute allkirjastamiseni, tingimusel et need tehingud on märgitud tagatislepingus, läbivad käesoleva määruse artikli 23 lõikes 1 osutatud poliitikavastavuse kontrolli või saavad EIP põhikirja artiklis 19 sätestatud menetluse raames pooltarvamuse ning mõlemal juhul on investeringute komitee need kooskõlas käesoleva määruse artikliga 24 heaks kiitnud.

Artikkel 36

Määruse (EL) 2015/1017 muutmise

Määrusesse (EL) 2015/1017 lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 11a

EFSI portfelli kombineerimine muude portfellidega

Erandina käesoleva määruse artikli 11 lõikest 6 ja käesoleva määruse artikli 10 lõike 2 teisest lõigust võib ELi tagatis katta käesoleva määruse artikli 11 lõikes 6 osutatud kahjumi, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/523 (*) artikli 7 lõikes 1 osutatud kogu finantstoodetega toetatavate rahastamis- ja investeerimistoimingute portfelliga.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse Programm „InvestEU“ ning millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30).“

*Artikkel 37***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 24. märts 2021

Euroopa Parlamendi nimel
president
D. M. SASSOLI

Nõukogu nimel
eesistuja
A. P. ZACARIAS

*I LISA***ELi TAGATISE SUMMAD ERIEESMÄRKIDE KAUPA**

Artikli 4 lõike 2 neljandas lõigus osutatud soovituslik jaotus finants- ja investeerimistoimingute puhul on järgmine:

- a) kuni 9 887 682 891 eurot artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud eesmärkide puhul;
 - b) kuni 6 575 653 460 eurot artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud eesmärkide puhul;
 - c) kuni 6 906 732 440 eurot artikli 3 lõike 2 punktis c osutatud eesmärkide puhul;
 - d) kuni 2 782 241 282 eurot artikli 3 lõike 2 punktis d osutatud eesmärkide puhul.
-

II LISA

RAHASTAMIS- JA INVESTEERIMISTOIMINGUTE TEGEMISEKS KÕLBLIKUD VALDKONNAD

Rahastamis- ja investeerimistoimingud võivad hõlmata strateegilisi investeeringuid, et toetada lõplikke vahendite saajaid, kelle tegevus on liidu jaoks strateegilise tähtsusega, võttes eriti arvesse rohe- ja digipööret, vastupanuvõime suurendamist ja strateegiliste väärtusahelate tugevdamist. Need võivad hõlmata üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte. Rahastamis- ja investeerimistoiminguid võidakse teha ühes või mitmes järgmises valdkonnas:

- 1) energiasektori arendamine kooskõlas energialiidu prioriteetidega, sealhulgas energiavarustuskindlus ja puhtale energiale üleminek, ning kooskõlas kestliku arengu tegevuskava 2030 ja Pariisi kokkuleppe raames võetud kohustustega, eelkõige järgmistes valdkondades:
 - a) puhta ja säästva taastuvenergia ning muude ohutute ja säästvate heiteta ja vähese heitega energiaallikate ja -lahenduste tootmise, pakkumise ja kasutamise laiendamine;
 - b) energiatõhusus ja energiasääst, keskendudes nõudluse vähendamisele nõudluse juhtimise ja hoonete renoveerimise kaudu;
 - c) taastuvenergia taristu arendamine, arukamaks muutmine ja nüüdisajastamine, eelkõige energia salvestamise tehnoloogiate, liikmesriikide elektrivõrkude vastastikuse sidumise ja arukate võrkude osas, seda nii ülekande- kui ka jaotustasandil;
 - d) uuenduslike heiteta ja vähese heitega soojusvarustusüsteemide arendamine ning elektri ja soojuse koostootmine;
 - e) biokütuste, biomassi ja alternatiivkütuste, sealhulgas kõigi transpordiliikide kütuste tootmine ja nendega varustamine kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 eesmärkidega;
 - f) süsinikdioksiidi kogumise taristu ning tööstusprotsessides, bioenergiajaamades ja tootmisrajatistes säilitamise taristu, et liikuda energiasüsteemi ümberkujundamise suunas, ning
 - g) füüsiline või virtuaalne elutähtis taristu, sealhulgas elutähtsaks tunnustatud taristuelemendid ning sellise elutähtsa taristu kasutamiseks vajalik maa ja kinnisvara ning elutähtsa taristu käitamiseks ja hooldamiseks vajalike kaupade ja teenuste pakkumine.
- 2) säästva ja ohutu transpordi taristu ja liikuvuslahenduste, seadmete ja innovatiivsete tehnoloogiate arendamine kooskõlas liidu transpordiprioriteetidega ja Pariisi kokkuleppe raames võetud kohustustega, eelkõige järgmistes valdkondades:
 - a) projektid, millega toetatakse üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) taristu arendamist, sealhulgas taristu hooldust ja ohutust, TEN-T linnatranspordisõlmi, mere- ja siseveesadamaid, lennujaamu, mitmeliigilisi terminale ja selliste mitmeliigiliste terminalide ühendamist TEN-T võrkudega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1315/2013 ⁽¹⁾ osutatud telemaatilisi rakendusi;
 - b) TEN-T taristuprojektid, milles on ette nähtud vähemalt kahe eri transpordiliigi, eelkõige mitmeliigilise kaubaveo terminalide ja reisijateveeosõlmede kasutamine;
 - c) aruka ja säästva linnaliikuvuse projektid, mis on suunatud vähese heitega linnatranspordiliikidele, sealhulgas siseveeteede lahendustele ja uuenduslikele liikuvuslahendustele, mittediskrimineerivale juurdepääsetavusele, õhusaaste ja müra vähendamisele, energiatarbimise tõhustamisele, arukate linnade võrkudele, hooldusele, ohutuse suurendamisele ja õnnetuste vähendamisele (sealhulgas jalgratturite ja jalakäijate puhul);
 - d) transpordiveeremi uuendamise ja moderniseerimise toetamine, et võtta kasutusele vähese heitega ja heiteta liikuvuslahendused, sealhulgas alternatiivkütuste kasutamine kõigi transpordiliikide sõidukites;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1315/2013 üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 661/2010/EL (ELT L 348, 20.12.2013, lk 1).

- e) raudteetaristu, muud raudteeprojektid, siseveeteede taristu, ühistranspordiprojektid ning meresadamad ja meremagistraalid;
 - f) alternatiivkütuste taristu, sealhulgas elektrilaadimise taristu kõikidele transpordiliikidele;
 - g) muud aruka ja säästva liikuvuse projektid, mis on suunatud järgmisele:
 - i) liiklusohutus;
 - ii) juurdepääsetavus;
 - iii) heite vähendamine või
 - iv) uute transporditehnoloogiate ja -teenuste arendamine ja kasutuselevõtmine, näiteks teenused, mis on seotud ühendatud ja autonoomsete transpordiliikide või integreeritud piletimüügisüsteemidega;
 - h) projektid olemasoleva transporditaristu, sealhulgas TEN-T kiirteede hooldamiseks või ajakohastamiseks, kui see on vajalik liiklusohutuse suurendamiseks, säilitamiseks või parandamiseks, arukate transpordisüsteemide teenuste arendamiseks või taristu terviklikkuse ja standardite tagamiseks, ohutute parkimisalade ja -rajatiste, laadimispunktide ja alternatiivkütuste tanklate arendamiseks, ning
 - i) elutähtis taristu, sealhulgas elutähtsaks tunnustatud taristuelemendid ning sellise elutähtsa taristu kasutamiseks vajalik maa ja kinnisvara ning elutähtsa taristu käitamiseks ja hooldamiseks vajalike kaupade ja teenuste pakkumine.
- 3) keskkond ja ressursid, eelkõige järgmistes valdkondades:
- a) vesi, sealhulgas joogiveevarustus ja kanalisatsioon, võrgu tõhusus, lekete vähendamine, heitvee kogumise ja töötlemise taristu, rannikutaristu ja muu veega seotud roheline taristu;
 - b) jäätmekäitlustaristu;
 - c) keskkonnaressursside haldamise ja kestlike tehnoloogiate valdkonna projektid ja ettevõtted;
 - d) ökosüsteemide parandamine ja taastamine ning sellega seotud teenused, muu hulgas looduse ja bioloogilise mitmekesisuse suurendamise kaudu rohelise ja sinise taristu projektide abil;
 - e) kestlik linna- ja maapiirkondade ning rannikualade areng;
 - f) kliimamuutustega seotud meetmed, kliimamuutustega kohanemine ja nende leevendamine, sealhulgas loodusõnnetuste ohu vähendamine;
 - g) projektid ja ettevõtted, mis rakendavad ringmajandust, integreerides tootmisse ja toote elutsüklisse ressursitõhususe aspektid, sealhulgas esmaste ja teiseste toorainete kestlik tarne;
 - h) süsinikdioksiidiheite oluline vähendamine energiamahukates tööstusharudes, sealhulgas uuenduslike vähese heitega tehnoloogiate tutvustamine ja kasutuselevõtt;
 - i) energiatootmise ja -jaotusahela CO₂ heite vähendamine, loobudes järk-järgult söe ja nafta kasutamisest ning
 - j) projektid, millega edendatakse kestlikku kultuuripärandit.
- 4) digitaalse ühenduvuse füüsilise või virtuaalse taristu arendamine, eelkõige selliste projektide kaudu, millega toetatakse väga suure läbilaskevõimega digivõrkude kasutuselevõttu või 5G ühenduvust või parandatakse digitaalset ühenduvust ja juurdepääsetavust, eelkõige maapiirkondades ja äärealadel.

- 5) teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon, eelkõige järgmistes valdkondades:
- a) teadus- ja innovatsiooniprojektid, mis aitavad kaasa programmi „Euroopa horisont“ eesmärkide saavutamisele, sealhulgas teadustaristu ja teadusasutuste toetamine;
 - b) äriühinguprojektid, sealhulgas koolitus ning klastrite ja ärivõrgustike loomise edendamine;
 - c) näidisprojektid ja -programmid ning nendega seotud taristu, tehnoloogiate ja protsesside kasutuselevõtmine;
 - d) teadus- ja innovatsioonialased koostööprojektid teadusasutuste, teadus- ja innovatsiooniorganisatsioonide ning ettevõtete vahel; avaliku ja erasektori partnerlus ning kodanikuühiskonna organisatsioonid;
 - e) teadmus- ja tehnosiire;
 - f) teadusuuringud peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate ja nende tööstusrakenduste valdkonnas, sealhulgas uued ja kõrgtehnoloogilised materjalid, ning
 - g) uued tõhusad ja kättesaadavad tervishoiutooted, sealhulgas ravimite, meditsiiniseadmete, diagnostikavahendite ja uued ravimite ning uute antimikroobikumidega seotud teadus- ja arendustegevus, innovatsioon ja tootmine, samuti uuenduslikud arendusprotsessid, milles välditakse loomkatseid.
- 6) digitehnoloogiate ja -teenuste, eelkõige selliste digitehnoloogiate ja -teenuste, eelkõige meedia, internetipõhiste teenuste platvormide ja turvalise digitaalse side arendamine, kasutuselevõtmine ja laiendamine, mis aitavad kaasa digitaalse Euroopa programmi eesmärkide saavutamisele, eelkõige järgmistes valdkondades:
- a) tehisintellekt;
 - b) kvantitehnoloogia;
 - c) küberturvalisus ja võrgukaitsetaristu;
 - d) asjade internet;
 - e) ploki ahel ja muud hajusraamatu tehnoloogiad;
 - f) kõrgema taseme digioskused;
 - g) robotika ja automatiseerimine;
 - h) fotoonika;
 - i) muud uued digitehnoloogiad ja -teenused, mis aitavad kaasa liidu majanduse digiüleminekule ning digitehnoloogia, -teenuste ja -oskuste integreerimisele liidu transpordisektorisse, ning
 - j) ringlussevõtu- ja tootmisrajatise info- ja kommunikatsioonitehnoloogia komponentide ja seadmete tootmiseks liidus.
- 7) rahaline toetus kuni 499 töötajaga üksustele, keskendudes eelkõige VKEdele ning väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, eelkõige järgmistes valdkondades:
- a) käibekapitali ja investeeringute pakkumine;
 - b) riskirahastamine alates algetapist kuni laienemisetapini, et tagada nende tehnoloogiaalane juhtpositsioon uuenduslikes ja kestlikes sektorites, sealhulgas nende digiteerimis- ja innovatsioonivõimekuse suurendamine ning nende üleilmse konkurentsivõime kaudu;
 - c) töötajate poolt ettevõtte omandamiseks või töötajate ettevõttes osalemiseks rahaliste vahendite eraldamine.
- 8) kultuuri- ja loomesektor, kultuuripärand, meedia, audiovisuaalsektor, ajakirjandus ja press, eelkõige uute tehnoloogiate arendamise, digitehnoloogia kasutamise ning intellektuaalomandi õiguste tehnoloogilise haldamise kaudu.

- 9) turism.
- 10) tööstusobjektide (sealhulgas saastatud alade) taastamine ja parandamine kestliku kasutamise eesmärgil.
- 11) säästev põllumajandus, metsandus, kalandus, vesiviljelus ja muud laiema kestliku biomajanduse valdkonnad.
- 12) sotsiaalsed investeeringud, sealhulgas need, mis toetavad Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist, eelkõige järgmistes valdkondades:
 - a) mikrorahastamine, eetiliste ja sotsiaalsete ettevõtete rahastamine ja sotsiaalmajandus;
 - b) oskuste nõudlus ja pakkumine;
 - c) haridus, koolitus ja nendega seotud teenused, sealhulgas täiskasvanutele;
 - d) sotsiaalne taristu, eelkõige:
 - i) kaasav haridus ja koolitus, sealhulgas alusharidus ja lapsehoid, nendega seotud haridustaristu ja -hooned, alternatiivne lapsehoid, üliõpilaselamud ja digiseadmed, mis on kõigile kättesaadavad;
 - ii) taskukohane sotsiaalmajutus ⁽²⁾;
 - iii) tervishoid ja pikaajaline hooldus, sealhulgas kliinikud, haiglad, esmatasandi tervishoid, koduhooldusteenused ja kogukonnapõhine hooldus;
 - e) sotsiaalne innovatsioon, sealhulgas innovatiivsed sotsiaalsed lahendused ja skeemid, mille eesmärk on edendada sotsiaalset mõju ja tulemusi punktides a–d ja f–j osutatud valdkondades;
 - f) sotsiaalse eesmärgiga kultuuritegevus;
 - g) soolise võrdõiguslikkuse edendamise meetmed;
 - h) vähekaitstud, sealhulgas kolmanda riigi kodanike integreerimine;
 - i) uuenduslikud tervishoiulahendused, sealhulgas e-tervis, tervishoiuteenused ja uued ravimudelid;
 - j) puudega inimeste kaasamine ja juurdepääs.
- 13) kaitsetööstuse arendamine, et aidata kaasa liidu strateegilisele sõltumatusele, eelkõige järgmistes valdkondades:
 - a) liidu kaitsetööstuse tarneahel, eelkõige VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele rahalise toetuse andmise kaudu;
 - b) ettevõtted, kes osalevad kaitsevaldkonnas murrangulistes innovatsiooniprojektides ja on tihedalt seotud kahesuguse kasutusega tehnoloogiatega;
 - c) kaitsesektori tarneahel osalemiseks koostööpõhistes kaitsealastes teadus- ja arendusprojektides, sealhulgas Euroopa Kaitsefondi toetatavates projektides;
 - d) kaitsealane teadus- ja väljaõppetaristu.
- 14) kosmos, eelkõige kosmosesektori arendamine kooskõlas Euroopa kosmosestrategia eesmärkidega, et:
 - a) maksmeerida kasu liidu ühiskonnale ja majandusele;
 - b) edendada kosmosesüsteemide ja -tehnoloogiate konkurentsivõimet, suurendades eelkõige tarneahelate kaitstust;
 - c) toetada kosmoselast ettevõtlust, sealhulgas järgmise etapi arendustegevust;
 - d) edendada liidu sõltumatust ohutuks ja turvaliseks kosmosele juurdepääsuks, sealhulgas kahesuguse kasutusega seotud aspekte.

⁽²⁾ Taskukohast sotsiaalmajutust tuleb mõista nii, et see on mõeldud ebasoodsas olukorras olevatele isikutele või vähem soodsas olukorras olevatele ühiskonnarühmadele, kes piiratud maksevõime tõttu elavad väga halbas tingimustes või ei suuda hankida eluaset turutingimustel.

- 15) mered ja ookeanid sinise majanduse valdkonna projektide ja ettevõtete ning kestliku sinise majanduse rahastamis-
põhimõtete arendamise kaudu, eelkõige merendusettevõtluse ja -tööstuse, taastuva mereenergia ja ringmajanduse kaudu.
-

III LISA

PEAMISED TULEMUS- JA SEIRENÄITAJAD

1. InvestEU fondist toetatud rahastuse maht (poliitikaarude kaupa)
 - 1.1. Allkirjastatud toimingute maht
 - 1.2. Kaasatud investeeringud
 - 1.3. Kaasatud erasektori rahalised vahendid
 - 1.4. Saavutatud võimendav ja mitmekordistav mõju
2. InvestEU fondist toetatud rahastuse geograafiline hõlmavus (jaotatuna poliitikaarude, riikide ja ühise statistiliste territoriaalüksuste liigituse (NUTS) 2. tasandi piirkondade kaupa)
 - 2.1. Toimingutega hõlmatud riikide (liikmesriigid ja kolmandad riigid) arv
 - 2.2. Toimingutega hõlmatud piirkondade arv
 - 2.3. Toimingute maht riikide (liikmesriigid ja kolmandad riigid) ja piirkondade kaupa
3. InvestEU fondist toetatud rahastamise mõju
 - 3.1. Loodud või toetatud töökohtade arv
 - 3.2. Kliimaeesmärkide saavutamist toetavad investeeringud, asjakohasel juhul poliitikaarude kaupa
 - 3.3. Digiüleminekut toetavad investeeringud
 - 3.4. Tööstuslikku üleminekut toetavad investeeringud
 - 3.5. Õiglast üleminekut toetavad investeeringud
 - 3.6. Strateegilised investeeringud
 - Elutähtsa taristu pakkumist toetavate toimingute arv ja maht
 - Küberturvalisuse valdkonnas ning kosmose- ja kaitsesektoris tehtavaid investeeringuid toetavate toimingute arv ja maht
4. Kestlik taristu
 - 4.1. Energia: loodud täiendav taastuvenergia ning muu ohutu ja säästva heiteta ja vähese heitega energia tootmise võimsus (megavattides (MW))
 - 4.2. Energia: parema energiatarbimisklassiga kodumajapidamiste ning avaliku sektori hoonete ja ärihoonete arv
 - 4.3. Energia: projektide abil saavutatud hinnanguline energiasääst (kilovatt-tundides (kWh))
 - 4.4. Energia: kasvuhoonegaaside aastase heite vähendamine/vältimine (CO₂-ekvivalenttonnides)
 - 4.5. Energia: säästva energia taristu arendamise, arukamaks muutumise ja ajakohastamise tehtud investeeringute maht
 - 4.6. Digivaldkond: täiendavad kodumajapidamised, ettevõtted või avalikud hooned, millel on lairibaühendus kiirusega vähemalt 100 Mbps, mida saab suurendada gigabitini, või loodud raadio-kohtvõrgu (Wi-Fi) levialade arv
 - 4.7. Transport: eelkõige TEN-T raames kaasatud investeeringud
 - piiriüleste ja puuduvate ühenduste projektide arv (sh TEN-T põhi- ja üldvõrku kuuluvate linnatranspordisõlmedega, piirkondlike piiriüleste raudteeühendustega, mitmeliigilise transpordi platvormidega, mere- ja siseveesadamatega, lennujaamade ühendustega ning raudtee-/maanteeterminalidega seotud projektid)
 - selliste projektide arv, mis aitavad digiteerida transporti, eelkõige Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteemi (ERTMS), jõeteabesüsteemi (RIS), intelligentse transpordisüsteemi (ITS), laevaliikluse seire- ja teabesüsteemi (VTMIS) / e-merendusteenuste ja Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) kasutuselevõtu kaudu

- ehitatud või ajakohastatud alternatiivkütuse tanklate arv
 - nende projektide arv, mis aitavad kaasa transpordi ohutuse suurendamisele
- 4.8. Keskkond: investeeringud, mis aitavad kaasa selliste kavade ja programmide rakendamisele, mis on ette nähtud liidu keskkonnaõigustikuga ja on seotud õhukvaliteedi, vee, jäätmete ja loodusega.
5. Teadusuuringud, innovatsioon ja digiteerimine
- 5.1. Panus eesmärgi, et 3 % liidu sisemajanduse koguproduktist (SKP) investeeritakse teadus- ja arengutegevusse ning innovatsiooni
 - 5.2. Teadus- ja innovatsiooniprojektidega tegelevate toetatud ettevõtete arv suuruse kaupa
6. VKEd
- 6.1. Toetatud ettevõtete arv suuruse kaupa (mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning väikesed keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad)
 - 6.2. Toetatud ettevõtete arv arenguetappide kaupa (varajane etapp, kasvuetapp, laienemisetapp)
 - 6.3. Toetatud ettevõtete arv liikmesriikide ja NUTS 2. tasandi piirkondade kaupa
 - 6.4. Toetatud ettevõtete arv sektorite kaupa Euroopa Liidu majanduse tegevusalade statistilise klassifikaatori (NACE) koodi alusel
 - 6.5. VKEde poliitikaaru raames VKEdele suunatud investeerimismaht protsentides
7. Sotsiaalvaldkonna investeeringud ja oskused
- 7.1. Sotsiaalne taristu: toetatud sotsiaalse taristu maht ja juurdepääsetavus sektorite kaupa: eluase, haridus, tervis, muud
 - 7.2. Mikrorahastamine, sotsiaalsete ettevõtete rahastamine: mikrorahastuse saajate ja toetatud sotsiaalsete ettevõtete arv
 - 7.3. Oskused: uusi oskusi omandavate või oskuste tunnustamist ja sertifitseerimist taotlevate isikute arv: ametlik haridus ja õpe
8. InvestEU nõustamiskeskus
- 8.1. Nõustamistoe andmiseks InvestEU nõustamiskeskuse kaasamise kordade arv sektorite ja liikmesriikide kaupa
-

IV LISA

PROGRAMM „InvestEU“ – VARASEMAD RAHASTAMISVAHENDID

A. Omakapitalipõhise rahastamise vahendid:

- Euroopa tehnoloogiaedendusrahistu (ETF98): Nõukogu 19. mai 1998. aasta otsus 98/347/EÜ finantsabi meetmete kohta uuenduslikele ja töökohti loovatele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEdele) – kasvu ja tööhõive initsiatiiv (EÜT L 155, 29.5.1998, lk 43)
- Tehnosiirde katseprojekt: Komisjoni otsus, millega võetakse vastu täiendav rahastamisotsus seoses ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraadi meetme „Kaupade siseturg ja valdkondliku poliitika põhimõtted“ rahastamisega 2007. aastal ning võetakse vastu raamotsus, mis käsitleb ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraadi ettevalmistava meetme „Eli rolli täitmine globaliseerivas maailmas“ ja nelja katseprojekti – „Erasmus noortele ettevõtjatele“, „Meetmed mikroettevõtete ja VKEde koostöö ja partnerluse edendamiseks“, „Tehnosiire“ ja „Euroopa turismi tippsihtkohad“ – rahastamist 2007. aastal
- Euroopa tehnoloogiaedendusrahistu (ETF01): Nõukogu 20. detsembri 2000. aasta otsus 2000/819/EÜ ettevõteteid ja ettevõtlust, eelkõige väikseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEsid) käsitleva mitmeaastase programmi kohta (2001–2005) (EÜT L 333, 29.12.2000, lk 84)
- Konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi suure kasvupotentsiaaliga ja uuenduslike VKEde rahastu (CIP GIF): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1639/2006/EÜ, millega kehtestatakse konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm (2007–2013) (ELT L 310, 9.11.2006, lk 15)
- Euroopa ühendamise rahastu: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu, muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (ELT L 348, 20.12.2013, lk 129), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2015. aasta määrusega (EL) 2015/1017, mis käsitleb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, Euroopa investeerimisnõustamise keskust ja Euroopa investeerimisprojektide portaali ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1291/2013 ja (EL) nr 1316/2013 – Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (ELT L 169, 1.7.2015, lk 1)
- COSME kasvuetapi omakapitalirahastu (COSME EFG): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1287/2013, millega kehtestatakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) (2014–2020) ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1639/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 33)
- InnovFini omakapitalirahastu:
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104)
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 81)
 - Nõukogu 3. detsembri 2013. aasta otsus 2013/743/EL, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020“ rakendamise eriprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused 2006/971/EÜ, 2006/972/EÜ, 2006/973/EÜ, 2006/974/EÜ ja 2006/975/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 965)
- EaSI suutlikkust suurendav investeerimisvahend: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1296/2013, millega luuakse Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm (EaSI) ning muudetakse otsust nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokreeditirahastu „Progress“ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 238)

B. Tagatisvahendid:

- VKEde tagatissüsteem 1998 (SMEG98): Nõukogu 19. mai 1998. aasta otsus 98/347/EÜ finantsabi meetmete kohta uuenduslikele ja töökohti loovatele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEdele) – kasvu ja tööhõive initsiatiiv (EÜT L 155, 29.5.1998, lk 43)
- VKEde tagatissüsteem 2001 (SMEG01): Nõukogu 20. detsembri 2000. aasta otsus 2000/819/EÜ ettevõteteid ja ettevõtlast, eelkõige väikseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEsid) käsitleva mitmeaastase programmi kohta (2001–2005) (EÜT L 333, 29.12.2000, lk 84)
- Konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi VKEde tagatissüsteem 2007 (CIP SMEG07): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1639/2006/EÜ, millega kehtestatakse konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm (2007–2013) (ELT L 310, 9.11.2006, lk 15)
- Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress“ – tagatis (EPMF-G): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. märtsi 2010. aasta otsus nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress“ (ELT L 87, 7.4.2010, lk 1)
- Riskijagamisrahastu riskijagamisvahend (RSI):
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) (ELT L 412, 30.12.2006, lk 1)
 - Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/971/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) rakendamise eriprogrammi „Koostöö“ (ELT L 400, 30.12.2006, lk 86)
 - Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/974/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) rakendamise eriprogrammi „Võimekus“ (ELT L 400, 30.12.2006, lk 299)
- Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi tagatisvahend: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1296/2013, millega luuakse Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm (EaSI) ning muudetakse otsust nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress“ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 238)
- COSME laenu tagamisrahastu (COSME LGF): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1287/2013, millega kehtestatakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) (2014–2020) ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1639/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 33)
- InnovFin Debt:
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 81)
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104)
 - Nõukogu 3. detsembri 2013. aasta otsus 2013/743/EL, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020“ rakendamise eriprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused 2006/971/EÜ, 2006/972/EÜ, 2006/973/EÜ, 2006/974/EÜ ja 2006/975/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 965)
- Kultuuri- ja loomesektori tagatisvahend (CCS GF): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1295/2013, millega luuakse programm „Loov Euroopa“ (2014–2020) ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1718/2006/EÜ, nr 1855/2006/EÜ ja nr 1041/2009/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 221)

- Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu (SLGF): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013, millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 50)
- Energiatõhususe erarahastamisvahend (PF4EE): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1293/2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 614/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 185)

C. Riskijagamisvahendid:

- Riskijagamisrahastu (RSFF): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) (ELT L 412, 30.12.2006, lk 1)
- InnovFin:
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104)
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 81)
- Euroopa ühendamise rahastu võlainstrument (CEF DI): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu, muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (ELT L 348, 20.12.2013, lk 129)
- Looduskapitali rahastamisvahend (NCFE): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1293/2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 614/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 185)

D. Sihtotstarbelised investeerimisvahendid

- Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress“ – Fonds commun de placement – fonds d’investissement spécialisé (EPMF FCP-FIS): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. märtsi 2010. aasta otsus nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress“ (ELT L 87, 7.4.2010, lk 1)
- Marguerite:
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 680/2007, millega kehtestatakse ühenduse rahalise toetuse andmise üldeeskirjad üleeuroopaliste transpordi- ja energiavõrkude valdkonnas (ELT L 162, 22.6.2007, lk 1)
 - Komisjoni 25. veebruari 2010. aasta otsus C(2010)0941 Euroopa Liidu osalemise kohta Euroopa energeetika, kliimamuutuste ja infrastruktuuride 2020. aasta investeerimisfondis (nn Marguerite'i fond)
- Euroopa Energiatõhususe Fond (EEEF): Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1233/2010, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 663/2009, millega luuakse abikava majanduse elavdamiseks ühenduse finantsabi andmisega energeetikaprojektidele (ELT L 346, 30.12.2010, lk 5)

V LISA

TURUTÖRKED, MITTEOPTIMAALSED INVESTEERIMISOLUKORRAD, TÄIENDAVUS JA VÄLJA JÄETUD TEGEVUSED

A. Turutõrked, mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad ja täiendavus

Vastavalt finantsmääruse artiklile 209 käsitletakse ELi tagatise abil turutõrkeid või mitteoptimaalseid investeerimisolukordi (finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punkt a) ning tagatakse täiendavus, vältides muudest avaliku või erasektori allikatest saada võidava toetuse ja investeeringu asendamist (finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punkt b).

Selleks et järgida finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punkte a ja b, peavad ELi tagatisega hõlmatud rahastamis- ja investeerimistoimingud vastama punktides 1 ja 2 sätestatud nõuetele.

1. Turutõrked ja mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad

Finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktis a osutatud turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade käsitlemiseks peab rahastamis- ja investeerimistoimingutega seotud investeeringutel olema üks järgmistest tunnustest:

- a) pakub olemuselt avalikku hüve, mille puhul ei saa käitaja või ettevõtja piisavat rahalist kasu (näiteks haridus ja oskused, tervishoid ja juurdepääs, julgeolek ja kaitse ning tasuta või tühise tasu eest kättesaadav taristu);
- b) välismõju, mida käitaja või ettevõtja üldiselt ei suuda arvesse võtta, näiteks investeeringud teadus- ja arendustegevusse, energiatõhusus, kliima- või keskkonnakaitse;
- c) teabe asümmeetria, eelkõige VKEde ja väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate puhul, sealhulgas kõrgemad riskitasemed, mis on seotud algetapis ettevõtjate, peamiselt immateriaalse vara või ebapiisava tagatisega ettevõtjate või kõrgema riskitasemega tegevusele keskenduvate ettevõtjatega;
- d) piiriüleised taristuprojektid ja nendega seotud teenused või fondid, mis investeerivad piiriülevalt, et vähendada siseturu killustatust ja tõhustada koordineerimist siseturul;
- e) avatus teatavates sektorites, riikides või piirkondades kõrgematele riskitasemetele, mis on kõrgemad tasemest, mida erasektori finantsosalised on võimelised või nõus aktsepteerima, sealhulgas juhul, kui investeeringut ei oleks tehtud või ei oleks tehtud samas ulatuses selle uudsuse tõttu või innovatsiooni või tõestamata tehnoloogiaga seotud riskide tõttu;
- g) uued või keerukad turutõrked või mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad vastavalt käesoleva määruse artikli 9 lõike 1 punkti a alapunktile iii.

2. Täiendavus

Rahastamis- ja investeerimistoimingud peavad vastama mõlemale täiendavuse aspektile, nagu on osutatud finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktis b. See tähendab, et muud avaliku või erasektori allikad ei oleks toiminguid ilma InvestEU fondi toetuseta teinud või ei oleks neid teinud samas ulatuses. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse neid toiminguid rahastamis- ja investeerimistoimingutena, mis peavad vastama järgmisele kahele kriteeriumile:

- 1) selleks et InvestEU fondi saaks käsitada finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktis b osutatud erasektori allikaid täiendavana, toetatakse InvestEU fondist rakenduspartnerite rahastamis- ja investeerimistoiminguid, mis on suunatud investeeringutele, mis oma omaduste (avalik hüve, välismõju, teabe asümmeetria, sotsiaal-majanduslik ühtekuuluvus või muu) tõttu ei suuda tuua turu tasemel piisavat rahalist tulu või mida peetakse liiga riskantseks (võrreldes riskitasemega, mida asjaomased erasektori üksused on nõus aktsepteerima). Nende omaduste tõttu ei saa sellised rahastamis- ja investeerimistoimingud juurdepääsu turupõhisele rahastusele mõistlikel tingimustel, pidades silmas hinnastamist, tagatisnõudeid, rahastamisvormi, pakutavaid rahastamistähtaegu või muid tingimusi, ning neid ei viidaks üldse või samas ulatuses liidus ellu ilma avaliku sektori toetuseta;

- 2) selleks et InvestEU fondi saaks käsitada finantsmääruse artikli 209 lõike 2 punktis b osutatud olemasolevat, muudest avaliku sektori allikatest antavat toetust täiendavana, toetatakse InvestEU fondist üksnes rahastamis- ja investeerimistoiminguid, mille suhtes kehtivad järgmised tingimused:
- a) rakenduspartner ei oleks rahastamis- ja investeerimistoiminguid ilma InvestEU fondi toetuseta teinud või ei oleks neid teinud samas ulatuses ning
 - b) rahastamis- ja investeerimistoiminguid ei oleks liidus tehtud või ei oleks neid tehtud samas ulatuses muude olemasolevate avaliku sektori rahastamisvahendite abil, näiteks eelarve jagatud täitmise raames piirkondlikul ja riiklikul tasandil kasutatavate rahastamisvahendite abil, kuigi InvestEU fondi ja muude avaliku sektori allikate täiendav kasutamine peab olema võimalik, eelkõige juhul, kui on võimalik saavutada liidu lisaväärtust ja kui on võimalik optimeerida avaliku sektori allikate kasutamist poliitikaeesmärkide tõhusaks saavutamiseks.

Tõendamaks, et ELi tagatisega kaetud rahastamis- ja investeerimistoimingud täiendavad olemasolevat turu- ja muud avaliku sektori toetust, esitavad rakenduspartnerid teabe, millega tõendatakse vähemalt ühe järgmise tunnuse esinemist:

- a) toetust antakse positsioonide kaudu, millel on võrreldes muude avaliku või erasektori laenuandjatega või rahastamisstruktuuriga madalam nõudeõiguse järk;
- b) toetust antakse omakapitali ja kvaasikapitali kaudu või pika tähtajaga laenude, hinnastamise, tagatisnõuete või muude tingimuste kaudu, mis ei ole turul või muude avaliku sektori allikate kaudu piisavalt kättesaadavad;
- c) toetust antakse toimingutele, millega kaasneb kõrgem risk kui see, mida rakenduspartner oma tavapärase tegevuse puhul üldiselt aktsepteerib, või toetust antakse selleks, et suurendada rakenduspartneri enda suutlikkust selliseid toiminguid toetada;
- d) osalemine riskijagamismehhanismides, mis on suunatud poliitikavaldkondadele, kus rakenduspartner on avatud kõrgematele riskitasemetele võrreldes sellega, mida rakenduspartner üldiselt aktsepteerib või mida erasektori finantsosalised on võimelised või nõus aktsepteerima;
- e) toetus kiirendab või kaasab täiendavat era- või avaliku sektori poolset rahastamist ning täiendab muid era- ja äriallikaid, eelkõige traditsiooniliselt riskikartlikelt investoritelt või institutsionaalsetelt investoritelt, tänu InvestEU fondist antava toetuse märgilisele mõjule;
- f) toetust antakse selliste finantstoodete kaudu, mis ei ole kättesaadavad või mida piisaval määral ei pakuta sihtriikides või piirkondades puuduvate, vähearenenud või ebatäielike turgude tõttu.

Vahendatud rahastamis- ja investeerimistoimingute puhul, eelkõige VKEde toetuseks, kontrollitakse täiendavust pigem vahendaja tasandil kui lõpliku vahendite saaja tasandil. Täiendavuse olemasolu eeldatakse, kui InvestEU fond toetab finantsvahendajat suurema riskiga uue portfelli loomisel või selliste tegevuste mahu suurendamisel, mis on juba suure riskiga võrreldes riskitasemetega, mida era- ja avaliku sektori finantsosalised on praegu sihtriikides või -piirkondades võimelised või nõus aktsepteerima.

ELi tagatist ei anta refinantseerimistoimingute toetamiseks (näiteks olemasolevate laenulepingute asendamiseks või muude rahalise toetuse vormide asendamiseks projektide puhul, mis on juba osaliselt või täielikult realiseerunud), välja arvatud erandlikel ja hästi põhjendatud juhtudel, kui tõendatakse, et ELi tagatise alusel tehtav toiming võimaldab teha uue investeeringu rahastamiskõlblikus poliitikavaldkonnas ja II lisa kohase investeerimistoimingu sellise summa ulatuses, mis täiendab rakenduspartneri või finantsvahendaja tavapärasest tegevust, mis on vähemalt võrdne sellise toimingu summaga, mis vastab käesolevas määruses sätestatud kõlblikuskriteeriumidele. Sellised refinantseerimistoimingud peavad vastama käesoleva lisa A jaos sätestatud nõuetele, mis käsitlevad turutõrkeid, mitteoptimaalseid investeerimisolukordi ja täiendavust.

B. Välja jäetud tegevused

InvestEU fondist ei toetata järgmist:

- 1) tegevused, mis piiravad üksikisiku õigusi ja vabadust või millega rikutakse inimõigusi;

- 2) kaitsevaldkonnas selliste toodete ja tehnoloogiate kasutamine, arendamine või tootmine, mis on kohaldatava rahvusvahelise õiguse kohaselt keelatud;
- 3) tubakaga seotud tooted ja tegevused (tootmine, levitamine, töötlemine ja kaubandus);
- 4) Euroopa horisondi määruse asjakohaste sätete kohaselt rahastamisest välja jäetud tegevused: inimeste kloonimisele suunatud teadusuuringud, mille eesmärk on paljundamine; inimese genotüübi muutmisele suunatud tegevused, mis võivad sellised muutused päritavaks muuta; tegevused, mille eesmärk on luua inimese embrüoid üksnes teadustöö eesmärgil või tüvirakkude saamiseks, sealhulgas keharakkude tuuma siirdamise abil;
- 5) hasartmängud (tootmine, loomine, levitamine, töötlemine, nendega kauplemine või tarkvaraalane tegevus);
- 6) seksikaubandus ja sellega seotud taristu, teenused ja meedia;
- 7) elusloomadega seotud tegevused katsete tegemiseks ja teaduslikel eesmärkidel, kui ei ole tagatud, et järgitakse katsetes ja muul teaduslikul eesmärgil kasutatavate selgroogsete loomade kaitse Euroopa konventsiooni ⁽¹⁾;
- 8) kinnisvaraarendus, näiteks tegevus, mille ainus eesmärk on renoveerida ja edasi üürida või edasi müüa olemasolevaid hooneid ja ehitada uusi projekte. Kõlblikud on siiski kinnisvarasektori tegevusalad, mis on seotud artikli 3 lõikes 2 osutatud programmi „InvestEU“ konkreetsete eesmärkidega ning II lisa kohaste rahastamis- ja investeerimistoimingute jaoks kõlblike valdkondadega, nagu investeringud energiatõhususe projektidesse või sotsiaaleluasemetesse;
- 9) finantstegevus, näiteks finantsinstrumentide ostmine või nendega kauplemine. Eelkõige jäetakse välja sekkumised, mis on suunatud väljaostmisele, mille eesmärk on ettevõtete odav ülesostmine nende vara müümiseks, või asenduskapitalile, mille eesmärk on ettevõtete odav ülesostmine nende vara müümiseks;
- 10) kohaldatavate riigisiseste õigusaktidega keelatud tegevused;
- 11) tuumaelektrijaamade dekomisjoneerimine, käitamine, kohandamine või ehitamine;
- 12) investeringud, mis on seotud tahkete fossiilkütuste ja nafta kaevandamise või ammutamise, töötlemise, jaotuse, ladustamise või põletamisega, samuti gaasi ammutamisega seotud investeringud. Kõnealune väljajätmine ei puuduta järgmist:
 - a) projektid, mille puhul puudub elujõuline alternatiivne tehnoloogia;
 - b) saaste vältimise ja kontrolliga seotud projektid;
 - c) süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise või kogumise ja kasutamise käitistega seotud projektid; tööstus- või teadusprojektid, millega vähendatakse oluliselt kasvuhoonegaaside heidet võrreldes ELi heitkogustega kauplemise süsteemi võrdlusalustega;
- 13) investeringud rajatistesse, mis on mõeldud jäätmete kõrvaldamiseks nende prügilasse ladestamise teel. See väljajätmine ei puuduta investeringuid, mis tehakse järgmistesse valdkondadesse:
 - a) kohapealsed prügilad, mis on tööstuse või kaevanduse investeerimisprojekti abielement ja mille puhul on tõendatud, et prügilasse ladestamine on ainus mõistlik lahendus asjaomase tegevuse käigus tekkinud tööstus- või kaevandusjäätmete käitlemiseks;
 - b) olemasolevad prügilad, et tagada prügilagaasi kasutamine ja edendada prügilajäätmete kaevandamist ja kaevandamisjäätmete ümbertöötlemist;
- 14) investeringud mehaanilis-bioloogilise töötlemise rajatistesse. Seda väljajätmist ei kohaldata investeringute suhtes, mille eesmärk on renoveerida olemasolevad mehaanilis-bioloogilise töötlemise rajatised jäätmetest energia tootmise eesmärgil või liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtuks selliste meetoditega nagu kompostimine ja anaeroobne degradatsioon;
- 15) investeringud jäätmepõletusseadmetesse jäätmete käitlemiseks. See väljajätmine ei puuduta investeringuid, mis tehakse järgmistesse valdkondadesse:
 - a) rajatised, mis on ette nähtud üksnes ringlussevõtmiseks sobimatute ohtlike jäätmete käitlemiseks;

⁽¹⁾ EÜT L 222, 24.8.1999, lk 31.

- b) olemasolevad rajatised, kui investeeringu eesmärk on suurendada energiatõhusust, koguda, säilitada või kasutada heitgaase või võtta põletustuhast materjale taaskasutusse, tingimusel et sellised investeeringud ei suurenda rajatise jäätmetöötlusvõimsust.

Rakenduspartnerid vastutavad jätkuvalt selle eest, et rahastamis- ja investeerimistoimingud vastavad asjaomase lepingu allkirjastamisel käesolevas lisas sätestatud väljajätiskriteeriumidele ja et sellist vastavust seiratakse projekti rakendamise ajal ning et asjakohasel juhul võetakse sobivaid parandusmeetmeid.

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)